

Duo ffr. Helel. & Imelen. de westheim. tradiderunt quandi ancilla sua. Thierburga.
sorori sue. Iobin. uxori cuiusda. Rodegeri. de uilla. dursperthe. qua matertera ipsius. Ibi
erburge. Ebbeheim. uxori. Hameconi pistori de borchuson. xiiii. solidis a dña sua. &
uero ipsius redemit. & Sco. Petro in Eresberg ad psoluendu annuu censu. ii. nu
mox tradidit. Qd actū ē sub Marquardo abbe. & Hiddicone comite. cui sci te
stes sunt hi. Hiddico comes. Simicho pbr qui traditione ipsa banno firmavit. vole
ruit uxor Helelini. & ffr. eius. Immo. & Bernhara. Fluers caluus. Rethere. Rache
bodo. Thidericus. Wlfnor. Fluers. Hcio. aliq; qua plures.

neat. sigillo. sci. viii. signata & corro

Handwritten text in red ink, possibly a signature or a list of names, located in the center of the page.

18 17 16 15 14 13 12 11 10 9 8 7 6 5 4 3 2 1 0

Minster StA

Convey
Wk. 45

Notu esse uolum tam presentis quam futuri eius fidelibus. q
rogatu uenerabilis **ERKENBERTI** corbeiensis abbatis & firm eius
que sunt supra uilla huxeri in bilenberg. in rdkesberg. infra
extirpari poterunt pro remedio anime mee ceterosq. epas path
sensum pdecessor meos confirmo. in ceteris decimis omnibus qua
futuror terminos antiquos quos statuerunt patres nri trans
firmationem nemo conuellat. set in eternu eis rata per m
intestimonium inpressione sigilli nri roborari precepimi
centesimo quarto. impante romani **HEINRICI** quinto. presidei

201 2014 10.10.14 10.10.14 10.10.14

Long 45

10.10.14 10.10.14 10.10.14 10.10.14

10.10.14 10.10.14 10.10.14 10.10.14

10.10.14 10.10.14 10.10.14 10.10.14

9

untri. tanto expediri^s uia m^s
 nigunde uidelicet imperat

DH II 486 : Münster StA
 kel. Abdinghof U.1

paxi poteris pro remedio anime mee ceteris
 in pdecessor meo confirmo. inceteris decem
 uis terminos antiquos quos statuerunt
 nationem nemo conuallat. set in eternis
 testimonium impressione sigilli nri robo
 resimo quarto. impante romani HEINRICO

Bind. Heinn. II. v. Paduborn von
 1104 (1114?): Münster StA, Coarney
 Urk. 45

Boken. G. Zw. Wernz
 ngelbreht. g. n. t. v. n. & d. n.
 et si hec anno ab incipit

Bind. Zvergs v. Paduborn 1162 : Münster StA, Abdinghof U. 36
 Gebr Burchard photolith.

R. Wilman, Die Urkundenfälschungen d. kel. Abdinghof + der Vita Meinwera,
 in: F. f. vaterländ. Gesch. + Alterthumskunde. 34 = 4. Folge 4. Bd.
 (1876) 3-36, 187 f., dazu Taf. am Schluß des Bds.

Münster, StA, Corvey Ark. 46 (vor 1120) = Chronist, Mon. pal. Ser. 3, Lief. 17, Taf. 7 (= Taf. 647 der Gesamtausgabe)

... laboribus pueris curauimus seruire. Fuit q̄ illis nris q̄da rase
Hess. Sickenhuson. Munichuson. Medesthorp. Sologon. Dambor non. Fridrich
... aut ipse sibi h̄g. latorum. ... unde res ita se habet
... sui uis. Ne. mibi uillid. ... libitu cuncta disponit
... ad mamellā posteo officii & beneficium patris cessat. ... paul
... ad huc p̄ p̄uuo adiutorio ego. q̄ adgaheyt p̄uuo beneficium uix huc editione op
... tunc cu filio. Ant. q̄q. officium n̄ quisiuit. cu beneficium suū suscepit. Post aut quē
... nunc p̄ principes & ceteros libos hominū meos. ne p̄ ministeriales me
... iudicio q̄ quēto. cu iā lege ministerialiy. p̄te sua uideyt ifymari. q̄ p
... & cora subcriptis ...
... de Euerst ... de kaanstein
... Widikindo. Longrado. Igelb. ... Remboldo fr̄ ei. B
... Godescalco. fr̄ ei Annone. Hariboldo. Ludolf. Waldrico. fr̄ Waldrico. fr̄
... Lone. Odone. Wazone. Thiedrico. Helnawigo. Wagone. Walbro. Folbro. Gode
... Anno d̄ n. c. xx. Regnante Heijico v. Idus gay. Heijico

1166 17. JUNIUS. Placuit nre humilitati omibz nozū lacerat i qbo reposit
 n. la uictueto inelusionē. ut succelloribz nri si qdā p. gausis p. nos qdā modo finiri
 loco aut p. d. se nolentibz obp. riu. iut. d. h. hab. lant. sin. solu. ip. p. n. labo
 magistratu sibi & anatu sup. has curat. ulndicabat. Gudelmon. Duenhuyon.
 ac. Deynesthorp. S. i. h. o. & p. hoc preb. n. d. a. h. i. n. s. i. b. i. n. s. i. b. i. u. t. i. l. i. t. e. u. s. u. p. p. a. r. t. e.
 annu. m. d. l. i. c. e. d. a. d. m. a. n. p. p. o. s. i. t. e. d. e. d. i. c. t. u. m. e. l. l. i. g. e. n. t. i. b. z.
 f. l. o. r. u. m. d. i. u. i. d. i. c. i. o. m. o. y. s. a. c. i. o. u. l. y. s. e. c. t. o. p. e. l. l. o. r. m. i. b. e. a. u. t. m. l. m. o. y. i. l. G. a. r. e. w. a.
 officiu. aut. & beneficium i. p. o. t. e. s. t. a. t. e. a. b. i. s. e. l. i. c. i. t. e. l. a. m. a. c. e. r. e. u. h. o. c. G. o. d. e. f. r. i. d. o.
 f. i. c. i. u. c. o. r. a. a. b. b. e. m. u. l. t. i. s. q. d. u. l. y. a. n. t. a. b. d. i. c. a. y. t. e. H. o. c. p. a. c. t. o. m. a. c. c. o. n.
 t. i. s. s. u. i. f. a. u. t. o. r. i. b. i. s. t. r. u. s. p. q. x. x. x. i. a. a. n. n. i. s. c. i. u. l. y. a. t. e. o. f. f. i. c. i. u. r. e. g. i. s. t. r. a. t. e.
 u. i. c. i. a. y. t. e. p. r. e. s. e. n. t. i. a. e. u. p. t. u. o. c. e. g. r. e. t. i. n. d. i. s. e. l. y. n. o. n. r. e. c. e. p. t. o.
 a. r. e. c. i. p. e. y. t. t. a. n. d. e. c. o. n. s. e. n. s. i. t. e. q. d. o. f. f. i. c. i. u. r. e. m. a. n. e. y. t. s. i. b. i. n. p. o. s. s. e. p. s. e. n. s. i. t. e.
 G. o. d. e. f. r. i. d. o. H. u. g. o. c. o. n. s. e. n. s. i. t. e. G. o. d. e. f. r. i. d. o. H. u. g. o. c. o. n. s. e. n. s. i. t. e.
 F. o. l. n. a. n. d. o. G. o. l. e. p. e. H. i. e. r. m. a. r. o. C. o. n. r. a. d. o. d. e. C. u. e. r. s. k. u. t. e. H. e. i. r. i. c. o. H. i. e. d. r. i. c. o. D. e. j. n. H. i. e. r. m. a. r. o. m. u. n. i. s. t. e. r.
 G. e. t. b. r. o. R. e. i. n. h. e. r. o. A. n. n. o. n. e. W. e. r. n. b. a. r. d. o. W. a. l. o. n. e. k. a. r. o. l. o. M. a. t. t. o. W. i. d. o.
 v. i. n. o. s. o. c. i. o. G. o. d. e. f. r. i. d. o. d. e. q. r. a. t. i. o. e. s. t. S. t. e. p. h. a. n. o. C. o. n. r. a. d. o. R. e. i. b. o. l. d. o.
 s. y. m. a. n. t. d. o. m. i. n. i. n. r. i. S. c. i. v. i. n. i. s. e. l. l. o.

Münster SA, Wiviny Urk. 46 (over 1120)
 = Urkataster, fol. 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.

[illegible]

IN NOMINE GRATIA CORBEIEHENSIS ABBATIS. PRESENTIBUS. ATQUE FUTURIS.

Ad quod ecclesie sancti viti in corbeia. a quada matrona nobili Riclinde & eius sorore
in hiis illis. videlicet. itere. anse. Lutterbach. dalewig. in pago uergowe in comitatu Sigefridi
de decursibus cultis & incultis. cum ministerialibus viris. & eorum beneficiis. & allodis. & proprietatibus. & mancipiis
& tempore vite sue singulis annis in festo sancti viti persoluant unum nummum. quid hunc. Pro hiis ego ei pro
camera nostra duo talenta in festo sancti viti. quando persolvent hunc. tria autem in festo sancti andree. Acta
ante sup altare sancti martiri stephani & viti. iudicante advocato comite Sigefrido & iuce advocato
et ut nobis meli undique prospicerem. nec eade in placito popponi ad iuce Sigefridi comiti regali

Minute S+A, Conway Unit. 47a

Signature: Covington, W. 42 a

20-yr MAW - Samsow Minster

Verfahren: Nachschau, Veranlassung

1947

Abb. 42

GRANT CORRECTIONIS VOS PRESENTIBUS ET FUTURIS

In nomine domini Amen. In iorbeia a quadam matrona nobili dicitur de. & eius sorore faidehug. Castano. Ite re.
 nse. Luterbach. dalewig. in pago uergowe in comitatu sigefridi comitis. cum edificij. agris. pascuis.
 uisualibus. uis. & eorum beneficiis. & allodis eorum proprietas. & mancipij utriusque sexus. hac uidelicet
 is annis in festo sci Viti p'soluant unum nummum guthuge. Pro his ego eis proponam quod & solua. scilicet
 festo sci Viti. quando p'soluent huc. Iura autem in festo sci Andree. Acta sunt autem hec primo in
 ye fidei martiri. Stephani & Viti. suscipiente aduocato comite Sigardo. & uice aduocato Widenindo.
 ut ut nobis melius uideatur. Aspicem. hec eadem in placito proponi ad uice Sigefridi comitis regali baronia
 ma subter annotabimus. qui ante successores meos hanc editione pactis matronis in regem. regi digne
 ipse aut hec nulli in beneficiu p'sent. & si fecerint. gratia sit post uita illarum. Et ut hec illis. & nobis memora per
 b. l. n. l. o. t. il. l. e. l. n. e. l. l.

sperant. na in fructore pperia dāpnatione accipiunt. Nam ne aliq occasione ide castro p successorē nro cum
 tari fecerit martirū Stephanū & vtrū collata sit. sub huius interminatione interaxim. ne aliter in beneficium pterentur.
 maut. na ut et qui pstatet. & qui acciperet. anathematis iuncto essent innotat. Hi si testes qm fuerit cu mun
 Genehart. Thideric. Leno. herlag. herhard. frideric. Reibold. Godefrid. Thys. Thiermar. Bernhard. Walther.
 rest. frideric. Ducker. Liemo. Hartman. plocutae jr. Walach. Vithowich. Belclm. Godefrid. Folmar. Lono. herlach.
 the Bernhard. ^{Canstien} Rannhard. frideric. ^{& scantien} Gudo. helmwig. frideric. Erdag. Brun. Stephan. Vdo. Franko. Anselm. henric. Adel
 ic. Carl. frideric. Thideric. Thihard. Xpichm. Jope. Luidof. henric. Berenger. hardrad. Wernhard. Walh. Thier
 ric. Thueric. Thihelric. helmwig. & Alii multi audierunt vbi hec facta sit. scdm lege angarior. ubi & p doli in
 & p doli eor. Wernhardus. & Thiermar cum filiis & cu filis sorori sue. habent in dodonhusen. & in dizepe. &
 uir. friderun & filii & edelger & Jago. Berthrad. habent xviii mansos in lufbiki. ii i dalewig. i.
 habet. iiii. mansos. in Jarmandinghusen. i. in Thuerndinghusen. ii in dingerdinghusen. i. Godefrid & frater. iiii.

Nordrhein-Westfälisches Staatsarchiv Münster

Korrespondenz: Cornuz 13. 42. 1.

Abteilung: NWL Staatsarchiv Münster

Verwaltung, Medizin, Verwaltung

1. Abteilung der Verwaltung

IN NOMINE SANCTE ET INDIVISIBILE TRINITATIS. NOTUM FIAT UNIVERSIS TAM PRESENTIS QUAM FUTURI SEculi FIDELIBUS CONCERNENTIBUS

ego Heinricus gratia dei messenburgensi ecclesie episcopus & uenerabilis abbas corbeien[sis] cenobii [Henricus] iuxta consilium & commocata

tem utriusq[ue] loci fecimus. In uicino quippe t[er]re manu prelati abbas nobis tradidit. unum in portu thorp[is] duo in disers[is] t[er]ra. pro quib[us]

bu[m] prelatum quoddam incultum & penitus desertum loco tamen suo contiguum uidelicet i[n] hac h[ab]u[n]t accepto. Quod ideo

quodammodo deus uoluit ut in hac t[er]ra mater ecclesie sue in loco fieri possit

Et autem traditio ad confirmationem concabui coram aduocatis utriusq[ue] ecclesie. Heinoldo uidelicet & adalberone messenburg

facta & in presentia doni lorp[is] regi alioru[m]q[ue] principum. Utone uidelicet ep[iscop]o halbstaden[sis]. Bertoldo bilde[n]s[is] heimen

le. ad alberto marchione aliorumq; multorum. gollarie hymata est. Qua no quoq; corroborasset litteri mandari & igili

nrj signari iussimus. & ne quis post hac infringere presumat. banni nrj interminatione sub anathemate xpi & ecclesie in

terdicimus. Acta sunt hec anno incarnationi dnice. 9. c. xxvii. Indict. v. anno regni domi lotharii regis. ii. ordinationi domi

. hi testes.

epi. Mangota. i. domi tykenbri abbi. xx. cora hi testib;. Ex parte epi. Reinhardi abb. ecclesie pposit. Walther magist. Ludiger. Hoge

filii miloni. de horeburg. de jorow. mann. & Otto. fridic. Amulung. Meinric. Wern. Lardin. Derenger. Regen

de suatonberg. de cresslan. her. Ex parte u domi abbi. Widukind. Conrad. Volenand. Sueger.

Widold. Gerbe. Anno. Wago. Leneco. Kayst

In nomine sse et indigne trinitatis Cuiusmodi divina fuisse clementia Romanorum rex sedis :
 Ad regis clementis munificentia panet. ut si religiosus petitionibus exauditionis aucte pie accommodare. Duo circa
 nouerit omnium ta future qua plenti fidelium nrois etat industria. qd nos pericione uenerabilis abbis Richardi
 de Springhirsbach. atq. interuentu Wibaldi uenerabilis Stabulensis abbis ccessimus. et plenti edicto pagine
 Symaunm quando comutatione et concabui qua fecit pdictus Richardus abbas cu Arnoldo uenerabili coloniensi
 archiepo. p manu reuigendi Treuensis archiepi Alberonis. Sunt aute he possessiones. In uicinia
 castri Crebemo sua e ulla nomine sele. panens ad eccliam coloniensem que e beneficium dni Regeubaldi

Abb. 27: DK. III. 146 (1145 XII/1146 I) für das Stift Springiersbach (Schreiber: Wibald).

Koblenz StA

In nomine sse et indigne trinitatis Cuiusmodi divina fuisse clementia Romanorum rex sedis :
 Principali dignitati munificentiam decet bene de re publica merenti
 pmta rependere et per congruos honores gratia prouectos. que in exemplum et tanqua boni per hunc pponere. ut ta hui labori emolumenta hinc hinc manura percipiant. qua
 illi a simili mercedi gra sele non fraudandos intelligant. Duo circa nouerit omnium fidelium nrois ta future qua plenti reperi indultia et nos ppricia lenitate. hinc labores. et
 charitua fidelium nri nobisq. capitulum Wibaldi Corbeiensis abbas inuente. tradidit in ppetuum Corbeiensis monasterio. et eide qui se diuina uocatione et comuni atq. cordi
 trum electione prece. abbatu scilicet Wibaldo. necn cunctis successoribus ipsius. auctoritate in perpetuum ualitura. duo feminari monasteria k e omnia uidelicet atq. visbke.
 et de nro atq. regni iure. p manu Heriomanu palatini comitis de rheno. que ad hoc ite pigendi assumpseramus aduocatu. translegimus. et firmamur. sup reliqua corporis lei
 Veti oris p auctu donationis nre anulu. in potestate et in atq. donatione Corbeiensis monasterii in manu pdicti abbas Wibaldi. et Adelberti marchionis de Brandenburg.
 qui nre Heriomanu comitis de Winzenburg Corbeiensis monasterii aduocati. eandem donatione man leu transactione suscepit. na uidelicet ut Corbeienae monasterium. duo
 pnominata monasteria k e omnia uidelicet et visbke. cu omib. pdictis. solus. et aequi. ta his qua uniu ad ipsa loca panentibus. habeat. possideat. ordinet. uat et seruet. licet tunc
 sub suo regimine. iure uidelicet ppetario. in abbatis quas fundator. eundem nois Corbe. Luthewicus pui. magni karo li filius. ad eandem Corbeia comitatu. scilicet Treuensis.

Abb. 28: DK. III. 182 (1147 III 19/ca. 23) für das Kloster Korvey (Schreiber: Wibald).

Münster StA, Korvey
 Urk. 51

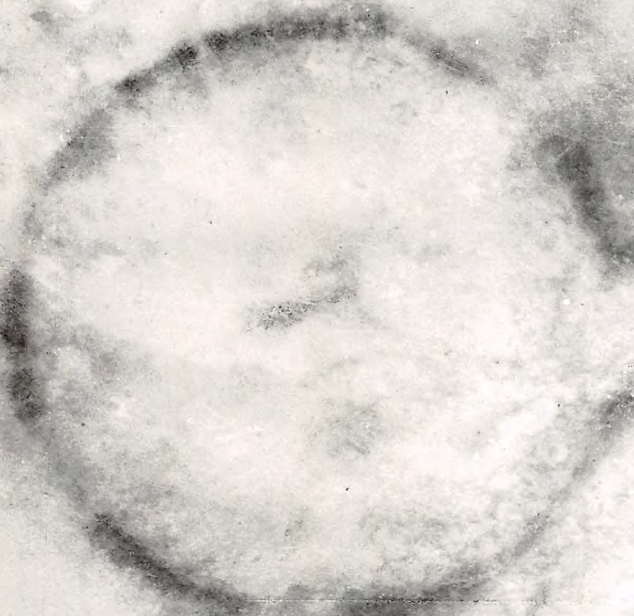
Münster, StA, Convey Urb. 54 (von 1147)

= K. Jordan, Die Urkunden Heinrichs d. Löwen, NGH (1957-1960) S. 14-16 Nr. 8

IN NOMINE SEC. ET INDIVIDUE TRINITATIS. HENRICUS D. GRA. DUX SAXONIE.;

Notū ēē uolum⁹ uniuersis xpi nrisq; fidelib⁹ qd beneficiū nrm uidelicet aduocatiā de monasterio ka
minata. & de alijs bonis ad illud monasteriū ptenentib⁹ in manu dñi nri Conradi Romanorū regis
sedi. Spontanea uoluntate resignauim⁹. ut eandē aduocatiā monasterio Corbeienſi in ppetuā possessionē
congraderet. hac uidelicet cditionis ratione. ut pdicta aduocatiā de manu uenerabilis abbis Wiboldi
in legitimū beneficiū reciperem⁹. Qd etiā eode ordine quo pdictū ē. tā a dño rege quā abbe cōpletū
est. & a nob obſeruatu. Hoc autē de beneficio nro facere ppt humile peticionē dñi nri regis n abnu
imus. ea maxime de causa. qd pdictus uenerabilis abbas nobisq; carissimus Wibold⁹. gtoſſimo auo nro
impatori Lothario diu multūq; ac fidelit⁹ ſeruiuit. & in adminiſtratione Romani impii ſingtari ſtan
tia uſq; ad mortē adheſit. dignūq; ē. ut ſicut poſſeſſionū heredes eide impatori ſucceſſimus. ita regi
butionis circa gratos ac fideles ipſius non degeneres ſucceſſores exiſtam⁹. Actū Brunſuich. Anno dñi
ce Incarnationis. M. c. xlvii. Indictione. x. Anno v dñi Conradi Romanorū regis ſedi. x.
Teſtes ū q affuer⁹ hi ſc. Bruno ppoſt⁹ Luthardū. Bernhard⁹. Anno. Bertoldus. Rikere. Baldewi
nus. Gerhardus. Grembeus. & de Corbeienſi monaſterio. Adeltbrus ppoſitus. Liudard⁹ ppoſit⁹ kaminatens.
Heinric⁹ ^{capott.} ^{cleric⁹.} ^{mr.} karol⁹. Bernhard⁹. Reinb. ^{niſ.} ^{te.} Roderus. Godefrid⁹. ^{lec.} ^{te.} Ioh. ^{te.} ^{te.} Adelhard. Eluerio

Münster, S+A, Conway Ink. 54

No. 72

Archiv-physikalisches Staatsarchiv
Cov. 114. 54
Copyright NRW-Staatsarchiv Münster
Einzelne Nachdrucke sind
im Rahmen der gesetzlichen Bestimmungen

In nomine scē & indiuidue trinitatis. Wichald' di grā Coeber
ensis ecclie abbas. omnibus presentibus & futuris in ppetuum.
Hortificamus uniuersis ecclie xpī fidelibus. p'sentibus & futuris.
qualit' ministerialis n'r. Conradus de kaminata resignauit no
bis duo mancipia. quorū hec sunt nomina. Folwen. & Thie
dewen. que fuerat a nobis in beneficio. p quib; hoc a nobis
efflagitauit. ut ea apud kaminatā ad capellā scī Byonisi
aci uis censualium altaris daremus. Cui petitioni libent'
annuentes. easdē p'nominales feminas censuales altaris bea
ti Byonisi in supradicta capella fecimus. ita uidelicet. ut
p singulos annos ad idem altare duos denar. ul' tantūde cere
psoluant. & tā ipse quam omīs posteritas earū sub lege
censualiu absq; ullius contradictione de cetero teneantur.
atq; cum aliquis ex eis obierit. quicumq; eiusdē altaris
puisox fuerit. optimū animal defuncti. ul' si animalia n'
habuit. optimā uestē illi accipiat. p'xim' u' heres reli
quā hereditatē tollat. si autē herede caruerit. tota
hereditas ipsius ad altare p'tineat. Volum' autē ut tam
ipse quā postere earū. & omīs ad sumū monast'iu p'uiē
tes. sicuti duos psoluant denarios. ita nubentes duos
psoluant solidos. quēadmodū ap' nos osuetudo ē. Vt autē
hec n'ra donatio tā ecclie. quā sup'dictis censualib; ita
& inuolabilis in posterū p'maneat. cartā hāc in testimoniu
ū fakte rei p'sbi & testib; annotati sigillo n'ro signari fe
cimus. H. autē testē affuer. Kēnha' d' kām. & omīs frs
eiusdē ecclie. Monasteriales u'. Helprad'. Thiederie'
fr' ei. Bruno. Bernhard' de draspe. Henric' eidē
puisox ecclie & alii multi.

Placuit u' d'no Conrado abbi corb. qd sup'dictos folwen-
tineuwin comat' adluam monast'iu erat. Gorschale q'da.
eide beneficio pa
nem.

Nordrhein-Westfälisches Staatsarchiv M

Signatur: Carvey U.K. Nr. 55
Copyright NFW-Staatsarchiv M
Verbreitung, Reproduktion, Vervielfältigung
mit Genehmigung des Staatsarchivs

posteris p' hos apices insinuam. gl'iter venerabilis epe Lathertnensis Bernhard
ex nro et Corbeienf' capitali consensu emittit a fr'e nro Rembero p'posito.

a) Urkunde Wibalds von Korvey Erhard Reg. II Nr. 1782. - Wavy 1185

IN NOMINE DOMINI AMEN. Si pax & tranquillitas ecclesie diu & benigna sollicitudine p'spicim' hanc necessitudinem
ut in hac t'pore cu pace & tranquillitate possidere ualeam' ac p' regnu' hui' t'pis. in regno eterne beatitudinis sequi ap' iustu iudice
i'p'sentis q' fuit etatis hoib' gl'iter dilectus & fidelis n'r. WIBOLDUS. Corbeienf' monast'ri abbas. multimoda necessitate ipse monaste
rius q's a dapiferis & p'prietariis suis. q'da p'decessores ei' sustinuer' & ipse a die p'lationis sue in eode monastio passus fuit. Si q'de dapi
is tenent. q' dignitate uulgaris noie officia appellant. q'da abusione in eisd' officiis s' usurpauer' ut uidelicet oia uelutalia & uniuersam
et eis in c'ultu dno suo eade bona seruanda. & passim distribuenda d'ant. tantaq' potestate multis officiis sibi asserere conant' ut d'nis suis
alicui c'omitant. Solent geni de reb' d'noe suoe p'as familias alere ac milites suos p'ascere. intant' ut in p'p'is domib' p'legu' aut tanta aut
pendant. & in dissipandis bonis eor' modu' om'ino nullu' teneant. Huiusmodi q' sup'fluas & d'apnotas reru' suae dissipationes. cu' p'notatus fidelis
& domus sua sedm honore di' ipsam utilitate ordinare repperet. q'da de ministris ei' Rabano. q' officiu' dapiferi administrabat. cum

Tafel 3.

DKO III 221

b) Konrad III. für Korvey St. 3568.

Minster StA - 60

In nomine dñi nr̃ ihu xpi. Wibold de gra Corbeienſis ecclie abb. omib;
 pſentib; et futis in ppetuū. Qm̃ res geſas. literarū monumentis tēgere. tam ad
 pſentū memoria q̃ ad futuroꝝ noticia cautum eſt. idcirco nos pſentib; ac
 poſteris p̃ hos apices inſinuam. gl̃eoz nēabilis ep̃e Lathertienſis Bernharto
 ex nro et Corbeienſi capitulo conſenſu emitt a fr̃e nro Rembeto ppoſito.

a) Urkunde Wibalds von Korvey Erhard Reg. II Nr. 1782.

Münster StA

- Corvey Lib. 58

In nomine domini Amen. Konrad III. St. 3568. Si pax et tranquillitas ecclesie et pia benigna sollicitudine pſpicim. hac necessitudine
 ubi nacula in hoc tpe cū pace et tranquillitate possidere ualeam. ac p̃ regnū hui t̃pis. in regno eēne beatitudinis requie ap̃ iustū iudicē
 iſpiciamus q̃ futū etatis hoib; q̃lter dilectus et fidelis ñr. Wibold. Corbeienſis monastii abbas. multimoda necessitate ipse monaste
 iūgias q̃s a dapiferis et p̃ncipib; suis q̃da p̃decessores ei sustinuer. Et ipse a die p̃lationis sue in eode monastio passus fuit. Siquidē dapi
 is tenent. q̃ dignitate uulgarī noīe. officia appellant. q̃da abusiōis in eisdē officiis s̃ insurpauer. ut uidelicet oīa uictualia et uniuersam
 et eis inquit dño suo eade bona seruanda. et passim distribuenda tēant. tantūq; potestate in istis officiis sibi asserere conant. ut dñs suis
 alicui cōmittant. Solent genū de p̃b dñoz suoz p̃as famulāt alioz ac multos suos pascere. in tantū. ut in p̃is domib; p̃legiū. aut tanta. aut
 pendant. in dissipationē bonis eoz. modū omīno nullū teneant. Huiusmodi q̃ sup̃fluas et dāpnosas rerū suaz dissipationē. cū p̃notatus fidelis
 ac domū suā scdm̃ honore dñi et ipsam utilitatē ordinare reſpiceret. q̃da de inuistialib; ei. Rabano. q̃re officiū dapiferi administrabat. cum

b) Konrad III. für Korvey St. 3568.

ex nro et Corbeienſi capitali conſenſu emitt a Jſe nro

a) Urkunde Wibalds von Korvey Erhard Reg. II Nr. 1782.

Fahneh, in: MiÖG. Reg. Bd. 10, Taf. III

Münster StA, Fstr. Corvey Lrk. 56

IN FULGENTE MEMORIA ROMANORUM RE SIBS. Si pax & tranquillitati ecclesiarum diu pia & benigna sollicitudine prospiciam. hac uicissitudine
subnacula in hoc tempore cum pace & tranquillitate possidere ualeam. ac per regnum huius temporis in regno eterne beatitudinis sequere apud ultimum iudicem
ipsentis qui fuerit etatis hominibus. quoniam dilectus & fidelis noster. WIBALDUS. Corbeienſis monasterii abbas. multimoda necessitate ipse monasterio
iurias quas a dapiferis & pincernis suis. quod predecessores eius sustinuerunt. & ipse a die plantationis sue in eodem monasterio passus fuit. Sigde dapiferi
is tenent. qui dignitate uulgaris nomine officia appellant. quod abusiones in eisdem officiis sibi usurpauerunt. ut uidelicet omnia actualia & uniuersam
et eis inextinguibile domino suo eade bona seruanda. & passim distribuenda essent. tantaque potestate in istis officiis sibi asserere conantur. ut dominis suis
alicui committant. Solent enim de rebus dominorum suorum proprias familias alere. ac milites suos pascere. intantur. ut in propriis domibus plerumque aut tanta aut
pendant. & in dissipandis bonis eorum modum omnino nullum teneant. Huiusmodi ergo superfluas & damnosas rerum suarum dissipationes. cum prioratus fidelis
ac domus sua secundum honorem dei & ipsam utilitatem ordinare repperisset. quod de ministerialibus eius. Rabano. quod officium dapiferi administrabat. cum

Münster StA

b) Konrad III. für Korvey St. 3568. = Dko III 221

In nomine dñi nři ihu xpi. Wibold a gra Corbeiensis ecclie att. omib;
přentib; et futis in ppetuū. Qm res gestas. litterarū monumentis tēdere. tam ad
přentū memoria q̄ ad futurorū noticia cautum est. idcirco nos přentib; ac
posteris p hos apices insinuam. glitex uenabilis ep̄e Latherbniensis Bernharto
ex nři et Corbeiensis capituli consensu. emit a fr̄e nři Remhero pposito.
et ceteris fr̄ib; nři de Monte Gressberch. viii. talentis denariorū. domū quam
dam. et agra. in uilla nomine frenkenhusen. et. xl. iuga dimense tē.
ad eandē domū p̄tinentis. cui possessionē empte a p̄dicto uenabili ep̄o.
legitima p̄ hęc sc̄pta emancipationē facientes. ei qd̄ factū est sc̄pto at
testam̄. et ad ppetuā firmitatē. sigillo nři hanc sc̄pturā munim̄. Data
Corbeie Anno dñice Incarnationis. m̄. c. l. ii. Indictione. p̄ma.
mo. .xvi. kl. Octobris. publice in capitulo Corbeie. sub Testimoniis.
Henrici. p̄oris. Adelberti. p̄positi. Conradi. Cellerarii. et reliquorū
fr̄m tā maiorū. q̄ minorū.

34 x 21 cm
(unverändert)

In nomine Tee & indiuidue trinitati. Wicbol
dus di gra Corbeienſis eccle abbas. omnibus
ſucceſſoribz ſuis in perpetuū. Notū ſit omibz Corbeien
ſis eccle fidelibz tā pſentibz q̄ ſc̄is q̄d Bodo de
homburch illuſtris exiſtens. iuuentuti ſue tēpe
or ſue ſuorqz animarū remediorū. uirū quenda noīe
Hunoldū tradidit altari beati viti ea condicione
ut ipſe & omni ei ſucceſſio ſingulis annis duos
ſolidos ut caput de corbeia ſoluto & de corbeia

de ferant. Siq̄ uero obierit optimū caput. ſu
mal n̄ habuit optima uestis altari beati viti defer
ret. Rogauit etiā de Bodo ut p̄dict' hunoldus
annuatim p̄ſente. redderit quos comes Albertus de
Luerſtein ad luminare beati viti tūc. non p̄ce
ret q̄dū cenſū p̄ſolue poſſet. vii. uidelicet ſolidos
albe monete q̄d & firmit' decūm. Ne autē hec
in oblatione ueniat p̄ſentē paginā ſc̄bi. & testi
bus annotatis. ſigillo beati viti corroborari
fecit. Teſtes hi affuerūt. Helmric'. alior' ijs.
Conrad' canari' n̄r'. Et tota ḡgatio ſc̄m Corb.
Minſtrales autē. Clugie'. Thideric'. Uridolf'.
Robano. helmwig'. Godeſcale'. helmric'. Conrad'.
Conrad'. Reinher'. Gremfrid'. Folcmanus.
& alij multi. Anno dñice incō
dicōne. iij. ſclatiois r̄e. xi.

N° 75

Minster StA, Corvey Ink. 53 = KU 1087
Dko III 245 (A³)

id est a dno
ia de manu ipi
eto in perpetuum uasituro firmam. et in
cho. nulli come. nulli aduocat. potestate habeat exercenda in ario p dno
comissu fuerit. ab eo cui ipse mandauerit corrigat. ut ut hec omnia

SIGNUM DOMINI CONRADI RANNOBURY REGIS SUI HUIUSMODI

CONRADI RANNOBURY REGIS SUI HUIUSMODI

Data Anno Dñice Incarnat. m. c. xlvii. Indict. x. Anno v dñi CONRADI

Laissez le...

Hoc q^o notū ēē uōi

inatione in regno nro special

inib^{us} p^{re}ceduntib^{us} uia in peccati^o comune

per^o un^o gram^o ut in

Agre conu^olatione

im^o n^o

amante n^o p^{re}ce^o reg^o m^o

h^ost^o fug^o m^o

gis h^ost^o d^ore f^oaxon

sa & p^{re}decess^o n^ore reg^o u^o

p^{re}ator^o manu habu

Horib^{us} canonice & reglar^o

an^o in p^{re}petuū. ip^o duce & sentie

nnuente. & eandem

ip^o facto. sponte & ult^o recipient

ritate v^o n^ora reg^o

aminade^o dam^o ac de

nona^o reg^o. scilicet p^{re}fecturam urbis q^o uulge

n^o ea uid^o ut null^o dux null^o gar

eccle^o. sed q^o p^{re}ter i^ors & equū a famul^o q^o

corridiano deseruiunt.

p^{re}ta & inu^ol^ota in p^{re}petuū h^o ant^o p^{re}ceptū hoc & ebr^o & u^omagin^o n^ore imp^ossione insign^ori u^ol^ou^one

DOLE

Regis ...
... in xpo feliciter. Amen.

P rincipali dignitati munificentia decet. bene de re p. ca.
 tamqm bone spei signu pponere. ut tam hi sui laboris emolumenta sine fine mansura percipiant. qm illi
 deliu nro ta fuit qua ptemi ipi industria. qd nos picia serenitate. fidem. labore. 7 instantiam. fidelissimi nri.
 in Corbeienſi monasterio. y eide q ne diuina uocatione. 7 comuni atq. geordi frum electione ppre. abbat
 lea monasterii feminaru qd uocat KEMIGADA. 7 de nro atq. regni iure. p manu Heremanni palatini
 7. 7 ymaum sup reliq corpore Sci VITI MARIS. p auctu donationis nre anulu in potestate 7
 Riboldi. 7 Adelberti Marchionis de Brandenburg. quice comitis heremanni de Winlemburch. Cor
 ne suscipiebat. ita uidelicet. ut Corbeienſe monasteriu pnoiatu monasterii scilicet KEMIGADA. cu
 beat. possideat. ordinet. utat. 7 sequet. sicut tenet sub suo regimine iure uidelicet ppario. nre abbatiola

Staatsarchiv Münster

06

Staatsarchiv Münster

Vervielfältigung nur
Staatsarchivs.

Corbeia. et cetera. Scilicet ERESB. ch. nobile quida Saxonu castri. necr. JEEP. I. a. g. atq.
regno debeat. et qm Corbeieysi monasteria. ta inimicia qm in. puto ad honore regni.
et ecclie statum. ut p augmento pti monasterij qd ecclie Corbeieysi in ppetua pos. sione. gaudemus.
Abba Corbeieysi p soluant. atq. hac nre auctoritatis donatione ex iudicio pncipu regni nri sicut
edit Burchard Argentinenis epc. qua fecit e. Adelbo Trevirensis Archiepc. Anselm Haverb.
I. Ithieric dux Svevie. Althar. Herimann palatinus comes de Rhego. Conrad dux de Carin.
h. Otto fili ipsius eq march. Herimann fili eide Adelbo march. Luthewic comes pte de Thuringia
comes de Lestlenburch. Vthelric comes de Hornigga. Heiric comes de Lallendenbogen. Margr. Sibodo.
uouim. qd uenabilis pat nr Eugen. Sce Rom ecclie pontifex. regni nos adme. ut ta p. m. s.
Abba. venit dilatare. rectare y reforma.

Nordrhein-Westfälisches

Signatur: K U

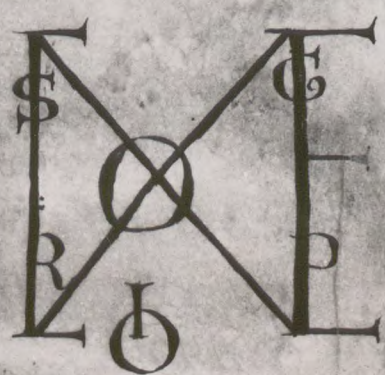
Copyright NRW-Sta

Veröffentlichung, Nachdr
mit Genehmigung des St

Cumque de multis temporibus consilio regis fuisset claudere domos de sancto
 nos apud creatore nostro acceptos speramus. ut regni nobis a deo commissi gubernacula in hoc tempore cum pace et tranquillitate
 domini inueniam. Notum est etiam uolumus uniuersis regni nostri fidelibus. tam presentibus quam futuris etatis hominibus. quod dilectus
 regis copulatus. exposuit in auribus elementie nostre incommoditates et iniurias quas a dapiferis et principibus suis. quidam
 fieri principibus. etiam quod ministerii locum in domo Corbeiensis abbatis tenent. quod dignitate uulgaris nomine. officia
 substantiam domini sui sub custodia sua teneant. et cui placuerit eis in consilio domino suo eadem bona seruanda.
 palam et quasi de uero suo prohibeant. ne clauis et custodia rerum suarum. alicui committant. Solent enim de rebus domini sui
 et pluram quam domini sui. de facultatibus eorum quas debuerant seruare. expendant. et indissipandis bonis eorum. modum
 et dilectus noster. Wicboldus. Corbei abbas. de eadem domo eliminare. ac domum suam secundum honorem dei et ipsam utilitatem
 fratre suo Livoldo. et paucis sanguineis suis. multum ordinationi eius resistat. et atque cum multa comminatione asserbat.
 impio suo essent uniuersa uidualia domini sui. ac potestatem de eis habere tribuendi cui uellet. nec datam aut acceptam aliquam
 predictio inter ministeriales Corbei ecclesie. apostato abbate domino suo uentilata est. et per iudicium eorum. tam eide. Rabano. quam omnibus
 regum domini sui abiudicata est. hacque potestate abbas Corbei ab eo sententiam iudicii unanimiter ad iudicauerunt. ut
 Dapifero autem et principibus tale iudicium adinuenerunt. ut in uidualibus. si nulla potestate dandi absque uoluntate ipsius
 essent. ut res ab domino. ad mensam eius cum ceteris ministris de bonis domini sui rescerant. et preter hac nullam aliam potestatem de rebus
 sed abbas. apostolica elementia nostram impetrant. quod in plena curia nostra. quod de iure celebratum. iudicium super eodem uerbo amittitur
 consensu asseruerunt. Aliam preterea molestiam de Rabano fratre quodam sequuntur in Corbei monasterio rogare presumpsit. quod uidelicet
 mansione cum satis fuisset. commouit. tunc a domino suo. tunc a fratribus monachis. tunc a coparibus suis. quoniam ab ea desisteret. noluit eo
 tam ei quam omnibus secularibus beneficium in agro ecclesie. et quod aliquis abbatum tale beneficium potuerit prestare. Cum uero ad huc reluctaretur
 diceuerunt ei. quod preter nostrum principum. ista agro ecclesie omnem hereditariam mansionem. et omnibus abbatibus et monachis. talis bene
 multitudine dignitatis sibi hereditario uice uendebat. quoniam prefecturam appellabat. et se Burgrauum appellari faciebat
 aut ipse corrigeret. aut eamario. ut Dapifero suo. seu alicui de familia sua corrigendum absque ulla potestate in preteritum
 appellaret Burgrauum. et secundum morem alicuius magne potestatis. sepe infra muros placitaret. et huiusmodi placita. Burgrauum
 sequitio cogebant uenire. quod si per impedimenta sequitii frui. occurrere non possent. uolent. et cum meliose a famulis
 hac prefectura circa Corbei monasterium. ex iudicio principum regni. prorsus iudicium. et hac potestatem in manu abbatis esse
 nulla alia secularis potestas. aliquam potestatem infra muros eadem ecclesie exerceendi iudicium habeat. sed per abbatem. et personam
 eam oporteat. et si principibus et priuilegium imperiale non licet. multominus ministerialibus licere constat. Hac ergo prefectura
 cessat. ab aliquo usurpata. et hereditario uice uendicari in supradicto monasterio. nullatenus permittimus. Sed has res per
 decreto in preteritum ualido iudicium. et hoc omnium potestatem abbi attribuimus. Iudicium de clauibus inuenit. et per
 ministeriales noster. Conradus de Walehusen. camerarius noster archiepiscopus. Principes autem cum ministerialibus suis hi in
 teriales. Guntherus Spirensis episcopus. et sui ministeriales. Giselbertus M&baensis abbas. et sui minister. Waltherus. S
 burgensis abbas. et sui minister. Uero et ipsius Wormaciensis ecclesie quod tunc uacabat. Uero et ipsius fuldensis monasterii. quod
 Satis. et sui minister. Otto palatinus comes de Witelispach. et sui minister. Herimannus marchio de Barchen. et
 lehelmus comes. et Giselperch. Comes Wilhelmus de Iulaco. Comes Imkeho de Linungen. Comes Wolframus de Wege

Sicut domini Conradus Romanorum Rex scilicet iudicium;

etiam amodo concessit uice hominum. et iudicium de clauibus et uendicandis rebus.

Datum apud Nyice Idibus Iulianis. g. c. l. Indict. xii. Anno domini Conradi Secundi regis inuictissimi.

Si paci & tranquillitati ecclesie dei pia & benigna sollicitudine prospiciamus. hac uicissitudine
possidere ualeamus. ac per regnum huius temporis. in regno eterne beatitudinis requiem apud iustum iudicem
fidelis noster. Wiboldus. Corbeiensis monasterii abbas. multimoda necessitate ipse monasterium
predecessores ei sustinuerunt. & ipse a die plantationis sue in eodem monasterio passus fuit. Sigde dapifer
appellatur. quidam abusiones in eisdem officiis usurpauerunt. ut uidelicet omnia uictualia & uniuersam
passim distribuenda essent. tantamque potestatem multis officiis sibi asserere conantur. ut dominis suis
uicibus proprias familias alere. ac milites suos pascere. intantur. ut in propriis domibus plerumque aut tanta. aut
minimo nullum teneant. Huimodi quoque supfluas & dampnosas rerum suarum dissipationes. cum prioratus fidelis
ante ordinare repperisset. quidam de ministerialibus eius. Rabano. quod tunc officium dapiferi administrabat. cum
quod potestate officii sui quod hactenus in domo illa exercebat. nunquam diu uiueret. relicturus esset. ita ut sub
ratione domino suo redderet. nec clauis rerum suarum sibi seruari liceret. nisi que ipse ordinasset. Hec itaque
huiusmodi donatione sibi de bonis domini sui usurparent. omnis potestas de commutendis clauibus. & de custodia
clauis & custodia rerum suarum. & committere absque consilio dapiferi & pincerne. cuiusque uoluisset.
si prius habeamus. & cum domino suo debitum officii sui ad mensam seruirent. hac dignitate de officio suo
ipsi exerceant. Huic coparum suorum iudicio. cum idem Rab. acquiescere noluisse. predictus fidelis noster Corbeien-
sibus regni seiscrati sumus. & respectu nostro principum regni. idem iudicium quod Corbeiensis inueniant. par-
te infra muros. & intra ambitum cimiterij. eadem ecclesie. hereditaria mansione sibi uendicant. Super qua
salutaribus monitis obtemperare. Vnde ministeriales Corbeie ecclesie iudicij sententiam interrogati. ab iudicauerunt
et. nos ite rogati a fidelibus nostris predicto Corbeie abbate. cum interrogassemus ministeriales nostros. super eodem iudicio. ab iudicauerunt
negligentia excessione. Orta est in hominibus & alia temeritas ab eodem Rab. quod intra muros Corbeie monasterij. quidam si-
cum omnes abbes eadem monasterij. hac potestate semper sub se habuerunt. ut quicquid intra muros delinqueret
eius mansura committeret. Hac autem potestate. prefatus Rab. intantum abusus fuit. ut ea uulgaris nomine
appellabat. Ad hoc placita. famuli fratrum monachorum de cognata. aut de pistrino. seu de quolibet eorum
illi preceperant. & panem. aut escam. fratrum. imperfectam relinquere compellebant. Huimodi quoque temeritate. de
ante antiquius fuit decernimus. Nam in uicibus regum & imperatorum preceptis stant. ut nullus dux. nullus comes.
temporaliter a se ordinatus. quicquid a famulis monasterij extra uisum & requiritionem admissum fuerit. iudi-
et. et supradictam intra muros laicorum habitationem. atque dapiferi. & pincerne. de commutendis clauibus po-
dictas usurpationes. secundum iudicia ministerialium nostrorum. atque sententiam principum regni. omnibus laicis
ministerialibus. noster de Haga. de habitatione intra muros. & de prefectura. iudicium dedit. ut in-
fugerit. Othleuus. Basiliensis episcopus. & sui ministeriales. Heremannus. Constantiensis episcopus. & sui minist-
elsensis abbas. & sui ministri. Capidonensis abbas. & sui ministri. Willem-
te uacabat. Uel & ipsius Laurishamensis monasterij. quod tunc uacabat. Frithericus dux Sueue & Al-
sui ministeriales. Wernherus comes & Hadekhesperch. Othelricus comes de Lenzenburg. Wil-
hem. Gargardus de Cronbach. Arnoldus & Rotenburgh. Heiric. Reinger. Theopertus & Wunsperch.

Constante scilicet imperatore Karolo magno Rege Anglorum

fidei Mantia laborum sui emolumenta percipiant. & ceteri ad exequenda impmunia bone spei pleni y alacres fiant
 noua Corbeia de uenerabilis abbas Wi. Bol. d. nram clementiam impetlauit. ut priuilegia Corbeienfis
 ni. ob insignie ipsi fidei circa dnm & patrium nrm. beate felici reccedationis antecessore nrm. in
 te ei suscepim. auge pietatis inclinantes. p. presentis pagine serie. sub regie maiestati tuitione locu
 tate donantes. qm admodu pie memorie pdecessore nrm eiusq. pgenitores reges & impatores ante
 nas terui. noua Corbeia. in potestate et ditione. siue subiectione alicui psonae seu ecclesie lice. seu
 regu et impatores esset. libertate qm hacten obtinuit in perpetuum potiat. Et qm ab impre Lrthe wic
 qd noua Corbeia da. ad norma felici ueteris Corbeie. Herewardse & scimoniatiui. ad similitudo
 Herward ecclesie. ita uidet. ut iuxta consuetudine qancellaru di gregationib. pcurari solent ppositi ex
 ereq npossent. ipsas puior & patris exst teret. nos & pdecessor nrm uel ligia segntes. chirmam.
 patymio absq. ulli exdictione utant. psequata dignitate abbisse. in qb oportuni fuerit. hereward co
 electione Corb monasterio pest. abbi felici Wi. Bol. do. necn cunctis successorib ipsi auctoritate
 grun. na beate memorie CONRADVS rex. p fidelitate y ppetione pnoiatu fidelis y kmj nrm Wi
 in potestate y iur. atq. datione Corbeienfis monasterij. ita uidet. ut Corb monasteriu pnoiatu
 tis sue priuilegiu eide Corb ecclesie chirmatu ee dinoscat. cu omib pdis suis. filius. y ags. ta suis
 mine. uire uidet. ppetario. qd abbiotas qd fundator eide noue Corbeie Lrthe wic pui. magni KAROL
 cuq. p duas saxonias iustas adiacentib. necn Gessiam. atq. Nisbik. cu decim. y possessionib undiq.
 cu subiectis sibi eccles. in parrochia Glogerani vord. ecclesiam Regi. cu his qd ad ea ptinent eccles. p
 firmu psequari uolum. uidet. ut uicunq. et ipsa monastia. ut eccle. eoz. cast. aut curia habuerit. ex

Volkswirtschaftliche Lage und Entwicklung
Signatur: U. Kaiser Seite 109
Copyright H. A. S. 1954
Veröffentlichung: 1954, 1955, 1956, 1957
mit Genehmigung des Staatsarchivs

inde iniuriam ac toti generi nri pbenne mercede supuenientib pegrini y hospitib feruiat. Sic u
 y mo⁹ fuit temp in sacris cedi cenobis. Statum q ne epi. aut eoz pchipp⁹ b⁹ri. in ipsoz ecclia. a h
 p⁹entia. Synodali examini iudiciu deferant. S; y hoc decernim⁹ ut decimas. vt de male ecclias
 bnt y res. y decimas. ita integerrime teneant. atq; possideant. Sic ab antecessorib nris. regib⁹ vid
 co potestate eligende de p⁹a e⁹gatione in regim⁹ hui congrue p⁹one. Statum. ut null⁹ iudex public.
 testate. S; ois eoz res cosa aduocato ipsoz diffiniat. iur⁹ ticia q app⁹ Durachbay. nemo sibi usury
 sol⁹ q p⁹dia sua eide monasterio c⁹ferre. nec qui iudex aut p⁹quisitas solutu⁹ debitu. aut public
 memorie dnm ac patrum nrm reg⁹ Conr⁹ a d⁹os. ex iudicio n⁹ au regni in plena curia
 habitatione infra muros p⁹dicti Coberentis monasterij sibi. S; ut usury p⁹age andeat h⁹reditario
 hoc q. Simili firmitate p⁹cepto nro roboram⁹. ut d⁹ap⁹ter⁹ q⁹ p⁹quisitas solutu⁹ debitu. aut public
 libam potestate q⁹madmodu a p⁹decessore nro p⁹uidicij sententia. S; ut nouimus abbat⁹
 & sigill⁹ nri impressione signari p⁹cepimus. Testes i⁹ h⁹ a⁹ Sveno rex Dan⁹ g⁹it
 Hartwig⁹ bremsis archiepe. Utheric⁹ halbstadensi ep⁹. Dureban⁹ argentinensis. Wikmann⁹
 Anshelm⁹ haudeb⁹gensis. Cnehard⁹ Mischelemb⁹gensis. Wikleg⁹ Brandeneburgensis. Dag
 Henric⁹ dux Saxonie. Dns Welfo auuncul⁹ ei. Conrad⁹ de Osna. filius ei.

SUMMUM VNI⁹ FRIDERIC⁹ ROMANORUM REIS
 ECCO ARMATUS CANCELLARIUS VICE HEINRICI SACRAMENTI ARCHICANCELLARI RECOGNOS;

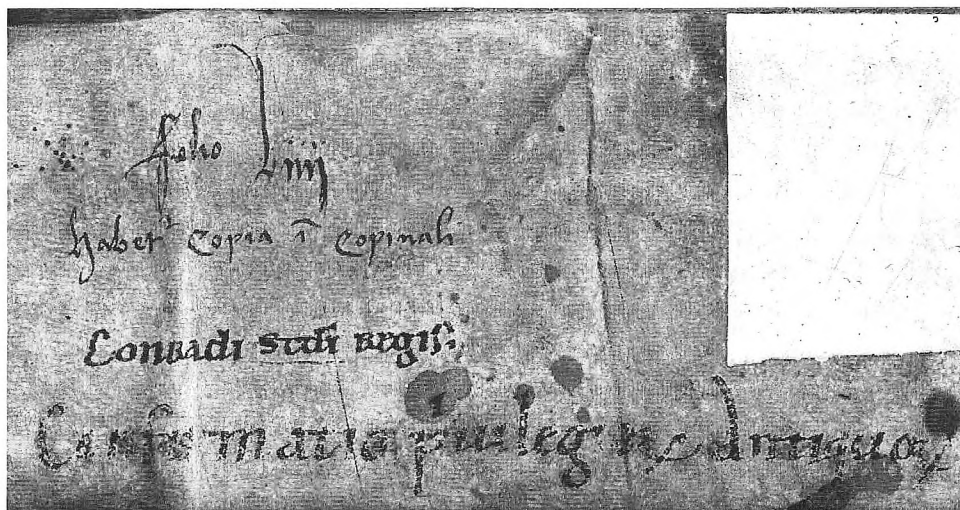
DATA IN EVRIA MERSBURGH. ANNO INCARNAT⁹ DNI. M. C. LII. INDICIONE. XV. ANNO DNI. FRIT

regia capitulari. 7 in decreto sinodali pmissu e. scenodochia. 7 reliq fidelium paupumq. Aliqui hospitali
 al prbris missaru celebrationes fieri iudicant. 7 si qd sui iuris sibi inde negari putat. ad nram
 immo uniusq possessiones suas in qd lib epus. pcpue i bment. Isnebgensi. 7 Lathbrensi. v plurima
 t 7 imprib. hacten tenuerit. atq possiderit. Concedim 7 iuxta decreta pdecessor nroz libam utq lo
 licentia inhores ad monastiu lath. vt ad pnoiatas cellas ipsi pntentes. ulla iudiciaria hat exegere po
 nare ibide psumat. n cui potestas ab eide cenobis abbe gessa fuerit. & ut tibi hores licentia hant. tam
 u uectigal ab eis deinceps extorqat. San qd pssimu pdecessore nrm. inclitu 7 gloriosu pncepe felici
 atuisse cognoscim nos q. ei uelutia qm. decreto in eum ualido firmam atq. statum. ut nulli
 iure. 7 gmiterui queadmodu egru e religioze habitationib liberu 7 expeditu omi tepore pateat.
 uno potestate de comittendis clauib sepe dñs suis habeant. 7 in dandis clauib 7 ordinandis reb dom sui
 in ppetuu obtineat. Vt aut hec omia fata 7 in eiuissa in ppetuum habeant. cartam hanc scbi.
 inde regnu suscep de manu dñi regis. 7 vt. alt dan. q ibide regnu i manu dñi reg refutaute.
 licentis. Daniel ^{epc.} eragenfis. Bernhard ^{epc.} Lathbrenfis. Heiric ^{epc.} Vindensi. Heremann ^{epc.} Fejdensis.
 quard ^{epc.} Tuldensis abb. Heinric ^{epc.} heresfeld abb. Arnold. Hiemburg abb.
 archio doctbr 7 filij ei.

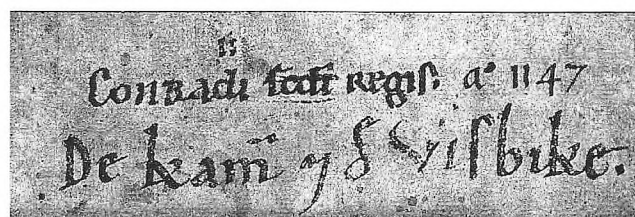
F
 O
 K
 E
 R
 N
 S

herici Romanoze Regis. i. Actu in xpo felicit e R. Aof e y. xv. kt lxxx

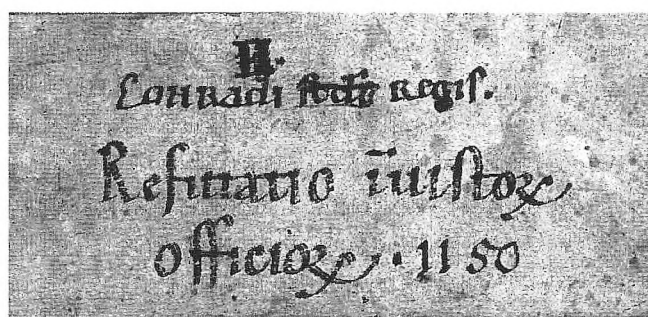
1. DA 63, Libald!

14a. Münster, StA, KU 103 (DKo III 181)

14b. Münster, StA, KU 104 (DKo III 182)

14c. Münster, StA, KU 108 (DKo III 221)

Ertheilung wegen

Confirmation eines Supp.

an II 12

Ertheilung eines Supp.
an II 12

2

7129-76

2/1111

1/133

Tempore donicolemari
baptista facta ē ecclesiā solū an
te diē inuentionis scī Steella
ni pio ar. vnde ueniente
pleriq; fidelib; in honore scī
steehanū. fraternitate collau
dauerūt. cui & ceruū statuērūt.
Cūq; ei pauperib; largit
demofinis recreabit. ceruū an
nūtiū p̄ficiēt. f̄s. & f̄
corb; eorū obituū uigiliis & mis
sib; p̄curabit. in sup̄ ipsa die
qua incepta ē. cōpūllatis omī
b; signis missā p̄ omīb; in ea
defunctis deuote cantabunt.
Ipsi v̄ censu quē in fraternitate
cōp̄auerunt. missā monast
erū cōferuabūt.

In aquilone in curia que uo
cat ueluelage fraternitas ē
in honore scī viti. de qua
p̄ bienniu deferent ad mo
nasteriū corb; duo cerei. p̄
tūq; effigunt. & cū cereis

honeste suscipiunt. Lorū &
uiuorū & mortuorū memo
ria fit apud nos indefinēt.
Obsafute animarū incep
ta ē apud nos ad dono l̄kem
bro abbe & omīb; frīb; nris.
et aliis. v̄i fidelib; fraternitas
in honore scī viti. in hoc
loco corb; de qua pauperū
recreatio fit in pentecosten.
quōdō hō cūueniunt illa dispo
sitione. In uigiliis scī viti omīb;
in ea defunctis missā cū cō
pūllatis. me cantabunt. et ue
re p̄corū reparari ipsi fide
l̄s affigunt. Iste primū die
p̄curabit. & f̄m de monast
erio. & ipse fidelium plen
sime in paupū recreatione
p̄curabit. uenit in agram. ad decen
simum monasteriū refer
uabit. Et corb; memoria p̄ con
tinua. nomina s̄ f̄p̄ alia
scripta. FELICI REG

hart. Godefrith. Gelsuut. Ertherun.
 Denniken. Meinfrith. Hudegunt. Arzo.
 Gahthilt. Germot. Cunungunt. Alcburg.
 Osterlunt. Adelbeith. Thutmar. Helmburg.
 Brun. Adalburg. Ricsuut. Adelmar.
 Bernhard. hauuart. Adelburg. Sigebodo.
 Simer. Reinmot. Gerburg. Bertold.
 Wilsuuth. Geltmar. Euerhart. Vurzel.
 Loppikin. Gerhart. Meregret. Maht
 Thanesuut. Codes tild. Meinbard.
 scale. Ratburg. Ger luitmer. Tabeke.
 hart. Vulfere. Ber Ermingart. Erthe
 tolt. Reinolt. Vual burg. Hereman.
 suut. Ibike. Abake. Ermingart. Vual
 Marcca. Oser. hizea. suut. Nenthere.
 Oser. Hereuuech. Ge Ermingart. Marce
 regart. Henric. Eul ca. lieuelinc. Oster
 mar. Harcca. Ger lunt. Meregart.
 suut. Volpert. Rein Bernhart. Vuurin
 burg. Isico. Eico. burg. Rottburg.
 Henric. Reinhut. lantburg. Hauua
 Meinrat. Reinmot. rt. Rieuun. Adel 97.

Handwritten text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is faint and mostly illegible due to the quality of the scan. Some words like "the" and "and" are visible.

a)

1	Ida. Ekeric. Vuern	Hi ^r ze. Alfuar.	
	here. Suuancea. Go	bilica. Alfuar.	
	defrid. Elyica. Eni	liuthilt. Ocuun.	25
	ca. Euerhard. Er	Rötheger. Xpina.	
5	mingard. Adelheit.	halecman. Adelhe	
	Berta. Halca. Er	it. Hildemot. Cocor	
	mindrud. Rözelint.	bolt. liuzico. Heil	
	Dildike. hildeburg.	uvif. Meinburg. Re	30
	Goßmar. Notburg.	ding. Balding. Wa	
10	Siburg. Tetra. Rein	zo. Reinbere. Fri	
	uuar. Suuanebilt.	theburg. liutburg.	
	livdrie. Frutheburg.	Folemar. Vuarzo.	
	Gerhart. Reingart.	Azala. Adalbert.	35
	liuthere. Ocburg.	Hunico. Hildemar.	
15	Vualthere. Arnolt.	Ertmöt. Salaman.	
	Herbolt. Godescalc.	Burchart. adalhe	
	hachuwich. Hemo.	ith. Burchart. liv	
	Thegenhart. hart	dolf. Vuerthart.	40
	man. Adelbert. Thir	Aluarat. liuder.	
	mar. Höger. Folemar.	Reinbert. Vualthe	
20	Eueric. Alduuar.	re. Iskica. liuthart.	
	Thideru. Mahbild.	Höuuar. Eiluar.	56

Münster StA

I 132 p. 5

MÜNSTER, STAATSAR

Ken H. p. 107
Ut & Lucidius qđ de ecclesia
sit sup̄tū pateat scite uo
lemi breuit̄ innotesco.
Cū decimationē hosenbrun
gensis haberem̄ in singulor̄
annoꝝ redditib⁹ dabant̄ 123
& 11. urne unguenti ex q̄
bus n̄ tres nullū habemus.
Septingenta talenta cete
ex q̄b⁹ nisi ut de cellario fr̄m
habem⁹ & qđ clerici ori dant
nullū penit?

His & omib⁹ hinc in aut fran
de ablatiꝝ que n̄ ad monas
teriū corbeiensū ptinent
ut q̄m adq̄sita sint posterū
scite uolentib⁹ innotescere
studuim⁹. Licet superi⁹ hec
cōmemoraueri n̄ tamen
breuit̄ hic subtilauimus.
Ad crucis altare q̄a ibi die
ac nocte lum̄ ardere cōstitu
it. 1003 vs abbas p̄vtoꝝ
rus iuxta Gudelessem quod
d̄r aotheren septē mansos
dedit. Folmarus p̄re memo
rie fr̄ vōni f̄raverici abbi
ad cūersionē corbeie ueni

57.
ens & monachus factus iuxta
Groninche qđ d̄r Wenehen
ex bono qđ de corbeia p̄stū
possederat septē mansos scō
vito ad luminare dedit &
ad hoc omiā que possederat
cū unico filio suo etiā tōlc
maro nomine dedit. Osterlin
soror vōni Werenhardi ad
luminare scō vito in ek̄
rūsem mansū unū. Widoht
in Wittenmare mansū unū.
In hotepe. L. cūtenere plūbi
in horehusende fabrica talen
tū ad emendū thur. Ly oed
denhusen ad ecclesiam ptinens
sc̄s vicius habet mansū unū.
Godele in aldenorp iuxta
enbiche stū dimidiū man
sū & integrū in d̄chelessen.
Herimannū in Wittenhu
sen unū. Comes adelbertus
panima huncheri in hem
mendorp unū.

De scripto & bono qđ qđā fi
deles panima parentū suor̄
dedit scō vito n̄ que mo
nasterii p̄cio ex ipso monas
terio empta s̄t exponenda?

Handwritten text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is faint and difficult to decipher but appears to be a list or series of notes.

Atliu uer tam.

Inbente dono marwardo abbe
ego Godefridus dedi comiti
sigefrido pro Asthoven xxx
v. marcas.

Adelbto suuo
xxx. marcas. p beneficio suo
in Godelephsem. Dedi etia
xxx. marcas dono Gerberto
frim kametario ad frim ne
cessitate. & solui Amelun
gensē. xxx. maris. Pro quo
ipse donus marwardo dedit
in singulor. annor. redditib.
iii. talenta de suo oravre
marominke. insup qd de
pbenda pauperu cruce
diati portantiu. ita tam
ut nihil eis desit inuictu
Godescalco. vii. marcas p be
nificio suo inuicentat. idē
duob' mansis. & dimidio man
so ppi predi sui. Dedi etia
iteru ad frim necessitate xii.
marcas. p q dedit donus o.
& Verinherus ppositus in
Anrepe in Bremhorn sin
gulis annis. ii. marcas. & qd
tantē. insup qd ibi utili

tatis sup cstatutu seruiciu
superit. Dedi xx. marcas. &
iii. tal. ubi Odacher pceptu
p Hauet suove qd beneficiu
sui erat. Tocuis aut pca su
ma. quo hec omia que pre
scripta sūt coparau. centu
sexaginta quatuor marce
coputantur. Dedit hec omia
marwardo abbas ecclie sci
viti ad repotanda omnia
que de monasterio sup
fuerant in auro & argento.
insup ad acquirendu cappas
casulas. abbas. stolas. Pallia.
Dorsalia. Calices. Candelabra.
Turibula. Incensu. lumina
ria. Tectū. fenestras. Laquea
ria. & omnia que in urbis
ambitu sacra sūt. custos
ecclie sicut in monasterio
pao vi de at.

Iuxta & rominge fr viii.
mansis. vi. beneficium
Colcmari. ii. beneficium
Annonis. i. beneficium
Adalradi comitis. De hos
ter alden dorp. v. solidi.
De dedenhuson. iii. De

30

35

40

45

50

55

Münster St A

17. I 132, p. 52

a)

Hilū uertam?

In bene dono oarwardo abbe
 ego Godesfridus dedi comiti
 sigefrido pro Asthoven xxx
 v. marcas.

Adelbro sucuo
 xxx. marcas. p. beneficio suo
 in Godelephsem. Dedi etiā
 xxx. marcas dono Gerberto
 frim kametario ad frim ne
 cessitatē & solui Amelun
 gensē xxx. marcas. Pro quo
 ipse donus oarwardo dedit
 in singulis annis redditib.
 iiii. talenta de suo oarvte
 in oromnke in sup qd qd de
 p. benda pauperū cruce
 diati portantū ita tam
 ut nihil eis destit inuictu
 Godescalco vii. marcas pbe
 neficio suo inuictatū idē
 duob' mansi & dimidio man
 so p. p. predi sui. Dedi etiā
 iterū ad frim necessitatē xii.
 marcas. p. qd dedit donus o.
 & Gerinbertus p. positus in
 Anrepe in Bremhorn sin
 gulis annis ii. marcas & qd
 tantē in sup qd qd ibi utili

tatis sup cōstitutū seruiciū
 superat. Dedi xx. marcas &
 iiii. tal. ubi Odacher p. cepit
 p. Hauer suone qd beneficiū
 suū erat. Tocius aut p. ci su
 ma quo hec omia que pre
 scripta sūt cōparau. centū
 sexaginta quatuor marce
 cōputantur. Dedit hec omia
 oarwardo abbas ecclie sci
 viti ad repositandā omnia
 que de monasterio supra
 fuerant in auro & argento
 in sup ad acquirendū cappas
 casulas. Abbas. stolas. Pallia
 Dorsalia. Calices. Candelabra
 Turibula. Incensū. Lumina
 ria. Tectū. Fenestras. Laquea
 ria & omnia que in urbs
 ambita sacra sūt. custos
 ecclie sicut in monasterio
 p. o vi d e at.

In vta osonunge sūt viii.
 mansi vi. beneficium
 G. Eolemar. ii. beneficium
 Annonis. i. beneficium
 Adaltradi comitis. De hos
 ter al den dorp v. solidi
 De dedenhuson iiii. De

INITIVVS SANCTI EVANGELII SECUNDUM IOANNEMIN PRINCIPIO ERAT VERBUM

Et uerbum erat apud deum. Et deus erat uerbum. Hoc erat in principio apud deum. Omnia per ipsum facta sunt. & sine ipso factum est nihil. Quod factum est in ipso uita erat.

Et uita erat lux hominum. & lux in tenebris lucet. & tenebre eam non cōprehenderunt. Fuit homo missus a deo. cui nomen erat iohannes. Hic uenit in testimonium ut testimonium perhiberet de lumine. ut omnes crederent per illum. Non erat ille lux. sed ut testimonium perhiberet de lumine. Erat lux uera. que illuminat omnem hominem uenientem in hunc mundum. In mundo erat. & mundus per ipsum factus est. & mundus eum non cognouit. In propria uenit. & sui eum non receperunt. Quot quot autem receperunt eum. dedit eis potestatem filios dei fieri. his qui credunt in nomine eius. Qui non ex sanguinibus neque ex uoluntate carnis neque ex uoluntate uiri. sed ex deo nati sunt. Et uerbum caro factum est. & habitauit in nobis. Et uidimus gloriam eius. gloriam quasi unigeniti a patre. plenum gratia & ueritate.

Postquam consummati sunt secundum legem dies octo. ut circumaderetur puer. uocatum est nomen eius ihc. Quod uocatum est ab angelo. priusquam in uero conciperetur.

PER EVANGELIUM

Handwritten text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is faint and difficult to decipher but appears to be a list or series of notes.

Debdomadale seruitiū quod
solut in nati s̄ lacobi iulio.
braciū ad quattuor ceruisias
ptinens. septē maldri tritici
iij. mald siliginis. septē fres
singos ouinos. duo maldri &
dimidiū caseo & seraginta
snes angullarū & quattuor
amphore mellis. In festiuit̄
s̄ Dionisi de eodē officio solu-
unt. xl. amphore mellis. In
festiuit̄ s̄ luthradis. xxv.
maldri caseo. ad cellarium
fr̄m reddunt.

te innatiuit̄ dñi. xxx. salmo
nes & xxx. snesas muñetiarū
solut idē officiū. In pascha
xl. salm de uilla q̄dr̄ parua
hoia. In nati s̄ martini. De eo
dē officio ad seruitiū p̄positi
dant. braciū ad unā ceruisiā.
& urna mellis. un̄ maldrus
tritici & unus siliginis. duo
fressinchi porcini & porcellus
duo anseres. iij. pulli. vi. casei.
duo maldri auene. De uilla
hossenbeche tantundē.

De honbustelde tantundē.
Itē de uuluelachen tantū
/ de

Itē de uanrotheron tantū idē
Adrogatione de eisde uillu
lis pomia similiter excepto
melle & q̄d ouini fressingi.
iij. & agnellus soluiuntur.
In xl. similiter excepta men
sura carnis.

Ad cellarium fr̄m soluiuntur
casei s̄ Beuermoe. x. mald. de
pappenheioy. x. de biuminden. x.
de Ereden. v. de dasburch. v. de
fodmaressen. v. de Lutheres
sen. v. de heimischehe. v. de
Jmmehusen. v. de Seheruen
ii. dim. de hestene. ii. dim.
de Kartessen. ii. dim. de Buun
iii. de ekkenhusen. iii. de Vri
derm. x. Bremhornen. x. de
Bikethorp. vii. de Wludage.
x. de Hostenbike. v. de Van
reche. v. de Luthardessen. xv.
de Holthusen. v. de hemmen
thorp. v. de Tyne. iii.

Nordrhein-Westfälisches Staatsarchiv Münster

Signatur: HS. I 132

Copyright NRW-Staatsarchiv Münster

Veröffentlichung, Nachdruck, Vervielfältigung und
mit Genehmigung des Archivleiters

redem absup dicto Erzel q
iacet in Erclon. Hunc comi
sit custodi eccleie ut ianni
sario sui viii. sol. sribus
inde psoluat. Remisit q;
srib; xii uigera qd uoca
t cap gallinax. und sub
statut eis i annuuario
suo ceruisa. xc. modi
ox. Redemit etia a qda
aldol fo beneficiu su
u dimidia set carrada
vini. un srib; ad annu
sariu suu statuit semel
ppinari. reliq pposito
ded. ad hospites suscipi
endos. ne uinu frim ia
uq minueret.

Schate. orig.
dianus epc. seruis
seruox dei dilecto filio
Wibaldo loth abbi salute
7 aplice ben. Sac sca Roma
na ecclesia si qn aliq eccleia
ad ius suu specialit prinen
tiu ita tēpalib; 7 spitalib;
pspexit attā. ut n maior ei
altr psona sollicitudo adēet
i statu suu releuari n poss;

h Sigs aut id acceptare psupserit indignatione oipis dei
7 beator pet 7 pauli aptox ei se nouerit icursuru.
Dat. in mitorio tusculan
v. id lulii.

illis psonis adeax cura
habenda uices suas comit
tere qfuerit. q 7 sinceritate
deuotionis s uident affricte
7 ad releuandu statu illaru
honestate ac scientia idonee
appareant. Inde ē qd pbitate
tua dilecte idno fili Wibolde
abb. 7 deuotionē q erga matm
tua sac scām Romanā eccleia
habe dinoceris attendentes
ad imitationē pdecessoris nr
felicit memorie monasteriu
de Wenbe qd ad ius beati pet
specialit prinet. 7 i tēpalib;
ac spitalib; n modicu dinosert
iminutu cu aduocata iorib;
prinentis suis t 7 pte comisso
t monastio loth comittim.
7 subitua. 7 tuox successor
regimine ppetuis tēpib;
statum pmanere. ita qdē
ut duos aureos idē singulis
annis nob nrq; successorib;
psoluere debeatis. Nulli q
houm liceat hui nre qfirma
tionis 7 concessionis pagina
temerario ausu ifringe.
aut aliqb molestus tūre. h

Dñs Lardewic
impr. auq. e
mit hñc mareā a q
da Bernhardo comi
te ita distincta or.
Ab oriente termina
t fluvio. Wisera
Ab Aquilone. Be
rincison. e. Al
battres. son.
A Meridie. Byool
mon. e. Meico
res. son. Ab occi
dente. Lyr. ga
resen. Electis
autē pbatissimis
de Barlia mo
nachis. cū scō. A
delmardo. dñi
Reliquis. s. Sta
thari. hoc loc
seignia cenobi
um ipsi construx
e. dedicari fecit.
Post excessū beati
Adelhardi.
Warelhvo
regie pspice via
asas ordinat.
Qui dono prefati
duce memorie
Imperatoris. e
Hildewisi

abbatis. corpus
vni. septennus
pueri. monasterio
intulit. e. max pa
trocinio tanti oris
sacra. ia. rerum
fuarū prosperitate
in m. mensū exere
uit. multorū q. se
cū. aliorūq. fide
lium oblationib.
paupertas loci nū
decrevit.
Quorum post
imperatorē prim
erat ipsius capel
lanus. Gerold
diacon. uir omni
scientia eruditus.
Qui tradis. s.
Starkiano. e
vito. omib.
que habebat. in
terque obtulit
Byoolmon. e
argenteā sacro.
ari. librariū. ma
gnāq. copiā libro
rum. iam xpi
pauper. se ipsum
abnegans. liber
tatem secularē
seruitute bel.

e. Sanctorum eius
nobilitavit.

Donator. vax
autem idō memo
riā annotam. vt
sine inmissione
precū eis mercede
rependamus.

Lardewic. i.
impr. dedit
piscationē in Vi
serra. qve dicit
Hvocat.

Lotharius
impr. slauos qd
debellaui scō Vi
to donauit.

Henricus impr
pius. cū uxore oah
alde dedit ipen
sas auri. gemarū
ad fabrefaciendu
altare scī Vite
Otto comes tra
didit Burstalli.
Thuring comes
forste. e. duthē
ressen. Amu
lung comes. Bi
kethop. Hathu
wig mater eius

Amulungessen.
E sic wmes. uine
as in kastinaco.
Bilidrud sua con
ux. Budin. uel
dan. I da scē
ciux eius. Immin
chulin. e. Helmen
skerben. Thun
chradus. Sturmē
thi. Ebertus
Hedestorp.
Arnulfus im
per. Labeim.
Sifridus dux.
Enuoninge. In
mors. Kar. ka
minatum. rem
Sifridus comes
Seonlure. Wal
pr. Budrike.
Marebodo fr
clvon. Ia fol
keresson. Rode
gerus comes. We
ingotesen. Wic
mann. comes.
Dungon. Hathu
vich comitissa.
Bauerunge. e
remannus. My
lenhusen. Th
ethart. e.

cunctis uetustatis squaloribus emundetur. ut ho-
 mo omnis hoc sacramentum regenerationis ingressus.
 in uere innocentie nouam infantiam renascatur. **E.**
His expletis fundit cisma super aquam in modum
 crucis. dicens lenta uoce. Scificetur & secundet
 fons iste ex eo renascentibus in uitam eternam. **Amen.**
 Et miscet ipsum cisma cum aqua. & aspergit circumstantes.
 Hoc facto. qui uoluit accipiat in uase suo de ipsa
 aqua. antequam baptizetur. aliquis. ut spargat in domibus
 & uincis & agris suis. Et episcopus baptizet quod uoluit. ce-
 teri adiacentibus baptizentur. cui ipse iusserit. Leuan-
 tes autem ipsos. infantes. offert uni pro. & ipse facit
 crucem de cisma cum pollice in uertice eorum dicens.
Omnes omnipotens pater domini nostri ihesu christi. qui te regenera-
 uit ex aqua & spiritu sancto. quique dedit tibi remissionem
 omnium peccatorum. ipse te linat cisma salutem
 in eodem ihesu christo domino nostro. in uitam eternam. Tunc im-
 ponit ei crimale dicens. Accipe uestem sanctam
 candidam & immaculatam. quam proferas ante tri-
 bunal christi. ut habeas uitam eternam. Pax tecum.
 Leuati uestiuntur. Ingestis pontificalibus legitur.
 quod Siluester papa constituit. ut baptizatum linat
 pro cisma. leuatum de aqua. propter occasionem

INNO NE. PATRIS. ET. FILII. ET. S. P. S. S.

Incipit ordo consecrationum ecclesiasticarum. De Purificatione scē MARIE. L.
est ypapanti dñi. & aliis festiuitatib
eius. In gestis pontificalibus legitur
quod Sergius papa preceperit. letani
as fieri. in die presentationis dñi in templo.

Ita enim scriptū est. vt in dieb; annuntiationis dñi. assumptionis. ac natiuitatis. scē dñi genitricis MARIE. scī Symeonis. qđ ypapanti cū grege cū letaniis exeat a scō Adriano. et ad scām MARIAM populus occurrat. Ipsa g die uirga ascendente. predit omnis clerus & ppls cū letaniis et amphy. ad eccliam scī Adriani expectantes pontificem. Ingressus pontifex in sacra. u. induit se uestib' nigris. & clerus similiter. Deinde ex iussu pontificis inchoat scō. Exsurge dñe. cum ps. Deus auribus.

Chroust, Mon. pal. 3. Reihe, 17. Lief., Taf. 40

VIGESIMVS · C · clv

dn̄i lūn lūn Dis dō
xpi hpadē clup parohā

ccccxi null xiii uirō dō

ccccxi xii xi xiiii uirō dō

ccccxi xiii xii ix xii pō

ccccxi xiiii iii i uirō dō

ccccxi xii xiiii ii uirō dō

ccccxi i xxi iii xii pō

ccccxi ii ii iii xl dō

ccccxi iii xiiii ii uirō dō

ccccxi iiii xiiii iii uirō dō

ccccxi v liiii iii uirō dō

ccccxi vi x xiiii uirō dō

ccccxi vii i x uirō dō

ccccxi viii xii x uirō dō

ccccxi ix xiiii xi uirō dō

ccccxi x iii xii uirō dō

ccccxi xi xii xiiii uirō dō

ccccxi xii xii xiiii uirō dō

ccccxi xiii iii xii uirō dō

ccccxi xiiii xiiii i xii uirō dō

Ipundat nimia

arnulfus Imperator obit Hluthu uirō dō
Hoc anno bouo abb ordinatus est

Imperio cornet appar

Conrad dux occis Ungarum in Saxonia

In paucis diebus comitatus appar

Adalgarus episcopus

Ep̄i Hluthomir rex ob Conradus rex

Cursus sol dispositus ē in zodiaco p̄ xii. ut ut cursu suū simul p̄leat a annū. Vñ q̄m. Si sol hodie fuerit ī p̄ncipio
alio signi. om̄so zodiaco. & euolutio anni. tūc. & iēd signi p̄ncipio. Hāq̄liba. xii signor. duodit. xxxv. partes. an. q̄d.
U si sol oī die nātāl. vixit hori unā partē seu q̄da paḡa. sēp̄ i. xxx. heb̄ spaciū unū signi. q̄leat. si q̄da zodiacū. d̄p̄ne
to ad p̄ncip̄ū. uirō aely d̄b̄ p̄lūst̄r̄a. Hā. xii. xxx. facit. ccc. & x. Si h̄c. h̄c. anni. d̄b̄. n̄m̄o. sup̄. sē. vi. d̄b̄. & vi. hor̄. obit. id̄
n̄ oī die. unā partē. an. gradu. p̄t̄r̄e. Hā. sēd. c̄q̄. signor. q̄putiō. oī. the. solē. ad p̄ncip̄ū. q̄da. unū. d̄. tēd. & ostentū. an. p̄lūst̄r̄a. an.
unā. hor̄. q̄. q̄liba. signo. collecta. q̄st̄u. xii. hor̄. & d̄m̄d̄. Si q̄. p̄t̄r̄a. zodiacū. collecta. ccc. & x. tenet. facit. ccc. & x. hor̄. q̄. b̄. ostentū.
die. nātāl. Simulr̄. d̄cc. & x. ostentū. colligit. xxx. hor̄. d̄quax. h̄m̄a. x. x. ostentū. cū. die. nātāl. viq̄. sup̄. si. ad ostentū. d̄b̄. an.
un. anno. Hā. si. oppositū. d̄b̄. s̄. h̄c. q̄putiō. sēd. auctoritatē. m̄d̄b̄. assentū. i. geminū. ii. d̄b̄. sup̄. x. x. ostentū.
respondēdū. ē. q̄. quantū. ingeminū. i. morat̄. sup̄. xxx. tantū. i. oppositū. signor. ligat̄. i. morat̄. unū. q̄. xxx. Si q̄. q̄putiō.
lū. alibi. minuat̄. alibi. auget̄. cū. cū. sūm̄a. n̄c.

BILDARCHIV FOTO MARBURG

IM KUNSTGESCHICHTLICHEN INSTITUT DER
PHILIPPS-UNIVERSITÄT D-3550 MARBURG
ERNST-VON-HÜLSEN-HAUS · POSTFACH 14 60
TEL. 0 64 21 / 28 36 00 · TELEX 48 23 72 UMRD

ARCHIVNUMMER: 239257

REPRODUKTION UND VERÖFFENTLICHUNG NUR MIT
GENEHMIGUNG UND URHEBERVERMERK DES ARCHIVS
BELEGEXEMPLAR AN: BILDARCHIV FOTO MARBURG

BILDARCHIV FOTO MARBURG

IM KUNSTGESCHICHTLICHEN INSTITUT DER
PHILIPPS-UNIVERSITÄT D-3550 MARBURG
ERNST-VON-HÜLSEN-HAUS · POSTFACH 14 60
TEL. 0 64 21 / 28 36 00 · TELEX 48 23 72 UMRD

ARCHIVNUMMER: 239261

REPRODUKTION UND VERÖFFENTLICHUNG NUR MIT
GENEHMIGUNG UND URHEBERVERMERK DES ARCHIVS
BELEGEXEMPLAR AN: BILDARCHIV FOTO MARBURG

DCXXXVIII XI 1

DCXXXIX XII XII

B DCXL XIII XX

DCXLI XIII III

DCXLII XV XV

DCXLIII 1 XX

B DCXLIII II VI

DCXLV III XV

Minuta StA, Mus. I 243, fol. 12^a

M c vi. Abt marward v. d. dō vs Ecken dertv abt stituit. ob Henric archiepc magad burg.

M c vii. ob Sigefrid com. Expedicio regis i flandria

M c viii. H. v. vngaria cu expedicio adit. cu q 7 frkenti abt exut. ^{duo quosq. Conrad} Repare fure nollu monastiu nrupente aurū geind
Zargru stitulerit 7 scō ac cu corpore dñi qñ dei grā pō ac scō crucis omī receptū. Eo anno Baldwin rex ierosolime ac cruci. 7 d. sepelē
M c viii. Rēhard ope gagenariensis. q designat Adolb cancell. Dux bo seu alius multis & nob tñsist

M c viii. Rēhard ope gagenariensis. q designat Adolb cancell. Dux bo
omī Lucobold occisus.

M c ix. Cometa apparuit. a vid. iiii. usq. ad ii. k. Julii. Gebhard epc stantienf. d

M c x. H. quent. romā cu expeditione p fock aplien cep. pōa absolutu ea loci faciens coronat. Vbi oī abt corti affuit. Rege senio
stipulū: demū p mulla pp corp. H. iii. Dñus Paschal pp renouavit pūlegio dignitates loci nrī. Romo. m. p. m. l. x. d. i. c. i. d.

M c xii. ^{decidit} fure i ecclia. S. vrm. de sumitate machine ad pūturā ecclie orelto. p multa obstacula sepe recepit illesū i paupū
veniens sup pedes 7 pcepit fletu. Discessio Leutseas ducis & Rēhulsi marchion a rege Adolb designat mogne
capit a rege. i. langedorp. quēd 7 spirasse qñ en.

M c xiii. imp. horneburg obtinuit. Sifrid palatin occisus. Wigbe com cap. Expedicio adūsus Rēholdu.

6. 7. 12. 13.

Nordrhein-Westfälisches Staatsarchiv Münster

Signatur: HSU. I 243

Copyright NFW Staatsarchiv Münster

Veröffentlichung in Form der Vervielfältigung nur

mit Genehmigung des Staatsarchivs

Niederrhein-Westfälisches Staatsarchiv Münster

HSO-I 243

Geplant ist, die in der ersten Phase
verfügbaren Mittel für die Beschaffung von
den Gütern zu verwenden, die in der ersten Phase
mit dem Geld der ersten Phase zu beschaffen sind.

IS NOSTRI Ihu xpi bludouicus diu

necessitatibus innotuerint ad effectum perducimus non solum

confidimus. Quapropter notum sit omnium fidelium nostrorum

et ecclesiarum in eodem pago leriga & cum decima de silua amn

ci pauli reuerſi ad locum qui uocatur miniger na ford ubi ger fr

ne & emunitatis tutione recipimus. Cuius petitioni pro diuino

tes ergo iubemus ut nullus iudex publicus neque quis lib & ex iudiciaria

et non tempore iuste & rationabiliter possidere uidetur in quibus lib &

da aut mansiones uel paratas faciendas aut homines ipsius ecclesiae

am tempore ingredi audeat uel exactare, resumat, quicquid autem

s in alimonia pauperum & stipendia priorum dñi ibidem dñi

que nra & stabilitate totius imperii nri ad nos concessi atque

es Staatsarchiv Münster

2

Staatsarchiv Münster
dok, Vervielfältigung nur
des Archivs.

NA ORDINANTE PROUIDENTIA IMPERATOR

AVGVTVS

imperiale[m] exerce[m]us consuetudinem. utrum&iam

solertiae presentium scilicet & futur^oum. quia uir

eri & ponte burg. & ceteris ecclesiis in hesiga & fenkiga

edus ep[iscopu]s preesse uidetur. Veniens ad nos petit celsitudinē nrām

amore ad sensimus. & ita in omnibus quia iuste & rationabiliter

potestate seu aliquis ex fidelibus scāe dī ecclesiae

magis & territorius sitas. uel quicquid etiam deinceps propt̄

tam ingenuos quam & seruos iniuste distringendos

erebus praefate ecclesiae fiscus sperare poterat

tantum proficiat in aug mentum. Quatenus

onseruandi iugiter dñi misericordiam exorare delect&.

Nordrhein-Westfälisch

Signatur: K U

Copyright NRW-S

Veröffentlichung, Nachd
mit Genehmigung des S

Minim. St. A. Mo. I 2+3, ft. 5^v
(Chert, Men. pal. Ser. 3, L. of. 17, Taf. 2a)

a)

NONVS DECIMVS CYCLVS

In dñi
 n xpi
 In pñct combū lūm
 dñi lūmā pñ cū dñm
 pñ dñm

Decebxum in mitt un xum p dāp midap
 Decebxu in xi u xum unpla unptap xum
 bode inf occisat Decebxu inu xxi un xum idāp xumplon xum Hluchouue rex ob illud inf
 Decebxum x in i i unptap unidāp xxi Adalgarius rchanemar abbas
 Decebxum xi xum u u xptap xpt ap xxi Ecclipsissolis obier
 Decebxum xxi xxi u in unidāp unidāp xxi Luo abt ob bogoab ordin
 Decebxu xxi in u in unptap unidāp xxi thiadricus & marcuardi pi
 Decebxu xxi xxi in u xumple xptap xxi
 Decebxu xxi xxi in u unidāp unidāp xxi
 Decebxu x xi i in unptap unptap xxi
 Decebxum u xxi in un xumplon xumplon xum

5

10

15

Deceben in mitt in xim 1145 in das 1200

CCCCXXII LXXII LXXII LXXII LXXII

bodo inf occisus e cccxxii lxxxii m xiiii d ar xim p l o n g i r n t l u c h a u n e s e x o b h l u d i n f

Decclxxiii x m i i m i l i a s u n d a r t e a d a l g a r i u s c h a n c e m a r a b b a t

Decclxxiiii xi xiiii ii ii xix^l ap xix^l ap xxi Ecclypsis solis

Deceberunt en xxii in iii in idē nīdāp en duo abb et bono abb ordin

10 6 cccxxx xiiii ii iii m m ii ap xiiii thiadrius & marcellard

ccclxxi xiiii in ii xiiii pto xii

cccxxxii xii xxiiii iiii iiii d ii ii id d xii

ccclxxxiii ix i iii ap. 100 in pl. ap. 1000

Conclusion. xx in unum exemplum cum

Carboxu in 12 mpx 112 1/2 in idap 20 Deductum Trum TERRIVM

reclusum in xii u x p[er] un[um] q[uod] xii Vulfharius ep[iscopu]s occasu e

ccccxxiii n xxiiii in xi m dccc xii ploo xiiii Arnulf rex karoli imperator

[Faint handwritten notes at the bottom of the page]

decimus xii *xiii* *xiiii* *xv* *xvi* *xvii* *xviii* *xix* *xx* *xxi* *xxii* *xxiii* *xxiv* *xxv* *xxvi* *xxvii* *xxviii* *xxix* *xxx*

XC XC VIII XXII III XXIII XXXXII II ID ap^o ¹⁸⁷ bono abb ob

Comete de 1680 p. 15. 2. un
a regione burg. a. 14. fest.

[illegible]

Idus xiii Augusti xiiii

Septemb. v. Octob. vi. Novemb. vii. Decemb. vii. Ianuar. xiiii. febr. x. mart. xiiii. april. x. mai. x. iunias. xii. Martias. v. April. x. Maias. x. Iulias. vi. Augustas. vii. Septemb. vii. Octob. vi. Novemb. vii. Decemb. vii. Ianuar. xiiii. febr. x.

Marchabregulari xxxvi.

April xxxv. Exauctorata

videlicet egiptiorū quid dies
quos epagamenos uocant idē mē
calares. post finē nouissimi mensis
adiungunt. Et namq. mensis luna
Romani a kalendas incipiunt. Egipti
a quartā kt septē usq. in viii kt. et unde
xxx. dies. suos menses computantes.
Residuosq. dies intercalares appellant
ita ē hic v. dies ad numerū dierū quos
utroq. mensis habet adiungunt. Martias.
videlicet et april. ut ablati septuaginta
annū de quo inquiris. certū remaneat
numerus quater minū pascat. demonstret
Verbiginta. i. anno circuli decem mōit
quando tricesimus ē numerus actariū
subtrahat a regulari b. niss. april. xix. roma
nont u. quinta die eiusdē mensis est. i.
terminus pascat. Sic computa a primo
termino idē nōn. april. xii. dies retro ei
inuenies terminū. scilicet in viii kt. april.
quia communis anni ē. Quando uero ēbt
xxx. dies computa maneat et in aemē
terminū. idē nōn. ab viii kt. april. eo
inuenies id april. x. die maneat quia ēbt

prima luna embt. iiii. nōn. decb. Secunda
iii. nōn. sept. ii. ii. nōn. mart. iiii. ii. nōn. decb.
Quinta iiii. nōn. novēb. vii. iiii. nōn. aug.
viii. iii. nōn. mart.

Nonas aprilis. norunt quinos.	com	nulle
Idus aprilis. etiam sexis.	Emb	xxii iiii. nōn. decb.
Nonas quartane. namq. di pondio.	com	iii
Idus undene ambiunt quinos.	com	xiii
Idus. capiunt ternos.	Emb	xxv iiii. nōn. sept.
Terne kalende. titulant sene.	com	vi
Idus undene. cubant in quadris.	Emb	xviii iiii. nōn. mart.
Septenus idus. septenus eligunt.	com	xxiiii
Sene kalende. sortant ternos.	com	xiiii
Denus septenus. dampnā assim.	Emb	xx ii. nōn. decb.
Idus nonarū. porto quaternis.	com	i
Nonas. etiam. namq. septenis.	com	xii
Idus idus. panditur quinis.	Emb	xxiii iiii. nōn. mart.
Aprilis kalende. unus exprimit.	com	iiii
Quod oriē namq. doctē quaternis.	com	xi
Specie quinquā. sperant duob.	Emb	xxvi iiii. nōn. aug.
Quaternae kalende. quinq. coniciunt.	com	xv
Quindene constant. trib. adeptē.	Emb	xxviii iiii. nōn. mart.

b. vii. iii. iiii. b. vii. vii. i. ii.
b. vii. ii. vii. iii. b. vii. iii. i.
b. vii. iii. ii. b. vii. vii. i.
b. vii. iii. i. ii.

Ianuar. Augustas et decemb. habent dies xxxi. iiii. nōn. xiiii. kt. post idus
Martias. maias. iulias et october. habent dies xxxi. vii. nōn. xiiii. kt. post idus
Aprilis. iunias. septemb. et novemb. habent dies xxx. iiii. nōn. xiiii. kt. post idus.
Februarius ab q. bissexto habet dies xxiiii. si uero bissexto fuerit habet dies xxv. iiii. nōn. xiiii. kt. post idus.

iiii. id. xiiii. kt. post idus

BILDARCHIV FOTO MARBURG

IM KUNSTGESCHICHTLICHEN INSTITUT DER
PHILIPPS-UNIVERSITÄT D-3550 MARBURG
ERNST-VON-HÜLSEN-HAUS · POSTFACH 14 60
TEL. 0 64 21 / 28 36 00 · TELEX 48 23 72 UMRD

ARCHIVNUMMER: 239266

REPRODUKTION UND VERÖFFENTLICHUNG NUR MIT
GENEHMIGUNG UND URHEBERVERMERK DES ARCHIVS
BELEGEXEMPLAR AN: BILDARCHIV FOTO MARBURG

[illegible]

Münster Sta T 243

Annales Corbeiensis (855—873) med bl a följande noteringar om dödsfall i högermarginalen: först kejsar Lothar, Ludvig den frommes son, död 855, därefter abboten Warin i Corvey, död 856, elfte raden nedifrån Ansgar, död 865 (Ansgarius archiepiscopus obiit) och slutligen därunder påven Nicolaus I, död 867.

VIGESIMVS PRIMVS CYCLVS.

dñi lñs lñs Disqdo
 xpi sp̄ac clur pap̄ chā

Oddo comes ob

ccccxi	xv	xxx	xiiii	ii rōap	Comes apparuit
ccccxii	i	xi	xiiii	ii p̄ap	Godescalc' abt ob
ccccxiii	ii	xii	ix	xii p̄o	
ccccxiv	iii	iii	i	ii rōap	Deuascario hungariorū in ualun
ccccxv	iiii	xiiii	ii	ix p̄ap	Bouo abt ob
ccccxvi	v	xv	iii	ii rōap	Hogerius archiep̄ ob
ccccxvii	vi	vi	iiii	ii p̄ap	Conr' dux rex ob
ccccxviii	vii	xvi	v	iiii p̄o	oō, Conr' dux rex ob
ccccxix	viii	xvii	vi	ii rōap	audeliter uirtutem
ccccxx	ix	xviii	vii	ii p̄ap	
ccccxxi	x	xix	viii	xii p̄o	
ccccxxii	xi	i	ix	iiii rōap	
ccccxxiii	xii	xii	x	ii p̄ap	
ccccxxiv	xiii	xiii	xi	ii p̄o	
ccccxxv	xiiii	iiii	xii	iiii p̄ap	
ccccxxvi	xv	xv	xiii	iiii p̄ap	+ Heriger archiep̄ ob
ccccxxvii	i	xvi	xiiii	ii rōap	Hildibert archiep̄ ordinē
ccccxxviii	ii	xvii	xv	ii p̄ap	+
ccccxxix	iii	xviii	xvi	xiiii p̄o	ep̄

... aut finit apud ... maxima captiuitate utriusq; sexus ad proprias
 reuersis sunt terras; dñs inueniente aduersum nos;

+ Anno ab incarnatione dñi Dcccxxviii indict. ii. ii non' septē feria vi.
 oriente sole facta ē pugna ualida iuxta flumē quatuor ē alpia cōtra selauos
 in qua p̄feratis de paganis cxx m̄ capti uero Dccc de nr̄is uero
 duo duces luit harin quidā uero uulnera alia p̄ferati

BILDARCHIV FOTO MARBURG

IM KUNSTGESCHICHTLICHEN INSTITUT DER
PHILIPPS-UNIVERSITÄT D-3550 MARBURG
ERNST-VON-HÜLSEN-HAUS · POSTFACH 14 60
TEL. 0 64 21 / 28 36 00 · TELEX 48 23 72 UMRD

ARCHIVNUMMER:

239258

REPRODUKTION UND VERÖFFENTLICHUNG NUR MIT
GENEHMIGUNG UND URHEBERVERMERK DES ARCHIVS
BELEGEXEMPLAR AN: BILDARCHIV FOTO MARBURG

BILDARCHIV FOTO MARBURG

IM KUNSTGESCHICHTLICHEN INSTITUT DER
PHILIPPS-UNIVERSITÄT D-3550 MARBURG
ERNST-VON-HÜLSEN-HAUS · POSTFACH 14 60
TEL. 0 64 21 / 28 36 00 · TELEX 48 23 72 UMRD

ARCHIVNUMMER: 239259

REPRODUKTION UND VERÖFFENTLICHUNG NUR MIT
GENEHMIGUNG UND URHEBERVERMERK DES ARCHIVS
BELEGEXEMPLAR AN: BILDARCHIV FOTO MARBURG

VIGESIMUS TERTIUS CYCLVS

Idm n lūm lūm Disdom
xpi hpaē clup paxcha

Dcccc	iiii xxx	xiiii	lūm tō ap
cccci	ix xi	xviii	iii p ap
Dccccii	x xxii	ix	xiiii p cō
cccciii	xi iii	i	iiii p ap
cccciiii	xii xiiii	ii	iii p ap
ccccc	xiii xxv	iii	xiiii p cō
ccccvi	xiv iii	iiii	iiii tō ap
ccccvii	xv xvi	v	xiiii p cō
ccccviii	i xxviii	vi	iii tō ap
ccccix	ii xiiii	vii	iii p ap
ccccx	iii xx	viii	x p cō
ccccxi	iiii i	ix	iiii tō ap
ccccxii	v xii	x	iii p ap
ccccxiii	vi xxiii	xi	xiiii p cō
ccccxiv	vii iii	xii	iiii p ap
ccccxv	viii xiv	xiii	iii p ap
ccccxvi	ix xxv	xiiii	xiiii p cō
ccccxvii	x iii	xv	ii p ap
ccccxviii	xi xiiii	xvi	xiiii p cō

frithuric archiepiscopus

Conradus comes ocellus & ungarius
et felix uxor eius
(aregeoddone de la)

oc, laudulfus fit regis in rat ob

hoc anno. signus fecerunt
in uesamais hominu cum
Hoc anno oddorex roma

badalunat infans

Hoc anno Gertrudis abbas ob
et laudulfus abbas ordinat

et mundacio numma

Dcccc

Isto anno imperator et augustus reuerfus debet auctoris repugnante romani orbe uictor subegit

Sequitur ergo anno intra curiam in fidiis praetentis et his uictor perit

Secunda profectio spolia anse et camerinos nescanos calabriam que sub egro

Anno dñice incarnationis. Dccc cxi. xii. id mart. Ob mahelud reg. v. non. mart. Vuillhelmus archiepiscopus
ii. non. ob. Bernhartus episcopus. xv. id. ob. Hildibolus episcopus. vii. id. non. ob. Drogo episcopus. Et ceteri fideles obierunt

Thiatharus et billig

BILDARCHIV FOTO MARBURG

IM KUNSTGESCHICHTLICHEN INSTITUT DER
PHILIPPS-UNIVERSITÄT D-3550 MARBURG
ERNST-VON-HÜLSEN-HAUS · POSTFACH 14 60
TEL. 0 64 21 / 28 36 00 · TELEX 48 23 72 UMRD

ARCHIVNUMMER:

239260

REPRODUKTION UND VERÖFFENTLICHUNG NUR MIT
GENEHMIGUNG UND URHEBERVERMERK DES ARCHIVS
BELEGEXEMPLAR AN: BILDARCHIV FOTO MARBURG

VIGESIMVS QVINTVS CYCLVS.

dm̄ xp̄i	lūn sp̄ac	lūn cl̄up	dom̄ p̄ap̄c
ccccxxxiiii	xxx	xiiii	ii rō ap̄
ccccxxxix	xi	xiiii	ii f̄ ap̄
ccccxxe	xxii	ix	xii f̄ ō
ccccxxxi	iiii iii	i	ii ap̄
ccccxxv	xiiii	ii	iii f̄ ap̄
ccccxxviii	ii xxii	iii	xiii f̄ ō
ccccxxviiii	vii ii	iiii	xl ap̄
ccccxxvii	vii xiiii	ii	xi f̄ ō
ccccxxviii	xxiiii	iii	ii rō ap̄
ccccxxviiii	iiii	iii	ii f̄ ap̄
ccccxxviiii	xi xxi	iiii	xii f̄ ō
ccccxxix	xii i	ix	ii rō ap̄
0 l̄le	xiiii xii	x	ii f̄ ap̄
i	xxv	xi	ii ap̄
ii	xv	xii	ii ap̄
iii	i xii	xiii	ii f̄ ap̄
iiii	ii xxii	xiiii	xiii f̄ ō
v	iii iii	xv	ii f̄ ap̄
vi	iiii xiiii	xvi	xi f̄ ō

Lobster

Henricus rex

8

BILDARCHIV FOTO MARBURG

IM KUNSTGESCHICHTLICHEN INSTITUT DER
PHILIPPS-UNIVERSITÄT D-3550 MARBURG
ERNST-VON-HÜLSEN-HAUS · POSTFACH 14 60
TEL. 0 64 21 / 28 36 00 · TELEX 48 23 72 UMRD

ARCHIVNUMMER: 239 26A

REPRODUKTION UND VERÖFFENTLICHUNG NUR MIT
GENEHMIGUNG UND URHEBERVERMERK DES ARCHIVS
BELEGEXEMPLAR AN: BILDARCHIV FOTO MARBURG

VIGESIMVS QVIN TVS CICLVS

dom lun lun dom
 xpi spae elup paye

ccccxxxiiii	xxx	xiiii	iiii	ii rō ap
ccccxxxiii	xxi	xxiiii	iiii	ii p ap
ccccxxxii	xxii	ix	iiii	xxi p oō
ccccxxxi	iiii iii	i	iiii	ii ap
ccccxxviii	xiiii	ii	iiii	iii p ap
ccccxxvii	iii xxii	iii	iiii	xxii p oō
ccccxxvi	vii iii	iiii	iiii	pl ap
ccccxxv	ii xiiii	ii	iiii	xxi p oō
ccccxxiiii	xxiiii	iii	iiii	ii rō ap
ccccxxiii	iiii	iiii	iiii	ii p ap
ccccxxii	xi xē	iiii	iiii	xxi p oō
ccccxxxi	xii i	ix	iiii	ii rō ap
ccccxxviii	xiii xii	x	pl	ii p l ap
ccccxxvii	xxiii	xi	ii	id ap
ccccxxvi	xv iii	xii	i	ii ap
ccccxxv	i xii	xiii	ii	ii p l ap
ccccxxiiii	ii xxii	xiiii	ii	xxii p oō
ccccxxiii	iii iii	xv	iiii	pl ap
ccccxxii	iiii xiiii	xvi	iiii	xi p l oō

Obit. Theophanu. imp̄tr.

Sinod. fact. in aquis gran.

Sigisfrid. Tenu. vdo occ.

Duo frs. comites capti. Henric.

oō

Saxones uicarij. a sum
 felavos sed de Angliam

Bellū inter saxones & lū

Nulla huxedi diuinaigne

h. anno Th. ad ob

hoc anno Thiadmarus ab ob

hoc anno Inpr. Oddo ter

Labia

VIGESIMVS SEXTIS EXCLVS

dm̄ lūm lūm dig dom l
xp̄i sp̄ac cluy parcha

un	hāt	xum	um rō ap
um	xi	xum	u p̄ ap
ix	xxu	ix	xu p̄ cō
x	iii	i	u rō ap
xi	xim	ii	unp̄ ap
xii	xxu	iii	rō ap
xiii	xi	iiii	p̄ ap
xiiii	xii	v	unp̄ ap
xv	xxum	vi	um rō ap
xvi	xiii	vii	p̄ ap
xvii	xiv	viii	xi p̄ cō
xviii	xv	ix	um rō ap
xix	xx	x	unp̄ ap
xx	xxi	xi	xu p̄ cō
xxi	xxii	xii	unp̄ ap
xxii	xxiii	xiii	unp̄ ap
xxiii	xxiiii	xiiii	xum p̄ cō
xxiiii	xxv	xv	p̄ ap
xxv	xxvi	xvi	xum p̄ cō

Lindult' ...
Tradit' ...
hofed. ob. abb. ...
Hic ...
Decce

S. herib' colon' ar
chiepe migrat' ad dñm
Hic ...
S. herib' colon' ar
chiepe migrat' ad dñm
Hic ...
S. herib' colon' ar
chiepe migrat' ad dñm
Hic ...

† Bernhartus eps ob. fadenf. a magist' alfric

7

BILDARCHIV FOTO MARBURG

IM KUNSTGESCHICHTLICHEN INSTITUT DER
PHILIPPS-UNIVERSITÄT D-3550 MARBURG
ERNST-VON-HÜLSEN-HAUS · POSTFACH 14 60
TEL. 0 64 21 / 28 36 00 · TELEX 48 23 72 UMRD

ARCHIVNUMMER: 239263

REPRODUKTION UND VERÖFFENTLICHUNG NUR MIT
GENEHMIGUNG UND URHEBERVERMERK DES ARCHIVS
BELEGEXEMPLAR AN: BILDARCHIV FOTO MARBURG

I VIGESIMVS SEPTIMVS CYCLVS.

hic Antiqua corbea
monasteriū scī
petri apti peni
tus cremata ē.
Innoct scī
Laurentii. hic

Annis sexagin
tā mē sunt hic

Hoc anno terremot
fact ē. x kl iunij
hora x.

Ind o aut

Hoc anno p. h. m. l. i.
Villā cluade p. m. l. i.

Largiente dāna d. m. m. u. p. r. o. f. e. s. g. e. n. t. e. t. o. t. cū. p. a. u. c. s. s. u. b. t. e. a. p. p. s. q. r. e. g. n. i. a. b. e. i. s. a. n. t. i. r. e. g. n. o. p. r. i. u. s. t. i. m. a. d. o. m. i. n. o. D. e. v. i. t. M. A. R. O. a. b. t. m. i. s. e. e. p. l. m. V. o. l. u. n. t. a. h. o. c. a. n. n. o. p. o. r. t. e. S. e. d. e. t. m. e. l. f. o. u. l. b. e. r. a. n. t. f. i. c. i. t.

dm	lun	lun	diapdom
xpi	spac	cluj	parcha
xxxi	iiii	xxxi	iiii
xxxi	x	xxxi	iiii
xxxi	xi	xxxi	iiii
xxxi	xii	xxxi	iiii
xxxi	xiii	xxxi	iiii
xxxi	xiiii	xxxi	iiii
xxxi	xv	xxxi	iiii
xxxi	xvi	xxxi	iiii
xxxi	xvii	xxxi	iiii
xxxi	xviii	xxxi	iiii
xxxi	xix	xxxi	iiii
xxxi	xx	xxxi	iiii
xxxi	xxi	xxxi	iiii
xxxi	xxii	xxxi	iiii
xxxi	xxiii	xxxi	iiii
xxxi	xxiiii	xxxi	iiii
xxxi	xxv	xxxi	iiii
xxxi	xxvi	xxxi	iiii
xxxi	xxvii	xxxi	iiii
xxxi	xxviii	xxxi	iiii
xxxi	xxix	xxxi	iiii
xxxi	xxx	xxxi	iiii
xxxi	xxxi	xxxi	iiii

† co sedecia m. corb.

† hoc anno ulla huxeli
diuinitus concrem. ma est
et mortales in nro mona
stio facta.

Chonradus imperat. obit.
henricus filius ipsius succedit.
Gertal parce h. m. l. i. subegit.

† Gloriosus rex h. h. o. e. h. e. m. o. s.
nobili uictoria subiecit.

diq. donotom p. m. l. i. m. o. u. i.

Inna expeditio r. g. m. l. i. p. m. l. i.

ep. Secunda expeditio. in p. m. l. i.

regis. in p. m. l. i. p. m. l. i.

† Ileru diuinitus villa huxeli ita ut non nisi paucę domuncule remaneret; cremata ē.
Nemo enī unde pueriret. et potuit.

BILDARCHIV FOTO MARBURG

IM KUNSTGESCHICHTLICHEN INSTITUT DER
PHILIPPS-UNIVERSITÄT D-3550 MARBURG
ERNST-VON-HÜLSEN-HAUS · POSTFACH 14 60
TEL. 0 64 21 / 28 36 00 · TELEX 48 23 72 UMRD

ARCHIVNUMMER: 239264

REPRODUKTION UND VERÖFFENTLICHUNG NUR MIT
GENEHMIGUNG UND URHEBERVERMERK DES ARCHIVS
BELEGEXEMPLAR AN: BILDARCHIV FOTO MARBURG

~~123~~
12

BILDARCHIV FOTO MARBURG

IM KUNSTGESCHICHTLICHEN INSTITUT DER
PHILIPPS-UNIVERSITÄT D-3550 MARBURG
ERNST-VON-HÜLSEN-HAUS · POSTFACH 14 60
TEL. 0 64 21 / 28 36 00 · TELEX 48 23 72 UMRD

ARCHIVNUMMER:

239265

REPRODUKTION UND VERÖFFENTLICHUNG NUR MIT
GENEHMIGUNG UND URHEBERVERMERK DES ARCHIVS
BELEGEXEMPLAR AN: BILDARCHIV FOTO MARBURG

Abb. 39

RECHTSWESEN, VERFASSUNG UND VERWALTUNG

Minster St A

Ms. VII 5201

112 Auf dem Reichstag zu Aachen 802/803 ordnet Karl der Große an, das bis dahin nur mündlich überlieferte sächsische Stammesrecht aufzuzeichnen. Die sog. Lex Saxonum enthält überwiegend altsächsisches Gewohnheitsrecht, aber auch Hinweise auf abweichendes Recht in Westfalen. Die abgebildete Seite aus einer in Latein verfaßten Handschrift aus der Zeit um 950 behandelt u. a. die Bestrafung von Brandstiftung.

113 Die wohl älteste westfälische Darstellung der Vollziehung der Todesstrafe findet sich in der Vita Ludgeri aus der ersten Hälfte des 9. Jahrhunderts. Der Delinquent, der sich des todeswürdigen Verbrechens des Pferdediebstahls schuldig gemacht hat, wird zu Tode gesteinigt.

hominū sacramēta furē credi iuste occidū.
 Qui hominē liberū infra patriā uēdi-
 derit soluat eū quasi occisū & infredī solt xii
 Qui liberū extra solū aenatiderit soluat
 eū simi & infredī solt x. si m̄ defemina.
 Qui liberū ligauerit x solt ep̄n r̄an
 Qui ad linguā x solt si negat eū p̄uare
 aut cipo decernit
 Qui domū alterius nocū m̄ cen-
 derit dimnū emplo furti x. et
 infredo solt x. aut si negat eū x i
 iurec. aut campo decernit
 In omni nō furti ablati si furti
 componenda iudicet capitale p̄u-
 et quāq̄ ablati iurec. debet solus
 p̄uif nō q̄t offert illud ablati
 & ita soluat secundū legē
 Seruus ad omni p̄mā nō m̄llionem

W. Kohl (H.),
 Westfäl. Gene.
 Bta - + Dokumentarbd.
 114 (1982)

Bludouici imp'is munitas antiq

In aquis grani palatio regio. in d'i nomine feliciter. am.
 IN NOMINE DNI D'i et saluatoris n'ri ihu xpi. Bludouici
 diuina ordinante prouidentia imperator augustus.
 Cum petitionibus seruorum d'i iustis et rationabilibus
 diuini cultus amore fauimus. sup'ni muneris donum
 largiri non diffidimus. Idcirco nouerit omnium
 fidelium n'rorum tam presentium quam futurorum
 sagacitas. quia adiens serenitate culminis n'ri. uir
 reuerentissimus adalhardus abba ex monasterio corbeia
 quod ei dudum in prouincia saxonica ad augmentum
 mercedis n're ex nouo construere iussimus. sup' flumi
 ni ulla regia in loco nuncupante dudum huxer. dicatu
 & beati vni septemius pueri.
 in honore sci stephani protomartyris. suggestio man
 suetudini n're. ut idem monasterium et monachos
 ibidem p'tempora degentes. cum rebus et hominibus
 non solum sub n'ra tuitione et defensione constituere.
 uerum etiam et talem immunitatem fieri iuberemus. quale
 omnes eccl'e in fraxia habent. cuius p'cedenti dignam
 et proficua iudicantes hanc auctoritate immunitatis

Christ Mon. pal.

Ser. 3 Lief. 17, Taf. 36

Das SA Münster 1829 - 1979, L. H.-J. Behr, Veröff. der staatl. Archive
des Landes Nordrhein.-Westf. Reihe C: Quellen + Forschungen 7 (1979)

Anno ab incarnatione dñi nñi ihu xpi dñe
xciii. ccxxx. ac. xxv. Imperante domino
carlo precellentissimo rege. Conven-
entib. in unū aquis palatii in eius obsequio
venerabilibus ep̄is et abbatibus seu in laicis
uiris comitibus v. k. nouem b. simulq̃
congregatis saxonibus de duentis pagis
tam de uuester falis et angaris quā de
oster falis omnes unanimiter consen-
serunt aptificauerunt. ut de illis capi-
tulis p quibus franci si regis bannum
tras grossi sunt solidi lx componunt.
similiter saxonēs soluent. si aliqd of-
fensa contra ipsos bannos fecerint. hec sūt
capitula. Primum ut ecclesie in due or-
tibus et in nūis potentes iustam et equi-
tatem habeant et ut rapinam et
p̄rium nec incendium in fra patriam
quis facere audeat presumere. et de

Abc.

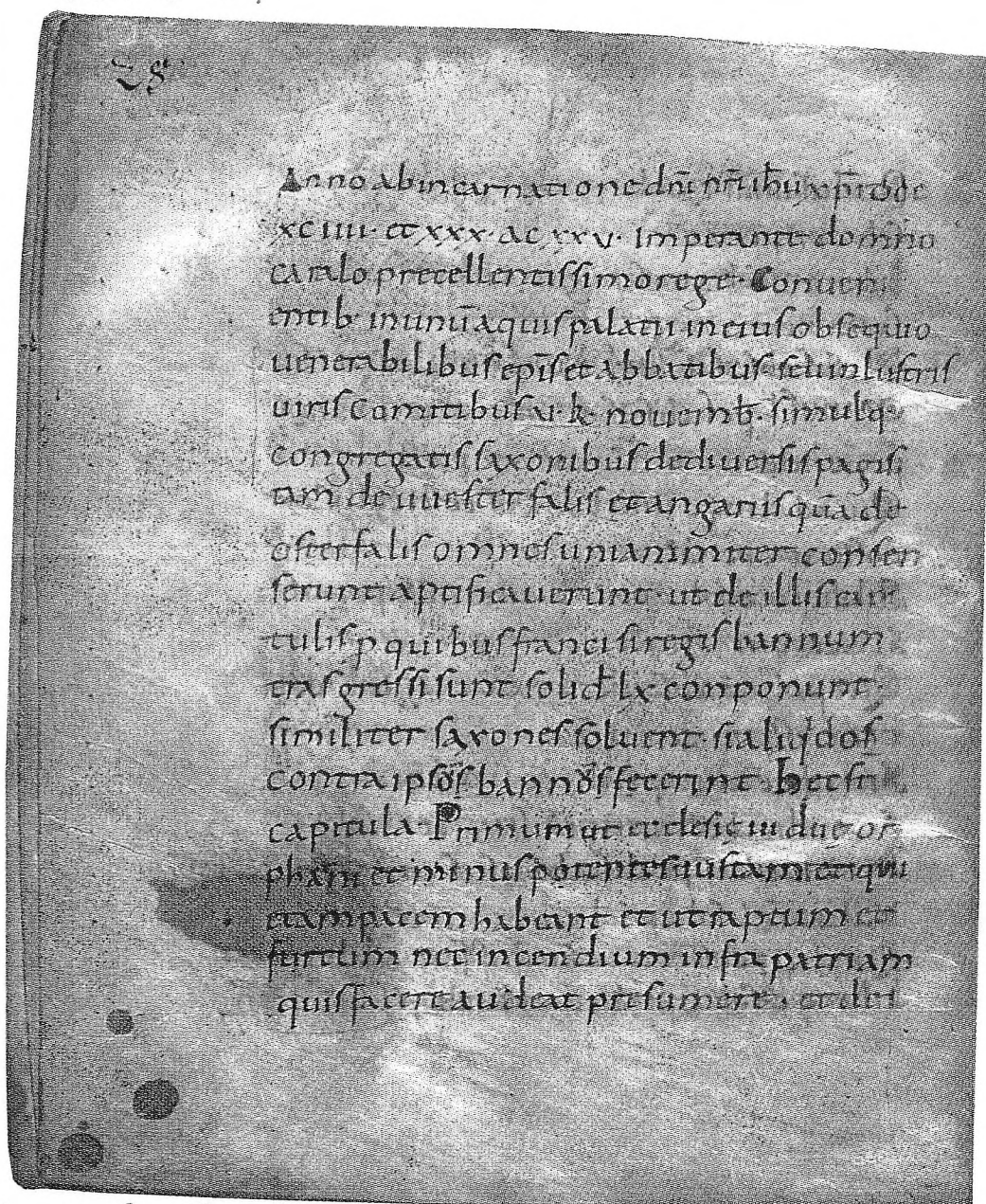
4

Capitulare Saxonicum.
Um 950.

Msc. VII 5201

lar verwüstet (Abb. 4 und 5). Karl reagierte mit einer bisher ungekannten Härte auf diese Herausforderungen. Auf dem Reichstag von Quierzy im Januar 775 wurde die gesamte Missionierung oder – bei Nichterfolg – Ausrottung der Sachsen beschlossen. Die Verbindung von Mission und militärischer Eroberung war ein Novum; bisher hatten die Missionare vor allem auf eine friedliche „Mission von oben“ gesetzt und zuerst die Herrscher der paganen Völker bekehrt.

26 x 16 cm ?

Minster SA ??

Abb. 7: Capitulatio de partibus Saxoniae, Mainz, 2. Viertel 9. Jh. (Vatikanstadt, Biblioteca Apostolica Vaticana, Cod. Pal. lat. 289, fol. 60r).

Gabriele Isenberg - Barbara Rommé, 805: Lieder und Briefe.
Spuren eines H. en 785. York, Rom + Münster (2005)

delte es sich je markanten Lag um einen besochen Kriegs- ur schlag von 77: Jahre 775 und : bei Dortmund, Ostfalen erobe Die Unterwerfu Paderborn voll: ser ersten Phas

Der militäris kurzer Dauer. D den Jahren die zu neuen Aufst zweite Phase. I gen, denen au Eresburg zum gen. Bis 782 er Engern und Ost ge in den Nord kriegerischen A erste administr Aufflackern d Gruppen unter von Hameln fi Blutbad bei Ver Reichsannalen sollen. Eine Zah senschlächter" schung nach v Karls und die d Form der Ca, 782/785 führ Widukinds Tau

conscium non eē. cum. xi iuret.

xviii Si morā dotum quis fecerit componatur
primo in simplo iuxta condicionē suā
cuius multe pars tertia a proximis ei
qui facinus perpetravit componenda
est. due uero partes et ab illo et in
sup octies ab eo componatur et ille
ac filius ei soli sint faidosi.

xx Si nobilis nobile extra solū uendide-
rit. et reducere non potuerit. con-
ponat eū ac si occidisset. si uero
reducerit eū emendet ei iuxta
qd placitare potuerit. si autē ille
sua sponte reuersus fuerit medie
tate ueregildi ei componat.
de muliere simit.

xxi Qui in ecclesia hominē occiderit t
aliquid furauerit t eā effregerit t
sciens perurauerit capite pūctur.

in furto & uulnerib; campus iudicat.
 Quidomū alterius collecta manu ostilit
 circū dederit. triū primorū qui fuerint.
 unusquisq; sot. lx. ē pñ. & rei. simit.

De ceteris qui eos secutus. sot. x. unusq;
 & in bannū regis. sot. lx.

Si seruus liberā feminā rapuerit. domin'
 ē positionē soluat. ac si occisa fuisset.

Omne damnu qd seruus fecerit. domin' emendat.

Qui quadrupera alterius in sepē cuiuslibet
 seu fossā minauerit. ibiq; t mortua fu
 erint. t dampnū aliqd ptulerint. is qui
 eam inauit. dampnū emendat.

Si homo laqueū t pedicā t qdlibet
 machinamentū ac capiendas feras in
 silua posuerit. ibiq; pecus t iumentū alteri
 us captū t mortuū fuerit. qui machina
 mentū fecit. dampnū emendat;

LEX WIRINGORVM;

Uunri Mon. pal.

3. Su., Lief. 17, Taf. 3a)

MÜNSTER, STAATSARCHIV,

M. V^{II} 5201, p. 25

¶ Sum est ut diebus sabbatorum sede
re possint. sed non eorum sua non cogitatur
sed eorum quod habent. Inquando eos
non debemus artare. ut non uideant
sed non scire. sed tantum sedant
et quod scire. solent respondere
et similia. et similia. et similia. et similia.
nos non tradiderunt nobis. ut duo
in pedibus ambulamus. in sabbato. et cetera
et cetera. docemus. et cetera. et cetera.
Nonque dicamus. Sedendum
in sabbato. et cetera. in quo quis
fuerit occupatus. penitus non attendendum
sed quod impossibile legi est. in quo infirmus
per non spiritali observatione complendum sit.
et cetera. et cetera. et cetera. et cetera.
tribuat. et cetera. et cetera. et cetera.
si neglectus sit. qui perit. et cetera. et cetera.
fuerit honoratur. et cetera. et cetera.
cui naues alimenta romani afferunt. naues
magis quam magis. et cetera. et cetera.

alios xii solid. inde recipiat ad partem regis
 si autem ipsa causa ad palatium in presentia
 regis ad definiendum fuerit pducta tunc
 utriq. solidi xii id est p uargida et quia uici
 nis debuit componere eo qd infra patriam dis
 finita ratio non fuerit. Ad partem regis faciat
 componere q. scilicet solidi xxiiii nam si fuerit
 aliquis qui in patria iuxta q. sui conuicini in
 dicauerint seque pacificare noluerit et ad
 palatium p huius rei causa uenerit et ibi ei fuerit
 iudicatum q. iustum iudicium iudicassent
 in prima uice ut supra dictum est solidos xxiiii
 ad partem regis componat et si tunc inde rediens
 se pacificare et iustitiam facere rennuerit et iterū
 p ipsa causa ad palatium fuerit conuocatus et di
 iudicatus bis xxiiii solt componat si uero correp
 tus tertia uice p eadem re ad palatium remea
 uerit triplum compositione ex inde faciat ad
 partem regis. ¶ Siquis de nobilioribus ad pla

rit ut in illius sit potestate utrum reddatur
 aut una cū consensu eorum habere licentiam
 ipsum male factorem et secum omnia sua
 foras patriam facere et infra ^{alia} regna collocare
 et habeant ipsum quasi mortuum. x. illud
 notandum est quod trioles debent solidi esse
 saxonum id est bouem anneolū utrusq. sexus
 autum. in tēpore sicut mittitur pro uno
 solido similiter et uernum tempus quienū
 et aliqua exit et deinceps quantū ^{et} inuise
 rit tantum in precio crescit. De uero bor
 trinis pro soldo. i. scapilos. xl. donant. et desi
 gale. xx. septem trionules et solidum scapi
 los xxx de auena et sigale xv. mel uero pro
 solido. et media donant septem trionules
 autem uicla ordeā mundum sicut
 et sigale pro. i. soldo donent in argento xv.
 et inde speciebus ad istū p̄ciū ōne estimationem;

Quicumq; hominem aut ex leui causa aut sine
causa interfecerit. uirgil dum eius his ad quos
ille pertinet componat. Ipse uero propter talem presump-
tionem in exilium mittatur ad quantum tem-
pus nobis placuerit. res suas tamen non amittat.

QUI IN COMPOSITIONE UIRGILII DIOARI DEBEAT.

In compositionem uirgilii uolumus ut ea dentur
que in lege continentur excepto accipere et spata
quia propter illa duo aliquoties priuilegium committi-
tur quando maioris pretii quam illa sint esse
iurantur. DE RAPTU ALIARUM SPONSARUM.

Si quis sponsam alienam rapuerit aut patri eius
aut ei qui legibus eius defensor esse debet. cum
sua lege eam reddat. et quicquid cum ea tulit.
se motam unam quamque rem secundum legem reddat.
et si hoc defensor eius proptetari consenserit. et ideo
raptor nihil querere uoluerit. comes singulariter
de unaquaque re freda nostra ab eo exactare faciat.
sponso uero legem suam componat. et in super

, xxvi.

qui in omni causa pro illa ratione reddere possit.
 De dispensa missorum qualiter unicuique iuxta suam
 qualitate dandum ut accipiendum sit. De missis nostris
 quamdiu hanc legationem pegerint sic unicuique;
 illorum tractoria continetur. datur cotidie; episcopo panes
 xl. frigus. iii. Depotu mod. iii. porcellum. i. pullos. iii.
 oua. xv. annona ad caballum mod. iii. Abbatem uero
 et comitem atque ministeriali domino unicuique co-
 tidie panes xxx. frigus. ii. Depotu mod. ii. porcellum. i.
 pullos. iii. oua. xv. annona ad caballum mod. iii.
 Vasallo nostro cotidie panes xviii. frigus. i. porcellum. i.
 Depotu mod. i. pullum. i. oua. x. De annona ad ca-
 ballum mod. ii. Proverbium est quiescens quiescere profu-
 ritur. nisi spiritaliter uixerit more pecudum uiuit.
 Frustra autem ait quidam nunc neque aliud
 fatigando nisi odium querere extreme de-
 mentiae est.

qui apud nos october appellatur. godolias occisus est. et relique
tribus iude dissipate. legamus hieremiam. Mens decimo qui
apud nos ianuaria dicitur. hieremias in captiuitate positus au
diuit et cunctus populus captiuorum. quinto mense templū
est subuersum. quod plenissime in eodem propheta cognoscimus;
INCIPIT DE PAENIT. ET REMISSIONE PECCATOR.
THEODORI ARCHI EPI

- I Primataque remissio est. quia baptizamur in aqua secūm illud.
Nisi quis renatus fuerit ex aqua et spū scō. non potest uiderē regnū dī.
- II Secunda carnis affectus. Ut est illud remittanturq peccata multa
quoniam diligit multum.
- III Tertia de moysinarum fructus. secūm hoc. sicut aqua exstinguit
ignem. ita de moysina exstinguit peccatum.
- IIII Quarta effusio lacrimarum dñō dicente. quia flauit in conspē
tū meo. et ambulauit tristis coram me. Non inducā malū in diē. ei
- V Quinta criminum confessio. psalmista testante. dixi confite
bor aduersum me iniustitias meas dñō. et tu remisisti impietate
- VI Sexta afflictio cordis et corporis. ap̄to consulente. dedī I cor̄ meq
huiusmodi hominē in interitū carnis ut sp̄s saluasset

Item cū omni diligentia cunctis predicandū est
p quibus criminibus deputentur cū diabolo in eternū
suppliciu. Legimus enī apostolo dicente.
Manifesta autē sunt opera carnis. Que sunt.
fornicatio. immunditia. inimicitie. contentio
nes. emulationes. inimositates. ire. rixę. dis
ensiones. hereses. secte. inuidie. homicidia. ebrietates.
comestiones. et his similia que predico vobis sicut
predixi quō qui talia agunt regnū dī non
possidebunt. Ideo hec eadem que magnus predica
tor ecclē singillatim nominauit. cū omni studio
prohibere. intelligentes quā sit terribile illud
qd̄ dix. qui talia agunt regnū dī non consequent̄. sed
omni instantia admonere eos de dilectione dī et p̄xiimi
fide et spe in dō. de humilitate et patientia. de castitate et
continentia. de benignitate et misericordia. de elemosinis
et confessione peccatorū suorū. et ut debitorib. suis se
cundum orationē dominicā sua debita dimittant. scien
tes certissime qd̄ qui talia agunt. regnū dī possidebunt.

et duob. tamquā ab eo missis ad uindictā male
factorū. Laude uero bonorū. Itē hieronim. homi
cidas et sacri leges. punire n̄ est effusio sanguinis
sed ministriū legū. quia si parcunt peccatorib.
sacerdotes. ecclē moliunt interitū. Agustin. ait.
Quae ista uanitas. um parcere et omnes indiscri
men adducere. pollunt enim omnes uno pec
cante. Unde et in lege iubet inquit. maleficos
non patiari uiuere. Unde ppheta. Moraficabant
animas que n̄ moriunt. et uiuificabant animas
que n̄ uiuunt. unde et gregorius. Non moriente
quippe moraficat. qui iustū dampnat. et n̄ uicciū
uiuificare nitit. qui reū soluere a supplicio conat
De eadē quippe uindicta agustin. alibi. Magni
enim et scī uiri qui opame scierunt mortē istam
que animā soluit a corpore. n̄ eē formidandam
pp̄ter nonnulla peccata plerosq. morte punierunt
ut et uidentib. utilius met. incuteret. et illis qui morte
puniebant. n̄ ipsa mors noceret quib. tale iudiciū

romā ubi alius locus certus ē penitentū. Stant
 enī rei et uelut in lamentationib; cōstituti.
 Dū enī sacra celebratio fuerit adimpleta illi cō
 munione nō precipientes cū gemitu et lamentatione
 semetipsos in terra p̄sternunt. Ad quos ē curron
 ep̄s et ipse cū lacrimis et gemitu sp̄itali p̄sternit
 et omnis eccle plebs fletib; inundat. Post hoc
 autē prior surgit ep̄s et eleuat iacentes a terra
 tunc ēpetent p̄ penitentib; facta oratione dimittit
 omnes a tali afflictionib; sponte uacantes aut
 ieiunius aut abstinentia lauari aut suspensio
 ne ciborū aut reb; aliis que iubent expectant
 cōmunionis tempus qd̄ decernit ep̄s. Consecrato
 utro temp̄r uelut qd̄dā debitū exsoluentes afflic
 tione peccati curati cū populo cōmunionē parti
 cipant. hęc ergo antiquit̄ romani pontifices usq;
 ad n̄m c̄ seruauerunt tēpus. Porro in c̄stantinopoli
 presb̄r sup penitentes fuit. usq; ad illud tēpus
 quo quēdā mulier nobilissima dū peccata sua

169
propinqui semine conuenire quia non agnitionis copu-
leatur necessitudine quasi uero et uterum frs. id est
diuerso patre sed eadem matre geniti. possint.
diuerso sexu inter se in coniugium conuenire. cum
et ipsi agnitionis copuleatur. tunc habere non queant
sed cognationis tantum sibi titulo conexi sunt. unde
oportet ab ea discedas intentione. que etiam si lice-
ret. tamen tuam familiam non propagaret. debet
enim tibi filia et filius n'r. nepotes. debet etiam
nepas k'ma. pronepotes. et in ibi q' sup' ab eo dicitur.

Sed quoque augustinus dum interpretatur qui
coierit cum uxore patris uel auunculi sui. et reue-
lauit ignominiam cognationis sue portabunt
ambo iniquitatem suam sic ait. querit.
quo usque intellegendum sit ista cognatio.
cum ex longo gradu liceat utique acapere
uxorem semp q' licuerit. sed intellegendum. e.
ex his gradibus quos prohibuit non licere. et secundum
ipsos dictum quid dormierit cum cognata sua.
Et post pauca. nam de uxore patris primum

Nordrhein-Westfälisches Staatsarchiv Münster

Signatur: Ms. VII 5201

Copyright NWA-Staatsarchiv Münster

Veröffentlichung, Nachdruck, Vervielfältigung nur
mit Genehmigung des Staatsarchivs.

Dati sunt quinque libri moysi. Cincta est piscina
quinque porticibus; produxit languidos ut ibi ia-
cerent: ut proderentur: non ut sanarentur.
Turbata est piscina: in passione domini. Veniens
enim et ignotus factus: cum dicitur ab alio
ipse est christus: ab alio non est. Turbavit aqua
id est turbavit populum: et in illa tur-
batione aquae: unus sanabatur: quia
in passione domini unitas sanatur.

Oportet ergo recordari nos priora delicta: etiam ex
quibus veniam consecuti sumus: ut intuentes quā ingentē
modū debiti remissi nobis deus: et amplius eum diligere pos-
simus: et uerecundia pudoremque concipere: atque ex his
corde conpungi. Considerantes quod nisi miseratio
ipsius subuenisset: tantum illud peccatorū pondus:
sine dubio in omnes nos inferni poenis supplicibusque pres-
sisset. Paulus ergo etiam illa meminerat quae pemerat in
dulgencia: nos uero nec ista recordamur quae post

fortes. siue in aser. certaminū uictoria felices.
 siue in nephtalim. largis misericordix operib. dila-
 tatq. siue in manasse posteriora obliu. siue in sy-
 meon. quasi tristes adhuc in conuallē lacrima-
 rū semp autē gaudentes. nomine habitaculi in
 celestē suspirantes hierusalē. siue in iudeam. quip mis-
 sionib. uitæ presentis et futuræ congaudeant.
 additis bonis temporalib. æterno bono fundatq.
 siue in effraim. futuræ mercedis contempla-
 one formatq. siue in iacob. quip xpo suas animas
 ponant; siue in ioseph. qui et augmento spiritualis
 substantiæ studeant. et sup dī praecepta aliquid
 amplius uel in uirginitate. uel ex facultatū suarū
 offerant quantitate. siue in beniamin. qui felici-
 tatis æternæ dexterā indefessis uotis expectent.
 In sua quēque p̄fessione. congruit patrū prae-
 cedentū regulæ quasi duodenario numero sig-
 nari. atq. ex singularū meritis p̄sonari. p̄fectis-
 simā ætæ pulcritudinē quasi ex liliū milium

Suaga. Suirgatrix et maledica tenenda erit huiusmodi.
 Uolumus nolimus sustinenda. Cum enim essemus liberi.
 uoluntate nos subiecimus seruituti. Uidentes ergo apti
 graue uxori iugū. pferunt motū animi siue dicunt. Si
 ita ē causa homini cū uxore. nō expedit nubere.

QUI DIXIT. NON OMNES CAPIUNT UERBUM ISTUD.
 SED QUIBUS DATUM EST.

Nemo putet sub hoc uerbo uel factum uel fortunā intro
 duci. quod his sint uirgines quibus ad dō datum sit. aut
 quos ad hoc casus ad adduxerit. Sed his dictum. ē qui
 penerunt. qui uoluerunt. qui ut acciperent laborauerunt.
 Omni enim petenti dabitur. et querens inueniet. et pul
 santi aperietur. SUNT ENIM EUNUCHI. QUIDEMA
 TRI SUTERO SIGNATI SUNT. ET SUNT EUNT EUNUC
 CHI QUI SE IPSOS CASTRAUERUNT PROPTER REG
 NUM CAELORUM.

Triples ē. genus eunuchorum. duorum carnalium. et tertium
 spiritale. Alii sunt qui de utero matris sic nascuntur.
 alii uel quos captiuitate faciunt uel deliciae matronales.

arbitrantur. Tillo solsticiū brumale fieri. credam?
 conuenit itaq. cum lucis incremento concipi uel
 nasci eum qui illuminat omnem hominē uenien-
 tem in mundum. At si quis ante dominice natiui-
 tatis et conceptionis tempus. lucem. t. crescere.
 uel tenebras superare. conuicerit. dicimus et nos
 quia et iohannes tū ante faciem aduentus ei. regnū
 celorum. euangelizabat. et nunc quoq. predica-
 torib. imperatur. Iter facite q. qui ascendit sup
 cur autem et iohannes circa equinoctiū autumnale
 conceptus. Circa solstitium estiuale sit natus.
 docet ipse. qui uel ex sua uel ex ueteris testamenti.
 ut multi autumant. psona loquitur. Illum
 oportet crescere. me autem minui. DE Ieiunio. NINE

Legimus in prophetis cum iniue ciuitati subuersio VITARV.
 diuinitus immineret. et iuxta sententiam dī
 destruendi illum tempus ingrueret. Consisten-
 tes in ea aliud non habuissē presidium. nisi ut
 abiectis copiosis epulis. ieiunium continuatū

Cap. III

alteri cui presbiter deseruiebat pars una. altera episcopo. testia
parentibus p̄bri soluantur. Scelere si aliquo ingenuus fidelis
notatur. liceat ei se iuramento expurgare; Quod si quilibet

cap. IV

ingenuus graui infamia publicatur. et cum populus sup iura
uerit criminisum aberi. si se excusare uoluerit. ignito se ferro
Illicitum concubitū dō consecratarū discidi. ^{Examine}
lex canonica sancit; Unde suademus ut post discidiū iura
mento confringantur. sub uno tecto non cohabitare. t quo
libet familiarī colloquio p̄frui. nisi in ecclesia et in publico;
Pecunias etiā et terras suas uel si que alia sibi sint communia
dispertiantur. ne aliqua in eis mala suspicio increseat. cap. ...

Ut symoniaca heresis in necessitate baptismatis. t acceptio
ne chrismatis. seu ordinatione ecclesiastici officij. plenis
sime deinceps utatur

Sup quem autē respiciam nisi sup humilem et quietū
et mentem sermones meos. Iniqui autem qui um
molat utiulum quasi pecutiens uirum; sacrificans
de grege quasi qui percutiat canem; Qui offert
similā quasi qui carnem suillū; qui dat thuf
in memorial; quasi blasphemus;

Is. 66, 2-3 (Vet: Latua?)

gelio. quid dimiserit uxorem suam. et aliam duxerit moe
 chat. et qui dimissam duxerit moechat. et ideo a com
 munionem fidelium abstinendos. INCIPIT EPISTOLA
 BANI ARCHIEPI. AD HUNBERHTUM EP. ly II. 201

Igitur de nuptiis quid licitum sit. uel illicitum dominus per legem
 uel euangelium innotuit quia bono coniugali uti con
 cessit. atque omne incestum. et fornicationem omnino pro
 hibuit. Quomodo autem consanguinitas honoranda
 sit. Liber leuiticus ostendit tibi. ita legitur. Locutus
 est dominus ad moysen dicens. Loquere filiis israel. et dices
 ad eos. Ego dominus deus uester. Omnis homo ad proximum san
 guinis sui non accedat. ut reueletur turpitudine eius et reueletur
 sororem uxoris sue. in pellicatum illius non accipias nec
 reuelabis turpitudinem eius. Cum enim dominus populum
 suum de contaminationibus gentium uoluisset sepa
 ratum generali uocabulo ad proximitatem sangui
 nis prohibuit quemquam accedere. non reuelaretur tur
 pitudinem eius. Deinde ipsam generalitatem. ferme
 in duodecim species sub diuisit quae ultra tertiam ut

Preuidet ergo dilectio uia actenus talia transisse.
 et aduertite qd utiq. ut dictis necessitas imperauit.
 In pace etiam ecclis constitutas non posse psumere.
 sed ut sepe accidit quotiens aut a populis aut a turba
 peccatur. quia in omnes ppter multitudinem non
 potest uindicari. In ultum solere transire priora
 ergo dimittenda dico di iudicio derelinquo maxima
 sollicitudine pcauendu. n eni hic ut mihi uidetur
 iste doctor apticus dicit. non necessariu ee populo
 p male commissis agere penitentia. sed quia in omnes
 ppter multitudinem n potest uindicari priora di
 mittenda di iudicio derelinquo maxima sollicitu
 dine pcauendum nesciant

Melior est eni hospitalitas inoleribus cu gratia.
 quam uitulorum pinguium preparatio cu discordia;
 In duob. contrisectum est cor meum. / et inter uo-
 cundiam mihi aduenit. Vir bellosus. deficiens
 ppter inopiam. et uir sensatus. contemptus;
 Et qui transgreditur iustitia ad peccatu. / et sperauit
 eu. ad romphiea;

xii. Nec ad sacrum mulieres introeant. De eadem re. Gregorius.
Quod nullus sacerdoti canones liceat ignorare et responsio

xiii. De pollutionibus sacerdotum interrogatio augustini
et responsio gregory. **EXPLICIUNT CAPITULA**

Ex conc
neceffari
mensi. cap. c.

PRESBITER SI UXOREM ACCEPERIT AB ORDINE
deponatur. Si uero fornicatus fuerit aut adulte
rium petrauerit amplius pelli debet et ad peniten
tiam redigi. De diaconibus similiter. In eodem conc.

ii. Simili modo etiam diaconus si eodem peccato subcu
buerit. ab ordine ministerus subtrahatur

De his quod presbi
teri upmo
uentur. et
ante ordinatione
peccatoru sibi sunt
confessi

PRESBITER SI PREOCCUPATUS CORPORALI PECCATO. ET CON
fessus fuerit de se quod ante ordinatione deliquerit. ob
lata non consecret. manens in reliquis officiis propter stu
dium bonum. Quod si de se ipse non fuerit confessus. et
argui manifeste nequiuert. potestate sui iudicio
relinquatur. De canone aporum

iiii. Presbiter aut diaconus qui in fornicatione aut puero.
aut furto. aut homicidio captus est deponatur. non
tamen communione priuetur. Dicit enim scriptura.

Ep̄m p̄b̄m aut diaconū p̄cutiente. fideles delinquentes.
aut in fideles inique agentes. et p̄ huiusmodi uolente timeri.
de ciabofici osu precipim⁹ q̄ nusquā hoc cōs docuit. Econtrario
ū. ipse cū p̄cuteret. n̄ rep̄cutiebat. cū pateretur. n̄ comminabat.

et qualitatē et sanitatē uniuscuiusq. psonę

DE SORDIDATIONE PNERORVM

III. Pueri semanibus inuicem coinquinantes. xl dies poen-
teant. Maiores uero. c. dies. Pueri sese inter femora
sordidantes. c. dies. maiores. tres quadragesimas.
et legitimas ferias. Paruulus a maiore puero obpressus.
septimanā penit. Si ^{sen} confert. xx dies penit. Puer
uoluntate seipsum polluens. xxx dies peniteat.
Iuuenes uero xl dies. DE ILLECEBRATIONIBUS

III. Qui p inlecebrosos amplexus femine. uel posculū pol-
luitur. xxx dies peniteat. Qui tetigerit in uerecundo
carnem eiusdem femine. iiii. menses peniteat.
Qui p turpiloquium negligens polluitur. vii dies
siue tres dies peniteat. Qui in pugnatione cogitationis
et nature uolens inquinatur. dies vii. peniteat.
aut. l. psalmos canat. et quartam feriā. et vi. fer-
iam ieiunet ad nonam uel ad uesperam. Pbr. si osculatus
est feminam p desiderium. xx dies peniteat.
Sacerdos p turpiloquium seu aspectu coinquinatur.

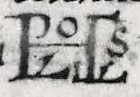
psalmos. l. et. v. pater n̄r. vñū psalteriū. p. iii. dieb. &
xv pater n̄r. Item p. una die. iiii. uicibus. Beati immacu-
lati. et. vi. miserere mei d̄s. & v. pater n̄r. et lxx uices
p̄sternat se in terra. et cū iniectione dicat pater n̄r. sic faciat
p. uno die. Si uult minus psallere et non uult p̄se p̄sunt
canet se frequenter in oratione. uidelicet. uicib. c. &
dicat miserere mei d̄s. et dimitte dñe delicta mea.
hoc faciat p. uno die. Qui uult confiteri peccata sua.
cum lacrimis faciat. quia lacrimę ueniaⁿ postulant
sed merent̄. Roget p̄brm ut p̄e om̄issam canat.
nisi sint capitalia crimina. quas debet antelauare
cum lacrimis. Cantacio unius misse. potest redi-
mere. x. misse. iiii. menses. xx. misse. octo menses.
xxx. misse. xii. m̄ses p̄st̄ redimere. Si uoluit confes-
sōres. t̄mp̄ penitentes. cū lacrimis agant orationes. et dō
gratias referant sēp̄. Pro ebdomada trecentos psalmos
flectendo gēua in eccl̄a. aut in uno loco p̄ ordinē canet
qui potest. Qui psalmos nescit et eiunareⁿ potest. quantū
sumit pensā. et tribuet medietatem in elemosina sua.

270

Candida formam tenens nec n̄ et furua nigrescens.
 Est mihi dū uaria cōponor imagine penne; DECICONIA
 Voce carēns tremulo nam faxo crepaculo rostro;
 Quamuis squamigeros discerpam dira colubros;
 Non mea lociferis turgescunt membra uenenis;
 Sic teneros pullos prolemq. nutrire suesco;
 Carne uenenata tetroq. cruore draconum;

Λ Θ Α Μ
 ΛΝΑΤΩΛΕ. ΔΗΧΗC. ΑΡΚΤΟC. ΜΑΙCΕΜΒΡΗΛ
 ΟΡΙΕΗΣ. ΟCΚΙΔΕΗΣ. ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟ. ΜΕΡΙΔΙΕC.

^{Hudouici} ^{imperatoris}
 ſcī benedicti regere ualeant. ꝑ hanc nrām aucto-
 ritatem et conſenſum. licentiam habeant eligen-
 di abbates. Quatinus ipſoſ ſeruos qui ibidem dō mi-
 litant ꝑ nobis coniuge ꝑroleq. nrā et ſtabilitate
 imperii nrī. iugiter dñi miſericordiam exorare de-
 lectet. Sed et hoc placuit nobis huic inferere auc-
 toritaq. ut licentiam habeant rectores huiuſce
 monaſterii. cum quibuſlibet hominibuſ liberis.
 reſ et mancipia legaliter commutare. uidelicet
 ut quicquid iuſte et rationabiliter. ꝑ aliteri con-
 tulerit ꝑatq. ꝑ hanc nrām auctoritatem iure fir-
 miſſimo teneant atq. poſſideant. Et quicquid
 exinde facere uoluerint. libero in omnibuſ ꝑ fru-
 ant^r arbitrio faciendi quicquid degerint. Et ut
 haec auctoritas laſſationis atq. confirmationis
 nrē ꝑ futura tempora inuiolabilem obtineat firmi-
 tate. manu ꝑpria ſubter firmauimus. et anuli
 nrī impreſſione ſignari uiffimus. Signū

Hudouici ſereniſſimi imperatoris.

290

Karolus imp. iun.

facere ordinare atq. disponere uoluerint p hanc
nrā auctoritatē liberā in omnib. habeant potestātē
faciendi quicquid eligerint. Et ut haec auctoritas
largitionis atq. confirmationis nrāe pcurricula
annorū inuolabile atq. inconvulsam obtineat
firmitatē manu ppria subter firmatum. et anuli
nrī impressione signari iussimus.

PO Signū hludouici gloriosissimi regis
EL domini notarius aduicē radleici recog
nouit. et data m. d. decet. anno xp. pp. m. vii. regni

domni hludouici regis in orientali stancia m. d. c.
iun. actū p. t. her. brunnen. in d. m. o. m. ne. felicit. amen.

I N N O M I N E S C A E E T I N D I U I D U A E T R I N I T A T I S.

887
Reg. Westf. 464.

Karolus diuina fauente clementia imper. augustus
Sipeationes seruorū dī nrōrum q. fideliū quas p. suis necessi
tatib. et maxime pecclesiarū dī utilitatib. nob. suggererint
ad effectū pducimus. non solum honorificū imperialis libera
litatis exercemus consuetudinē uerum etiā ad aeternae retri
butionis mercedē talia credimus nob. facta p. futura. Unde

erga predictum monasterium corbeie eiusque rectores
 fieri iussimus. per quam decernimus atque iubemus ut
 nullus iudex publicus. uel quilibet ex iudiciaria po-
 testate in ecclesiis aut loca uel agros seu reliquas
 possessiones memorati monasterii quas presenti tempore
 in quibuslibet pagis et territoriis habet. uel deinceps
 ibidem conlato fuerint. ad causas iudicario more audi-
 endas uel freda exigenda aut mansiones. uel paratas faci-
 endas. aut fideiussores tollendos aut homines ipsius monas-
 terii tam ingenuos quam et latos distringendos. aut ulla redibi-
 tiones aut illicitas occasiones requirendas ullo umquam
 tempore ingredi audeat. uel ea que supra memorata
 sunt. penitus exigere presumat. sed liceat memorato abbati
 suisque successoribus res predicti monasterii sub immunitatis
 nostre defensione quieto ordine uiuere. ac residere. et quicquid
 exinde iustis exigere poterit totum et ad integrum nos
 pro eterna retributione ad pauperes alendos et luminaria
 eidem monasterio concinnanda concessimus. qua-
 liter monachi ibidem degentes pro nobis. proleque nostra

De castrensis

corbeie et eccliam scti stephani confirmamus. modisq. omnib.
corroboramus. quatinus sicuti a prescripto fidei comiti nro
esichoni tradite et delegate fuerunt. ita pars eiusdem loci scti
deinceps absq. cuiuspiam potestatis contradictione uel in
quietudine teneat. et possideat. faciatq. exinde quicquid
utilitas dictauerit. Et ut hac nre confirmationis auctoritas
inviolabilem obtineat firmitatem. de anulo nro subter
subter iussimus sigillare.

HERODONDOUS NOTARIUS ADVICEM HILDOINI

RECOGNOUT

IN NOMINE SCIE ET IN DIUTINA

IN NOMINE SCIE ET IN DIUTINA
trinitatis. HERODONDOUS diuina fauente gratia
rex. Si erga loca diuinis cultibus mancipata ppter amore
dj. eorumq. in eisdem locis sibi famularumib. beneficia
oportuna impendimus. atq. de rebus terrenis diuina
misericordione nobis collatis. largitionis nre munere quidda
conferimus. hoc nobis procul dubio non solum ad stabilitate

845
Reg. 370

Orig. disp.

309
sicut ab antecessorib. nris eis concessum fuerat. et ne orū
preceptis contineatur. Neq. publicis exactionib. uel
quib. cumq. modis illorum homines a quolibet iudici
aria potestate distringantur. Sed nec prefatus abbas
eiusq. successorib. aliquando in hostem ire cogantur.
Sed sicut antea eis a predecessorib. nris concessum fuit omnes
suos uasallos nobiles secum in patria ab expeditionibus
uacantes habeant. Inferioris uero conditionis quantis opus
habuerint ad legationem nrām et ad monasterii utilitate
pro ut necessitas flagitat pagendam. Deinde supradicta
monasteria cum uniuersis rebus suis ita in nrām tuitionē
et defensionem suscepimus. ut eorum decimas uel posses
siones. siue regia donatione seu aliorū fideiū traditione
adtributas. uel proprio labore adquisitas. nulla cuius
cumq. ordinis aut dignitatis psona quolibet modo eis
auferre presumat. sed et epi qui ecclesias ad ea ptinentes
officii sui causa debent adire non exigant maiores
sumptus ad sua mansionaria quā primum statutum
fuerat. et in capitulari libro scriptū habetur. Preterea

scdm antiqua monastice discipline rectitudinem conserui
 et ordinari precepit. Idcirco nos ex cunctorum fidelium
 nrorum. precipue episcoporum quorum parroechus
 uel eorum res sunt postea tuitioni et benignitati com
 mendamus. ut eis ubi illorum ope indiguerint proui
 dentiam et auxilium magis exhibeant quam molestiam
 ingerant; nec in ipsorum ecclesiis a suis pbrs missa
 rum celebrationes fieri interdiciant. sed si quid sui iuris
 sibi inde negari putant ad nrām presentiam et sino
 dalis examinis iudicium deferant. iustum est enim ut
~~et~~ quod semp sub imperiali et regia predecessorum
 nostrorum tuitione fuerunt. et quod defensionem et confir
 mationē rerum suarum a potestate beati petri p precepta
 sedis apostolice consequi meruerunt. Ut autē omnibus
 innotescat nos nihil ex his que antecessores nrī ad eadem loca
 donauerant uelle minuere. etiam ex nrō addere aliquid
 decreuimus concedentes ad subsidia fratrum in prefata
 noua corbeia dño seruientium piscationem in mechniky.
 et in uicinis locis que ad nrām uis ptinebant atque

uniuersum beneficium quod norbert' prouisorum cum om-
nibus fratribus et familiis que ad ipsum pensionem prouidendi
et ad predicta norberta beneficium pertinebant. Hanc uero
iustitiam nre concessio ut plenior in diuino obti-
next firmitatem manu propria subter eam confirmauimus
et anulo nro assignari iussimus.

887
Reg. West. 469.
Reg. Dec. 11
SIGNVM DOMINI LANOLFI **N** **A** **S**
gloriosissimi regis Engilberti notarius aduice
THEOTMARI ARCHIEPISCLANI. RECOGNOMI
DATA III IDUS DECEMB. Anno incarnatione
dñi MCCC LXXXVI. Anno primo ^{regni} domini ^{regis} ^{regis} ^{regis}
pissimi regis actum in foreham palatio regio.
in diuino nomine feliciter. amen.

134 139
In nomine sc̃ et indiuidue trinitatis. bludo uicentis diuina
elementa rex. Si petitiones serorum diuinas rationabiles
ad effectum p̃dicemus. ad parentum nrorum regum scilicet
et imperatorum ex regum morem decenter implemus. et eos
peul dubio fideiiores et deuotiores liquido in nro officimus
seruitio. Quia propter compertat omnium fidelium nrorum

314

episcopatus. largiens ex eodem episcopatu ad memoratū
 monasteriū decem mansos litorum et quinq. seruos
 cum hoc qđ habere uidentur et ducenta aratra deci-
 marum ad subsidium xpī ancillarum. eo quoq. p
 ut sub potestate successorum suorum uidelicet
 consistat ad regendum prefatum cenobium et habeant
 regulariter ipse ancille xpī inter se licentiam elemen-
 di abbatisam p ut oportet futuris temporibus
 Et omnibus p uestitura subiectionis quinq. solidos p sol-
 uant ad eccliam sui episcopatus et deinceps mantent
 absq. ullius inquietudine in omni potestate dī seruicio
 sine ulla querela suorum ppinquorum. Et ideo
 deprecatus est celsitudinem nrām uenerabilis ep̄s nr
 theodricus ut hoc ei nr̄e auctoritatis preceptum no-
 bere iuberemus. p qđ decernimus atq. iubemus ut
 sicut superius comprehensum est de prefato monasterio
 quod predictus uenerabilis ep̄s construxit et ordinauit
 ita deinceps per hoc nr̄e auctoritatis preceptum plenius
 in dī nomine confirmatum nullo inquietante sed dī

In nomine scē et indiuiduę trinitatis. diuina fauente
 gratia rex. Si petitiones nrōrum fidelium quas p̄ utilita-
 tibus ecclesiarū dī nobis suggesserint. ad effectū p̄ducim⁹.
 æterne retributionis augmentū id nobis p̄ futurum
 liquidō credimus. Unde nouerit omniū fidelium nrōrum
 p̄sentium et futurū industria. qualiter p̄ interuentum
 uenerabilis ac dilecti comitis nrī cuonradj monasterium
 quoddā noua corbeia nominatū cui p̄est fidelis nr̄
 bouo abbas in nrām tuitionē ac munde burde suscepim⁹.
 et omnes concessionēs seu donationes antecessorum
 nrōrum. eidē coenobio collatas. auctoritate firmam⁹
 atq. corroboramus. uidelicet ut ex immunitate habeant
 ab omnibus publicis exactionib. et iudiciis. potestatib.
 homines eui. dē eccle. liti et coloni erectores ipsius
 monasterii in expeditionē cū suis hominibus ire non co-
 gantur. sicut. nrīs progenitoribus olim concessū fuisse
 constat. Sed et hoc p̄ nrę mercedis augmentū adeorū
 utilitates addere decreuimus. ut intra ipsā abbatiā in uill.
 horohusū nuncupata. publicū eis licet habere mercatū.

In nomine scē et indiuidue trinitatis HEINRICVS
 diuina fauente clementia rex. Conuenit nrē rega-
 li celsitudini ut petitiones fidelium nostrorum
 has precipue quas pro ecclesiis sibi cōmissariis
 utilitatib. suggerunt. ad effectum perducam.
 quoniam hoc et ad presentem uitam prospere
 pagendam. et ad futuram beatitudinem pre-
 rendam. profuturum liquido credimus;
 Unde nouent omnium fidelium nrōrum et
 presentis quam et futuri temporis industria
 quod rogatu coniugis nrē domine regine mat-
 hildis una cum ple. et equiuoco nrō nec non epi-
 scopo alouarici qui legatus fuit ad nos missus ab
 abbate uenerabili solemaro frīb. q. xpō in noua
 corbeia militantib. et scīs martyrib. nrīs aduocatis
 intercessorib. stephano atq. cetero fideliter seruientib.

et ad iuramentum circa illud debent constructa confugere
et nec oportet hoc est in pago auge in comitatu richardi
et in pago netza in comitatu dendi et in pago netza in pago
butzo in comitatu herimanni nunc. et in pago netza in
iudicio potest fieri suprafatos homines potest fieri
ullius boni qui regem vocant nisi ipsius monas
terij. et in comitatu committere. quod scripto
corroborat et in comitatu firmatum. anulo nostro
sigillari in finem.

Libanius autem sententiam suam dictorum sci basili
dixit q. In maximo adiuuas me o basili.
si dicere & his, qui apud me sunt, iuuenibus
ista non dedigneris. Qui festinanter coag-
gerans iuuenes. docebat eos anime mundi-
tiam. & impassibilitatem corporis. Gres-
sum mitem. uocem mensuratā. uerbum
bene ordinatū. escā & potum intumultuosū.

Barachibas et Symeon et Helles

Doch Hieronymus! JS

CSEL 56 S. 49 Z. 2

Her. ep. CXXI 10 § 20

ed. J. Labourt 7 (1961)

S. 53 f. (bis f. 15 com-
plendum s. 7)

S. 53 f. 21 - S. 54 f. 3

¶ VII 5201, p. 2 :

Venta Heromyum

Nella ora sopra magnifico
dicitur. Etiam...

[Exp. 125 § 15, ed. Labrousse 7)
p. 126 } 8.18 - p. 127 8.7

Münster GA, Ldw. d. Fromm, V. Beck
16. Juni 832

2012? 2013?

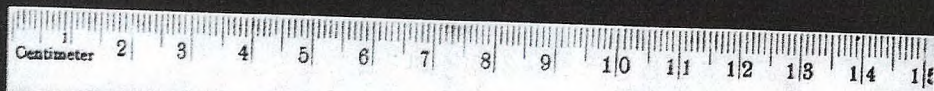
- Heinrich von Ligerz Bibliothekar von Einsiedeln im 14. Jahrhundert
(Centralblatt für Bibliothekswesen Beiheft 17, 1896)

Literaturverzeichnis

XXV

- Liturgie zur Zeit des heiligen Wolfgang. Der heilige Wolfgang in der Kleinkunst (Bischöfliches Zentralarchiv und Bischöfliche Zentralbibliothek. Kataloge und Schriften hrsg. v. Paul MAI 10, 1994)
LOHR, Carolus: Aristotelica Helvetica (Scriinium Friburgense Sonderband 6, 1994)
LÜTOLF → Analecta hymnica medii aevi. Register
- MADAN, Falconer – CRASTER, H. H. E. – DENHOLM-YOUNG, N.: A Summary Catalogue of Western Manuscripts in the Bodleian Library at Oxford 2,2 (1937)
MÄLZER, Gottfried – THURN, Hans: Die Bibliothek des Würzburger Domstifts 742–1803. Eine Ausstellung der Universitätsbibliothek Würzburg 20.10.–30.11.1988 (1988)
Magna Gratia. Festschrift zum 50jährigen Weihejubiläum der Abteikirche Münsterschwarzach 1938–1988, hrsg. v. Pirmin HUGGER (Münsterschwarzacher Studien 41, 1992)
MANSER, A. – BEYERLE, K.: Aus dem liturgischen Leben der Reichenau, in: Konrad BEYERLE, Die Kultur der Abtei Reichenau. Erinnerungsschrift zur zwölfhundertsten Wiederkehr des Gründungsjahres des Inselklosters 724–1924 (1925) 1, S. 316–437
MAURER, Helmut: Der Herzog von Schwaben (1978)
MAYER, Theodor: Die älteren Urkunden des Klosters Klingenmünster, in: MÖIG 47 (1933) S. 137–185, 384
MAZAL, Otto: Katalog der abendländischen Handschriften der Österreichischen Nationalbibliothek 4, Cod. ser. n. 4001–4800 (1975)
MBK = Mittelalterliche Bibliothekskataloge Deutschlands und der Schweiz, Bd. 1 und 2 bearb. von Paul LEHMANN, Bd. 3 bearb. von Paul RUF, Bd. 4,1 bearb. von Christine E. INEICHEN-EDER, Bd. 4,2 bearb. von Günter GLAUCHE und Hermann KNAUS (1918–1979)
MEIER, Gabriel: Catalogus codicum manu scriptorum qui in Bibliotheca Monasterii Einsidlensis O.S.B. servantur 1 (1899)
MERTON, Adolf: Die Buchmalerei in St. Gallen vom 9. bis zum 11. Jahrhundert (1923)
METZ, Wolfgang: Das erste Weißenburger Nekrolog und das ottonisch-salische Königtum, in: Deus qui mutat tempora S. 69–100
MEYER, Gustav – BURCKHARDT, Max: Die mittelalterlichen Handschriften der Universitätsbibliothek Basel. Beschreibendes Verzeichnis. Abteilung B 1–2 (1960–1966)
MEYER VON KNONAU, G.: St.Gallische Geschichtsquellen 3. Ekkeharti [IV.] Casus sancti Galli (Mittheilungen zur vaterländischen Geschichte hrsg. vom historischen Verein in St. Gallen 15–16 = N. S. 5–6, 1877)
– Das Cartular von Rheinau (Quellen zur Schweizer Geschichte 3,2, 1883)
MICHELS, Thomas: Fragment einer Karsamstagsliturgie des 11. Jahrhunderts aus Lam-bach, in: StMGB 55 (1937) S. 101–105
MISTELE, K. H.: Eine Würzburger Urkunde für Kloster Amorbach, in: Historischer Verein Heilbronn 23. Veröffentlichung (1960) S. 57–60
Mittelalterliche Schatzverzeichnisse. Erster Teil: Von der Zeit Karls des Großen bis zur Mitte des 13. Jahrhunderts, hrsg. v. Zentralinstitut für Kunstgeschichte in Zusammenarbeit mit Bernhard BISCHOFF, redigiert v. Florentine MÜTHERICH (1967)

et quoniam eade p[re]dictio absq[ue] terminis quae ad eiu[s] p[ro]uisione deputatae fuerant fuerant p[re]
finitas et quicquid ad eande p[re]dictione p[er]tinet sequitur ab eo in beneficio habuit. tota et
inter monachos sine cessatione quanta clementia p[ro]p[ri]o ex[er]cere d[ec]retor. Et ut haec concessio
uerius p[re]cedatur ad diligentius obseruetur. manu n[ost]ra subsc[ri]pta firmantes. anuli n[ost]ri impressione iuss[us].
SISTUM PoS
LIL
data XVI kl iul. anno xpo m[illesimo] cccc[o] lxxviii. imperu[us] homni h[uius]modi serenissimi aug. Indict. x. act[us] franc[on]
900

8542 n.

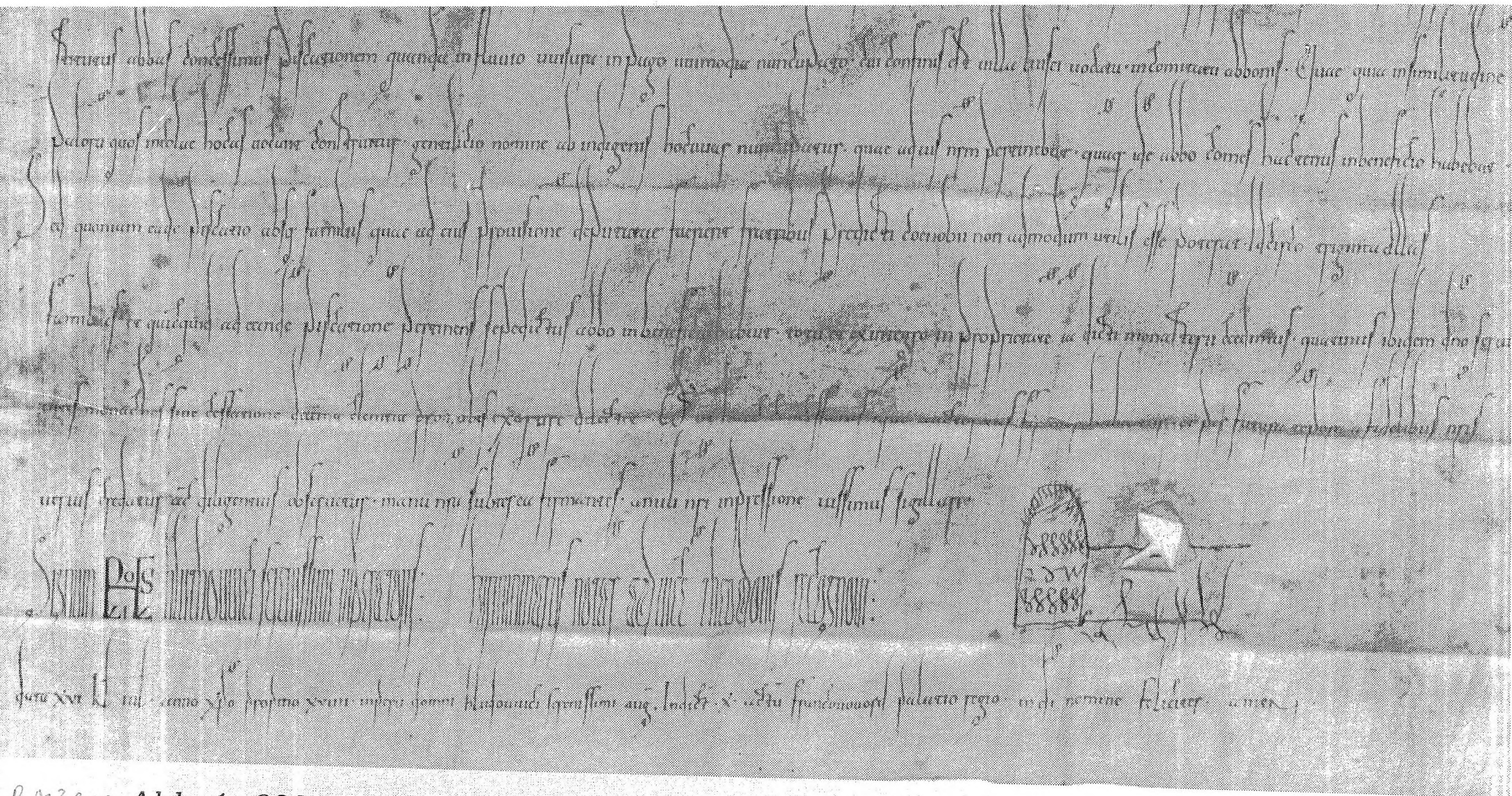
Münster, SPA, Lieder d. Fr., Völsch 16. Juni 832
cf. DKO II 124

- KLÄUI, Paul: Urbare und Rödel von St. Blasien, Einsiedeln, Engelberg ... (Quellenwerk zur Entstehung der Schweizerischen Eidgenossenschaft Abt. II: Urbare und Rödel bis zum Jahre 1400, Bd. 2, 1943)
- Untersuchungen zur Gütergeschichte des Klosters Einsiedeln vom 10.–14. Jahrhundert, in: Festgabe Hans Nabholz zum siebzigsten Geburtstag (1944) S. 78–120
- KLEIBER, Wolfgang: Otfrid von Weissenburg. Untersuchungen zur handschriftlichen Überlieferung und Studien zum Aufbau des Evangelienbuches (1971)
- KLEIN, Thomas: Zur Geschichte des Codex Leiden Periz. F. 17 und zur Herkunft der Leidener Vegetiusglossen, in: Cola MINIS, Amsterdamer Beiträge zur älteren Germanistik 8 (1975) S. 1–9
- KLEMM, Elisabeth: Das Augsburger Sakramentar in München (ehemals Donaueschingen Ms. 193), in: 'Nobile claret opus'. Festgabe für Frau Prof. Dr. Ellen Judith Beer zum 60. Geburtstag = Zs. für Schweizerische Archäologie und Kunstgeschichte 43 (1986) S. 17–26
- Die romanischen Handschriften der Bayerischen Staatsbibliothek Teil 2 (Katalog der illuminierten Handschriften der Bayerischen Staatsbibliothek in München 3,2, 1988)
- KLÜPPEL, Theodor: Reichenauer Hagiographie zwischen Walahfrid und Berno (1980)
- KNAUS, Hermann: Der heilige Bruno von Würzburg und sein Psalmenkommentar, in: Würzburger Diözesangeschichtsblätter 37/38 (1975) S. 143–147
- KOCHER, Ambros: Solothurner UB 1 (1952)
- KÖHLER, Franz – MILCHSACK, G.: Die gudischen Handschriften = Otto VON HEINEMANN, Die Handschriften der Herzoglichen Bibliothek zu Wolfenbüttel 9 (1913)
- KÖLLNER, Herbert: Eine wiedergefundene Handschrift aus Muri, Berlin Ms. Theol. Lat. 4° 199, in: Studien zur Buchmalerei und Goldschmiedekunst des Mittelalters. Festschrift für Karl Heffann Usener zum 60. Geburtstag am 19. August 1965, hrsg. v. Frieda DETTWEILER u. a. (1967) S. 293–326
- KÖLZER, Theo: Merowingerstudien II (MGH Studien und Texte 26, 1999)
- KORSMEIER, Claudia Maria: Knuspern an einem Wort, Nachr. Göttingen 1997 Nr. 5
- KOTTJE, Raymund: Die Bussbücher Halitgars von Cambrai und des Hrabanus Maurus. Ihre Überlieferung und ihre Quellen (Beiträge zur Geschichte und Quellenkunde des Mittelalters 8, 1980)
- Zum Geltungsbereich der Lex Alamannorum, in: Helmut BEUMANN – Werner SCHRÖDER, Die transalpinen Verbindungen der Bayern, Alemannen und Franken bis zum 10. Jahrhundert (Nationes 6, 1987) S. 359–377
- KRÄMER, Sigrid: Handschriftenerbe des deutschen Mittelalters 1–2 (Mittelalterliche Bibliothekskataloge Deutschlands und der Schweiz Ergänzungsband 1, 1989)
- KRAFT, Benedikt – GEBELE, Eduard: Die Handschriften der Bischöflichen Ordinariatsbibliothek in Augsburg (1934)
- KRAUS, Johann Adam: Zur Geschichte von Riegel, Endingen, Burkheim und Liel, in: Freiburger Diözesan-Archiv 82/83 = 3. Folge 14/15 (1962/63) S. 540–549
- KRUSCH, Bruno: Arbeonis episcopi Frisingensis Vitae sanctorum Haimhrammi et Corbiniani (MGH SS rer. Germ. [13], 1920)

L sc

J rm

J 1

BM² 900 Abb. 1: 832 Juni 16 – Ludwig der Fromme vergibt an das Kloster Corvey eine Fischerei in der Weser. Fälschung aus der ersten Hälfte des 12. Jahrhunderts. Staatsarchiv Münster, Bestand Fürstabtei Corvey. (Foto StA Münster)

Roger W. Liemann, Die Urkunden d. Prov. Westf. 777-1313, Bd. 1 (1867) p. 30 ff. Nr. 11

Konrad Hübner, Die Corveyer Weserfischerei bei Lissau. Blau. 86 (2007) 15-52, Nr. 19

Unstimmigkeiten in den Angaben der Urkunde

 Ipsi sibi comissi curibus nostris intulerunt benignum prebuerimus auxilium. hoc protulimus et ad presentia
 profuturum credimus. Unde omnium fidelium nostrorum et presentium quorum et futurorum nouerit alles industria.
 nouit corbeus abbas curie quando potestis ha nuncupate antequam tempore eadem monasterio que tu est
 progenitorum nostrorum imperiale decreuit cui eundem curiam inquit scilicet in eundem tempore utpote bonone predicti mo
 et maiori quanda Mueri uelut quae ipsa curie uelut hereditario iure et repositi possedit ad palatium nostrum eius
 curie cum omnibus appendiciis annuatibus ibi Hugo patronus suo comite theobaldo predicto uenerabili abbi
 tuum tuum recepit. Et uero abbas elemosinam ipsam prouideri etiam in gratiam ipsam curie utique commendam uel
 licentiam. ne si quis postea tuum in hac possessione persequatur abbas arbitrio eiusdem curie nomine uindicetur.

cu. id. formulam quendam nullam brumam (inter) cu. edicione bene locatur. ut hinc p[ro]p[ri]e et h[ic] de possessionibus p[ro]p[ri]e

eo pacto cessat. quia
quod illius hanc reparet nisi ne murum lancia nra alibi
prui promoueri lingua. Sed u i ul mndate

Exadatur manu propria subactis roboribus agili non in impressione ut unum in ignis.

TESTES. huncfrid

Godchaud

Odoric

Bernha

1. 10. 1917

1. 2000

1. *Phragmites*

241

Wig
55
p

[Faint, illegible handwriting]

Handwritten text in Gothic script, likely from a manuscript.

DCCC. III. Ind. XI. Anno dñi incipit milu xxviii. Anno cu domni chonstanti pñi regn. iiii.

Winter S+A

DLCo II 124; 1028 Juli 1 f. Conway

KU in Abb. II 2

Minster StA

Dks II 124

Promoueri lingua. per d u i ui mna. reu redcat. Et ut huius re. uniuersis aut totius ymnia pessa

gruſi.

TESTES. Hunfrid archieps. Manuac^{us} eps.

Godenard eps. Sigifrid eps.

Malric carcett. Mault. Sagib.

Bernhart dux. Adalbero dux

Ernastus dux. Luidulf⁹ comes.

pruign' impatoris. hiddi.

Amulung^o cornel. 7 fr a^o fct^o

Wigger Gerlo Vffo. Iun.

Primo. Bogn. Thutayd.

Stan. C.

in christum regn. iii. imperii. ii. r.   Magdeburg felicit. am

Münster StA

Dko II 124

1028 Juli 1

J. Corvey

conuenit episcopali auctoritati pre sollicitudine semper cogitare. quatinus ita ecclesiarum di sollicitudinem habeant. ut sacris locis in quibus
decreta sunt. Unde eodem die licet indignus magontiacensis archieps omnibus sancte ecclesie fidelibus suggere. quia uenerabilis frater noster
gloriosissimorum principum ad confirmationem priuilegiarum eiusdem monasterii promulgata. inter que proxime ei collatum
scilicet a glorioso rege Arnulfo his ipsis diebus nouiter ad regnam producto. Super hac etiam cartas duas ostendit. in quorum prima
noue corbeie monasterium perpetuo habere etur. simulque aptior auctoritate decernentium. ut idem monasterium plenissime
ad illud pertinetes sese preterea diuitatibus abbatum locupletius promiscere capientibus. His igitur omnibus apud nos relictis. petiti prius
fuerant. nostra quoque auctoritate roboraremus. et his que ab aptica sede decreta sunt. nostre subscriptionis cartula adiungere
eam diuina utilitati commodisq. prospicere. decernimus ut prefata duo monasteria corbeie uidelicet monachorum. et
principis curia. uel specialibus aliorum principum preceptis confirmata. eis esse noscuntur. nihilominus talem ex ecclesiasticis
possint quicumque sibi promittunt hec aliquomodo se posse inmutare uel infringere. Hanc igitur prefata monasteria
eisdem monasteriis in auro uel argento. in agris et famulis seu quibuslibet rebus fuerint oblata siue in presenti die collata
secundum dei timorem regulariter et canonice disposuerint ad ecclesie ipsius utilitatem. liberum tamen omnibus cum consilio fratrum
iam dictos intendisse sentimus. ac ante eos beatum gregorium et reuerende memoriam eius cum finisse de statibus
confirmamus ut nullus episcopus padrabrunnensis aliquam ex eis uel accipiat uel exposcat porcionem. neque ex his quibus regiminis
neque ipsorum dominatione potiatur ulla. neque in clericis. neque in famulis. et in omnibus quecumque in monasteria ipsa
est operis. in quorum parrochias res eorundem monasteriorum esse uidentur. Nec ad ipsa monasteria. nec ad illorum
seu quelibet ex eius agentibus persona potestate habeat accedendi. nisi forte necessitatis causa uel dilectionis gratia uocato
fiat molestia. neque in ecclesiis prefatis monasteriis subiectis uel in personis eiusdem ecclesie ordinatis. aliqua temere facere possint
et canonice disposita sunt et longo iam tempore manentia. itaque futuris temporibus maneat in concussa. Ordines
et basilicarum benedictiones siue consecrationes pro ut necessitas postulauerit. uel in ipsis monasteriis. uel in agris eorum libenter

Nordrhein-Westfälisches Staatsarchiv Münster

Signatur: Privaturkunde 1

Copyright NRW-Staatsarchiv Münster

trib. nullum munus exigat. ne sp̄s sc̄i gratia uendere conatus. symonis quod absit dānatione incurrat. Hoc cor

in STA PRU. 1

Veröffentlichung, Nachdruck, V
mit Genehmigung des Staates

12
13

offenbar stark vergrößert!

Hierher: Westfälisches Staatsarchiv Münster

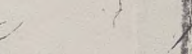
an PRU 2

legitima habet per omnia que intermedium habent. I locumque illi aliae potestas ubi actum est ut in legatum in locum hancque pariter et ibi ubi non dicitur non tamen quod

poula sororia uocatur ad personam de iustitiam vocatum magistrum Johani lat. ut.

It is the main it of null possible situation. Next analysis is not possible

u m ignari deo. timari manu nostra ubi ignare

 The first line of text is written in a Gothic script. It begins with a large, ornate initial 'P' that has a crown-like top and a base of loops. The text continues with several lines of script, including a line that appears to be a heading or a section marker.

Acta V. id. iun. anno incarnat. dni. Dccccxii. Indict. v. regni auctoris s. b. n. octoni. regni. anno xxvii. Datum. In uobis. in q. nomine. feliciter. Amen.

ottonis regⁱ munit^r deboruhⁱ fieri.

Octonis regis.

In nomine domini Amen. Otto quatuordecimus rex. Notum est volumus omnibus presentibus et futuris.

notum quod nos carae filii nostri Otto in archiepiscopatu incoli uille que dicitur hodie an de adiacent et urbi que dicitur et burg et uirt uirt et ipsa legitima habet per omnia que in archiepiscopatu habet. Notamen illi alia potest ubi accipit cum ut uirt ac legimus in leu hactenus paruit et in du et dicit monasterium quod noua sororia uirtetur ad archiepiscopatum de quatuordecim magister Johanni de. ut. et ut. et in nulli potest per uirtetur dicit archiepiscopatum et illo. et in nulli potest per uirtetur dicit archiepiscopatum et illo. et in nulli potest per uirtetur dicit archiepiscopatum et illo.

In nomine domini Amen. Otto quatuordecimus rex.

In nomine domini Amen. Otto quatuordecimus rex.

Acta V. id. iun. anno incarnationis domini. DCCCCXXII. Indict. V. regni autem regni nostri ottonis. regni. Anno XXVII. Etiam in uos et in q. romine. felicit. Vm.

In nomine domini Amen Otto quondam filius Henrici regis Notum est volumus omnibus presentibus

et futuris quod nos Otto quondam filius Henrici regis incole uille que vocatur Notingham de adiacentia de urbi que dicitur Eborac de iure unius de ipsa

legitima habere pot omnia que in Notingham habent. Nec tamen illi aliam potestatem ubi aliter cum illi iure ac legitime in locis hactenus pariter facti sunt videlicet nona illi quod

nona de decia uidebatur ad nos et ad nostrum de decima de decima in Notingham et ibi ad nos et ad nostrum et ad nulli potestatem pariter facere licet ad nos et ad nostrum

in Notingham et ibi ad nos et ad nostrum et ad nulli potestatem pariter facere licet ad nos et ad nostrum

In nomine domini Amen Otto quondam filius Henrici regis

et futuris quod nos Otto quondam filius Henrici regis incole uille que vocatur Notingham de adiacentia de urbi que dicitur Eborac de iure unius de ipsa

Acta V. id. iun. anno incarnat. dni. M. ccc. lxxii. Indict. v. regni auctoris nostri Ottonis regis anno xxvii. Actum in Notingham in die primis feliciter Amen

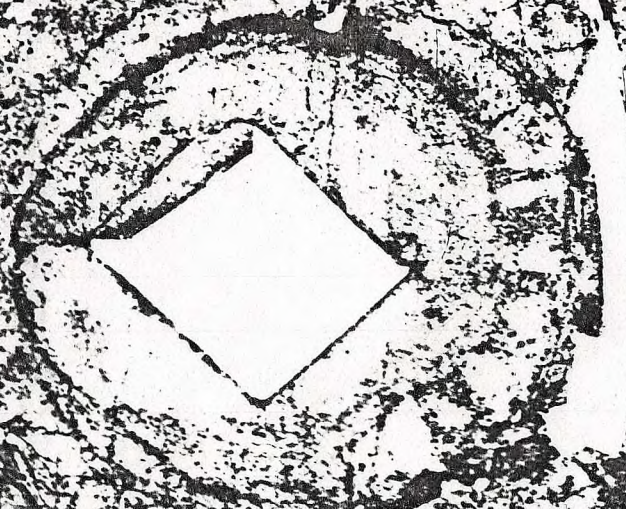
Va. 43 = Chron. Mon. pal. 3. Reihe xvii. Liq. Taf. 5 (= 645)

Minister StA Ueber. Conroy

Abb. Lavin v. Conroy 1079

ego WAAINVS peccator abba monasterii beatorum marcy stephani et
gationi & familie mihi estote felicitate. petitioni filii mei huius
in monte quodam e regione nre civitatis in laudem di & uenerandi
patherbrunneni epe porro dedicavit. & ubi inuocatione diuine
eidem basilice in usum prelati & huiusmodi ppi & monachi &
aliorum q. pauperum do ibi eranturum tradita me tradenda pe
ualahu un. a quoda qui eam in uadimonio tenebat elemosini
in aldenhorp. terciu in weyethan. Letante autem me & aduoca
mante. prelati tu porro epe in conspectu totius cleri & ppi
educatus ani confluxerat. anno suo iud. & iteru & rescio he
bana exptam signi sui impressione uniuersi mandauit.

ane. *ex*tra^m signi sui impressione signari mandavit.

De summa et magnitudine millefimo xxvii. Indicione secunda

Stephani ad VIII. tam pro meorum criminum remissione. quam pro congre-
gationi filii mei humberti monachi pia devotione assignam. perbui. & hanc
idem di & ueneratione sci michaeli archangeli construxi. Quam uenerabili eccle-
siae uocatione diuine maiestatis auctoritate beati petri apolorum principis
pro & monachi & summi conueneri. cuiusque ecclesie conuersioni habitu tradidi.
me tradenda perpetua stabilitate confirmari. Tradidi autem eidem eccle-
siae elemosinam fidei receptam. & annuum in uersum un. & teru-
tem me & aduocato meo ottone duce sentiente. & traditione mea confir-
mari. & propter qui ad audienda per christi uerbi diuina in dominica
ueneri. & uerbo huius de tanta confirmari. & in testimonium sue auctoritatis
mandauit.

Prinster SA Uet. Convey No. 43 = Chron. Non. pal. 3. fe. 17. l. 5 (= 645)

ego WARINVS peccator abba monasterii beatorum marci et stephani atque viri. tam pro priorum criminum remissione. quam pro
gationi & familie mihi etiam felicitate. petitioni filii mei humberti monachi pia devotione athenum. patroui.
in monte quodam e regione nre civitatis in laudem dei & ueneratione sancti michaelis archangeli construxi. Quam uenerabili
patherborunnensi epi forro dedicauit. Et ubi inuocatione diuine maiestatis auctoritate beati petri apolo principis
eidem basilice in usum predicte humberti ppi & monachi. & summi conuersi. cuiusque ec conuersioni habitus
uliorum pauperum do ibi erunturorum tradita. ut tradenda perpetue stabilitate confirmant. Tradidi autem eadem
uallanun. a quoda qui eam in uadimonio tenebat. elemosini facili receptam. & inu manum in auerdec un. a
in aldenhorp. terciu in westhan. Letante autem meo & aduocato meo ortone duce assentiente. & traditione mea
mante. predicte tu forro epi in cen pecti totu cleri & ppi qui ad audienda per qd uerbi di misteria in de

Abb. 157—160. Aus dem Evangeliar: Ev. Lukas, Ev. Johannes. Anfang des Matthäus- und des Lukasevangeliums

Aufnahme 1927

K. Höcker, Vrs. Warendorf, Bai- + Le.-denkmäler
n. Westf. 42 (1936)

Freckenhaus

Will. Kohl, Germ. race NF 10 für Birkmen
d. Ki. prov. Kolo. Das Bot. Institut 3.

Das (frevelte.) Dammstoff Freckenhaus
(1975) S. 40.

Evangelien "des frühen 12. Jhs." (Depos.
Birkmen A. Birkmen)

S. 40 f. Goldenes Buch, SIA Winter

Assoc. 7 Nr. 1315: "in. Tereu an d.
12te d. 12. Jhs. in Kudo d. 13. Jh."

Steinbach S. 175; Dr. Rhein-Deen 7, S. 184
2, S. 387

bitte ich Sie, Ihre Kommentare bis zum

13. Ja

bei Frau Kausch abzugeben.

Bitte denken Sie daran, die Kommentare
Dabei ist folgendes zu beachten:

1. für jede Veranstaltung ein eigenes
2. einzeilig schreiben (bei Absatz
3. die Randeinstellung beachten
linker Rand: bei 10 Textbe
rechter Rand: mindestens 2
bei 20 Woche
4. ein neuwertiges Farbband verwenden

Der Text für den Kommentar sollte
umfassen.

Mit freundlichen Grüßen

Ihr gez. M. Behnen

Mundhoff & Hölken

LUKES FVVIS
SEQUIEVVA
H GELI A

scripserunt et lucas
euangelista testa-
tur dicens Quoniam
quidem multi co-
nati sunt ordinare
narratione regum
que in nobis com-
plete sunt sicut
tradiderunt nobis
qui ab initio ipsi
videre sermonem
et miris transierunt

et et per seuerantia usque ad presens tempus monumenta de-
clarant Que aduersus auctoribus edita diuersarum
heresium fuisse principia ut est illud iuxta aegy-
ptios et thomam et mathiam et barcholomeum Duodecim
quoque apostolorum et basilidis atque appellis ac reliquorum
quos enumerare longissimum est Cum hoc tantum in
presentiarum necesse sit dicere extitisse quosdam qui

for. 72^v

Foto: Rheinisches Bildarchiv
Unter Sachsenhausen 37
D - 5000 Köln 1

Veröffentlichung nur
mit Genehmigung des Archives
Platten-Nummer 277

ABEVS EV
VANGELIS
TA. OLET PE
tri in baptismo
filius atq. in diu
no sermone disci
pulus. sacerdotiu
in israhel agens. se
cundum carnem
leuita. conuersus
ad fidem xpi.
euangelium in ita

lia scripsit. Ostendens in eo quid et generi suo deberet
et xpo. Nam initium principii in uoce prophetice
exclamationis instituens. ordinem leuitice dec
tionis ostendit. Ut predicans iohannem filium zacha
rie predestinatum. in uoce angeli adnuntiantis omni
sum. Non solum uerbum caro factum. sed corpus dñi
in omnia uerbum diuine uocis animatum. Initio euan
gelice predicationis ostenderet. Ut qui hec legens sci
ret cui initium carnis in dño et ihu aduentantis habita
culum caro deberet agnoscere. atq. in se uerbum uocis
quod in sonantibus precharet inueniret. Denique per
fectum euangelii opus intrans. et ab baptismo dñi

for. 191¹²

Foto: Rheinisches Braunkohl
Unter Sachsenhausen 37
D - 5000 Köln 1

Veröffentlichung nur
mit Genehmigung des Archives
Platten-Nummer 276

umquā condempnasset innocentes. Dñs est enim fili
 us hominis: etiam sabbatū. S' mo manū habens aridam;
 cum inde transisset: uenit in sinagogā eorū: et ecce ho
 mines interrogabant eum dicentes: Si licet sabbatis curare.
 et accusarent eum. Ipse autē dixit illis: Quis erit ex uobis
 homo: qui habeat ouem unam: et si ceciderit hec sabbatis
 non foueam: nonne tenebit et leuabit eam. Quanto magis
 melior est homo oue. Itaq; licet sabbatis benefacere.
 et ait homini: extende manū tuā: et extendit.
 et restituta est sanitas: sicut altera. S' quomodo cū p'derē.
 eum autē pharisei: consilium faciebant aduersus eū.
 et autē sciens recessit inde: et secum sunt eum multi: et
 curauit eos omnes. Et precepit eis: ne manifestū eum fa
 cerent. Ut adimpleretur qđ dicitur tu es p' isaiam ppheta
 centon. Ecce puer meus quē elegi: dilectus meus in quo
 me complacuit anima m'ae. Pona spm meum sup eū:
 et iudicium gentibus nuntiabit. Non contendet neq;
 clamabit: neq; audiet aliquis in plateis uocem eius. Ita
 undine quassata non confringet: et linum fumigans
 non extinguet: donec eiciat ad uic'toriam iudicium.
 in nomine eius: gentes sperabunt.
 et hic oblatus est ei doemoniū habens: coecus et mutus.
 et curauit eum: ita ut loqueretur et uideret.
 et stupebant om's turbā: et dicebant: Nūq; hic est fili
 us dauid.

L. cxxvi.
 L. cxxv.
 L. cxxii.
 L. cxxv.

L. cxxvii.
 L. cxxvi.
 L. cxxiii.
 L. cxxv.
 L. cxxviii.
 L. cxxv.

L. cxxviii.
 L. cxxvi.

L. cxxv.
 L. cxxvii.

Nordrhein-Westfälisches Staatsarchiv Münster

Signatur: 4784 .VII. 1315

Copyright NfW-Staatsarchiv Münster
Veröffentlichung, Nachdruck, Veräußerung nur
mit Genehmigung des Archarsivs.

uirum facitis. Responderunt et dixerunt ei. Pater noster abraham est.
Dicit eis ihc. Si filii abrahe estis. opera abrahe facite. Hic
 autem queritis me interficere. hominem qui ueritatem
 uobis locutus sum. quia audiui a deo. Hoc abraham non fecit.
Uos factus opera patris uiri. Dixerunt itaque ei. Nos ex forma
 tione non sumus nati. unum patrem habemus dominum. Dixerunt ergo
 eis ihc. Si deus pater uir esset. diligeretis utique me. Ego enim
 ex deo processi et ueni. Neque enim a me ipso ueni. sed ille
 me misit. Quare loquenda mea non cognoscitis. Quia
 non potestis audire sermonem meum. Uos ex parte dia
 bolo estis. et desideria patris uiri uultis facere. Ille ho
 micida erat ab initio. et in ueritate non fuit. quia non
 est ueritas in eo. Cum loquitur mendacium. ex propriis lo
 quitur. quia mendax est et pater eius. Ego autem quia
 ueritatem dico. non creditis mihi. Quis ex uobis argu
 et me de peccato. Si ueritatem dico. quare uos non
 creditis mihi. Qui est ex deo. uerba dei audit. Propter
 rea uos non auditis. quia ex deo non estis. Respon
 derunt igitur iudei. et dixerunt ei. Non ne benedicimus
 nos quia samaritanus es tu. et demonium habes.
Respondit ihc. Ego demonium non habeo. sed honorifico
 patrem meum. et uos in bonis testis me. Ego au
 tem non quero gloriam meam. est qui querat et
 iudicet. Amen amen dico uobis. si quis sermonem

Nordrhein-Westfälisches Staatsarchiv Münster

Signatur: FSer. VII 1315

Verbleib: FSer. VII 1315 (Münster)
Verbleib: FSer. VII 1315 (Münster)
Verbleib: FSer. VII 1315 (Münster)

Freckenhorst

Tint sint thie sculdi van themo hona seluamo uan leemari ses
muddi gerstinas maltres uppen spikeri ende en kó. ende en
kofsun ende tue spec suin. ende tue suin iro ia buethar ahte
penningo uuerth. ende thrio anger fieri ande thritich kieso.
ende thriu half embar sineras. en gi scethan ende tue butte.
ende fieri ende thritich honero ende tue muddi eiro. Ende thero
Abdisscon sie tuene uan leemeri ende uan uare tharpa en suin
ses tein penningo uuerth. ende en scap. ende tue embar hanigas.
ende en malt rockon. Ende Artiko uan uuerst fif sculd lakian
thero abdisscon. Van smithe huson Azeko tuentich muddi
rockon. Manniko uan themo seluon tharpa fif tein muddi
rockon. ende tue muddi melas. Azelin ende Hixel an themo
seluon tharpa iro ia uuerthar fif tein muddi rockon ende tue
muddi melas. Kiebrath an themo seluon tharpa en malt rockon.
Vertekin ende Tizo an themo seluon tharpa iro ia uuerthar tuen
tich muddi rockon. ende tue muddi melas. Gerrik an themo
seluon tharpa tue embar hanigas. Van Vxelas tharpa.
Manniko fif tein muddi rockon. ende tue muddi melas. ende
en embar hanigas. Van galmeri Gelderik fif tein muddi
rockon. ende tue muddi melas. Van hgunndroding tharpa
bikin tuentich muddi rockon. ende (uan themo ammahce
to leemare seulon geldan uppan thena spikare. xxx.ii.
(houa) Van maras tharpa fadiko ende Thiederik iro ia
uuerthar tuentich muddi rockon. ende tue muddi melas.
Van Bunis tharpa Azeko tuentich muddi rockon. ende tue
muddi melas. Van winiking tharpa Nemiciko tuentich
muddi rockon. ende tue muddi melas. ende tue embar hanigas.
Van winkila Aluerik tuentich muddi rockon. ende tue muddi
melas. Van glano Saleko en malt rockon. Van sar bikie
Horo tuentich muddi rockon. Van kating tharpa Lindiko
tuentich muddi rockon. Van hutting tharpa Sudo tuentich
muddi rockon. ende tue muddi melas. ende en embar hanigas.
Adis tharpa. Liouiko. tuentich muddi rockon. ende ^{tue} muddi melas. ^b

an themo ambachtro uikmare seulon geldan uppan thena spikare xxx.ii. houa.

Münster StA Msc. VII 1316 a, (25 fol. 7a) (25 1/2 x 18 cm)

I 6

Frederickson in Heberpinter n. xi

Friedländer, Cod. diplomaticum Westfalicum 1 (1872) p.

46 - 48

Thut sint the sculde uan themo urano uehusa. uan thimo
 boue seluono. tuulif gerstena malt. ende .x. malt buetes.
 ende .iiii. muddi ende .iiii. malt roggon ende alte mud
 di ende thriu muddi banano. ende .uett^{quattro}. kogit ende
 thee spee sun. ^{quattro}. cosun. .iiii. embar smeras. ende alle
 thee uerscange the hito hared other half hundred
 bonero thee muddi eiero thriu muddi penikas enon
 salmon. ende thero abaiscon tuulif sculd lakan. ende
 thee embur hamgas. ende en sun sestein penniggo
 uuerht. ende en scap. ende ses muddi buetes. ende tem
 scok garuano. Ande to themo afteron busuif gerstena
 malt gi metta. In nativitate dñi. & in resurrectione dñi
 to then copon. ende ses muddi. ende tuentigh muddi
 gerston. ende uertib muddi haucron. ende ses muddi erwa
 ende uer malt rokkon. ende ^{en} muddi. ende ^{en} muddi buetes.
 ende tue spee sun. ende tue sun ^{in uerth} alte pen
 2 nigggo werht. Van lachen in malt gerst
 na gi metta. ende uer malt rokkon. ende ^{en} muddi. ende
 tue spee sun. ende tue sun ^{in uerth} alte penniggo
 3 werht. Van emelsharmon vier tein muddi gerston:
 gi metta. ende en spee sun. ende tue sun ^{in uerth} alte penniggo
 4 werht. Van futhar ^{in uerth} re
 braht tue malt rokkon. Van gerstena malt gi malana.
 ende Junggi uuan themo seluon thorpa thritig muddi
 rokkon. ende alte thein muddi gerstinas maltas.
 5 Van ficht tharpa. Acelin them muddi rokkon. entle
 them muddi gerstinas maltas. Van radis tharpa
 6 Arilin en malt rokkon. Van uuerstar lachen.
 7 Lanzo tuentig muddi rokkon. ende en gerstin malt
 gi metta. Van thero mussa bezul tuentig muddi
 8 rokkon. ende en gerstin malt gi malan. Ende themo
 uan themo seluon tharpa. Boio tuentig muddi rokkon.

Abb. 71. Eine Seite aus der Freckenhorster Heberolle
(im Staatsarchiv Münster)

waren; 13 Mietshäuser in Freckenhorst, 4 auf dem Bispinghof in Münster; ferner die Waldungen Wartenhorst=Sundern¹⁾, Hengen=Sundern²⁾, Schüttische Holz und Seidief; sodann Zehnten und Kanones sowie 250 mit eigenbehörigen Bauern besetzte Höfe, darunter 30 im Kirchspiel Freckenhorst, und endlich 20 als Lehen ausgegebene Höfe. Denn die „hochadelige“ Äbtissin hatte im frühen Mittelalter eine zahlreiche Dienstmannschaft, für die die Äbtissin Adelheid 1086 vom Münsterer Bischof ein eigenes Dienstmannenrecht erbat (WUB I Nr. 164). Diese Ministerialen übten damals am Hofe der Äbtissin die vier Hofämter (als Droste, Marschall, Kämmerer und Mundschen) aus und verwalteten die Güter des Stiftes. (Siehe unter 3.)

Die ersten Stiftsvögte treten unter dem Namen der Edelherren von Freckenhorst auf. Aus ihnen ging jener Wedekind hervor, der um 1170 nach Rheda zog und der Hauptstifter des Zister-

¹⁾ d. h. aus der gemeinen Mark ausgesonderter Privatwald.

K. Hölker, Krs. Warndorf, Bau- + Kunstdenkmal v.
Westfalen 42 (1936)

Ad om̃ium qui in p̃senti subsistunt uel in futur^o successerint sigellū noticiā puenire de iheram. qualiter ego Erp̃ho septim^o
bengo. oppressis subuenire. afflictis parere. confactos solvere animū induxi. cū solū placeant om̃ipotentia. qui miserie
te utriusq; uite. ministris qui ad eandē abbatiā pertinebant ius aliquant^o meli⁹ & clementi⁹ quam p̃ri haberent cōstituere dispo
custode Gerburg. alius ^{nomi} q; quarū inscript^u s̃t. Thieghild^u. Iuanib^u. Berthrug^u. agit serenitate ñram cū fidelib⁹ ñris. sūm^u deuotion
tione tota illi cōgregationis cū q; p̃ri de om̃ib⁹ negociis egerat. que & illi in om̃ib⁹ consenser^u. & q; uoluit. uoluerat optauer^u.
& plurimū grauabant^r quale habent q; ad episcopū p̃tinent. quide & dōn⁹ meus fr̃theric⁹ p̃ sū clementi. mini
cōcederet & p̃ om̃ia illis similes in lege. iure. iustitiā facere. Quod ego. habui cū fidelib⁹ meis. tā de cler^o. quā de m
rennui. & ad p̃sens cū plurimi tā de cler^o. quā de militib⁹ & ministris ecclie agessent. tale ius. lege. iusticiā. quale epi
illis similes. uolente. rogante g̃ñe ex. uidelicet abbatiss^a fricconhorstensi. & consentiente ad dēp̃cante unanimiter tota
abolere ullo paci p̃sumit bannū episcop^{le} sup̃imp̃sui. quo cunct^u illis firm^u reddere. cōfirmare. corroborare. Et ius cōstitutū
obseruari.

Huius constitutionis. traditionis. iuramento & laudationis testes inscribunt. ut omnia certiora reddant. De clerico intererunt Au-

uuepinher. unacilm. Bisilb. & multi alii clerici.

De militibus uero aderunt. Labt. comes. Cuonfr. long. Luippold. Godessric comes. Bernhard. Gerhart de laon. Godascalc. filii ei.

De ministris ecclesie hi fuerunt. Wecil. Suehtig. Luigbraht. Luipp. Ricbraht. Culbraht. Ruocg. Memhard. Arnold. Adga-
bsaht. Hiddo. Thiedric. Heteil. Durcharg. Luizo. Berhtold. Gerbraht. Suehtiger. Ricbraht. Wecil. Watcilm.

Actum muni-garstede. in cameris epi. Anno quince incarnationis millesim. octogesim. vi. Indict. viii. iii. Et
ueris ordinationis qm epiphoniis primis. feliciter. am.

ecim⁹ scē mimigarsheuorgensi eccle quinn misegante clement^a ep^s. fidelū inquantū potui petitionib⁹ assensū pre
gessit. nec inuigent aliene felicitati. Igit^r g^ra Adalheide fricconhorstensi si g^ra abbatiss^a puerat^r amore & salu
itū habens. assūpt^a secū sue p^ruisioni filiab⁹ eiusse uidelicet fricconhorstensis coenobi sororib⁹ g^ra p^rpsit^a idā. decan^a ei la
e & humilitate supplicans & deprecans. ut p^r quinn timoris & amoris ueneratione. sui q^d fidelis seruiciu. ac oratione & deu
petuerit. ut ministris sup^a memoratis quia n̄ meli⁹ fere uis quā lra & qui cotidie ad curtes seruiunt. habuerunt. unde
ty^r qui ad p^rpsit^a p^rinent. me rogante & impetrante. o^rsentiente fr^m mimigarsheuorgensi unnumrate uis gessit
alib⁹ & eccle ministris. consili^o. cū placeret omib⁹. omⁿs q^d bonū illis uideret. acclamarent. uellent. peterent. facere non
copales. & qui ad p^rpsit^a p^rinent ministri. habere uigent^r. c^essi. g^rdi. c^ecedendo. g^rando q^d subscripsi. confirmaui. & p^r omia
congregatione. feci. & testamentū scribendo cōradidit. & nequid in posterū temerari p^rson^a irritare rata hec. & cert^a
quid a uiuentib⁹. quid a defunctis exigat^r. q^d oportet ab omib⁹ teneri. ac p^rptere^a necesse est doceri. & ab omib⁹ diligentissime

ogulf? geran? bogascale? uicedon? Herimann? cule? Suehiger? Adulf? Ludbt? Gerbt? Raro? Turing? franc? Herimn

Ruocger? Kilbt? Hatheruore? Ruob? folcbr? Thiedmar? Adalbt? Vicbern? Monhard? & alii multi.
Abraham? Hugbold? Ludg? Arclin? Valcono? Engilbrant? Werinbr? Lt? Altran? Heriman? Ado? Odo? Har
Arclin? bogesfrid? Gerhard? & alii quā plurimi.

1
ianuarii: Ann

[illegible]

Signature _____

on the other hand, the *in vitro* results are in line with the *in vivo* results.

lis ut pro loco scilicet di ecclesius attentius exorent. quanto meliora em potuerint donentur: &
abbatisse datur: usum est nobis & fidelib' nris. ut abbatisse pse & scimoniales sui pprum
de adipibus porcorum. & de bouinis cortis. unam marcham de pellibus ouinis. quattuor solidos p
accipiant. A festiuitate omium scorum usq; in pascha uetus cernisia dabitur: & medo defecatus ppr
comutabatur: ut omi die quinq; becarj bone cernisie abnegato p'stine constitutionis incomm
Benedicta sit que immelius auxit. uel auxerit. maledicta que in peius mutauerit. contriuerit di
curti uuantanhorst xii libras p'solendas iure inuenimus. & de p'sis scimoniales. aduclit' e' p'se sue in
di ecclesius contraria. ut q't q't scimoniales defunctaru p'bende uacue fierent. quoadusq; a. accedem. b. alius
condixim. ut cuilibet defuncte scimoniales p'benda post obitu ei pannu donetur: & postea subtrahatur
consensit. bene laudauit. & ut hec stabilia & inconvulsa pmanerent. p'oma se adiuturam p'misit. C
scimoniales. attinentia disp'ium. ut utriq; parti sua essent. & neutra altera mensa. omi aboluta inuiri
stensi p'sente sup'dict' abba & consororib' & clericis. & familia eide ecclesie. necn p'sentib' deceler' & laud' qua plurimu. cu
crueis missa celebrans nu n s'et' assente turba innumcrabili hec decreta. hec disposita. hec est'uta banno episcop
consolidauim. Sedo in dedicatione maioris ecclesie monasteriensis nu n' h'or' p'acta. eade bannu donus coloniensis archiep
audiente. infinita tam cleri qua populi qui ad dedicatione conuenerat. fecimus. & qui ex his quicquid que sup
Tercia uice. in id' die. cum in maiori ecclesia monasteriensis altare in honore scj iohannis Bari consecrare. qu
tisq; animis quoadpoterim facere instati. in p'ore insequenti die iherosolimā iurus. eundem bannum repet
uniuersos. qui hec audierant. uel in futuro reseierint. ne anime sue periculum debis tacendo incurrant.
dicium diuine ultionis incurrit. sciat. dicat. contestetur. admonet. in xpi nomine a o e h.

Münster StA. P. R. U. 90

Actu ffriconhorst. Ann' g'nice incayn' Mill' nonag'. Indict' xii. iii' Nov'. Septeb'.

ut huiusmodi emptio alicui fideli laico uel clerico committatur. Vinum datur eis sed discretè

separatim haberent unum ac propterea ad comparationem uini sororum ibidem deo famulantium

ВАЛОЖОКНОЖ. computauimus. ut non grauetur abbatisa. & earum cesset querimonia. In diebus dom-

abitur. Antiquitus uilissima ceruisia nulli fere nisi alicui indigentissimo potabilis datur: quod

de. unicuique siue domi fuerit uel exierit. tribuantur. Hanc constitutionem ei utpote bonam

inuertit. Oblationes fidelium memoria collatas iuxta prescriptum seruare dari impendi etiam placuit

denariis. siue in panis. siue in frumento. x solidos dari constituto die. uidelicet in festo apostolorum Symonis &

recuperarent. subiure essent abbati in quos uelle eas usus conuertere. Unde minus uidentes illarum que supstr-

ut uimentum & deo ibidem seruientium uictus & uestitus tanto melius & commodius impendatur. Hec in pr-

ui etiam que ad se pertineant in suos usus separatim. discreti sunt. separatim

a. & cessante in futurum querela ligatur cum hec omnia multoties in capitulo fratre conhor-

multis nobilibus. tam militibus. meis quam aliis & nostre ecclesie seruientibus. agere ad altare seculi

ali ut perpetuo maneat. in eternum consistant. perseuerent. confirmant. corroborant.

Herimannus. & leodiensis episcopus Henricus & ego monasteriis opilio uidelicet ex quo. astante

ra scripta sunt irritum fecerit. perpetuo anathemate excommunicando condemnauimus.

o etiam die penitentes in ecclesiam induci. & reconciliationem & indulgentiam totis uotis ro-

um. non taceam. omnibus indicam. Contestamur omnes. conuenimus cunctos. monemus

quin etiam quod omnis persona hec infringens uel irritans uel ad nihilare uolens. in

Anno ordinat mee quinte. feliciter.

Amet

Minuten. StA
PRK 90
S. Ruppert.
Dienst. f.
Frieden. h. 10
2. 9. 1090

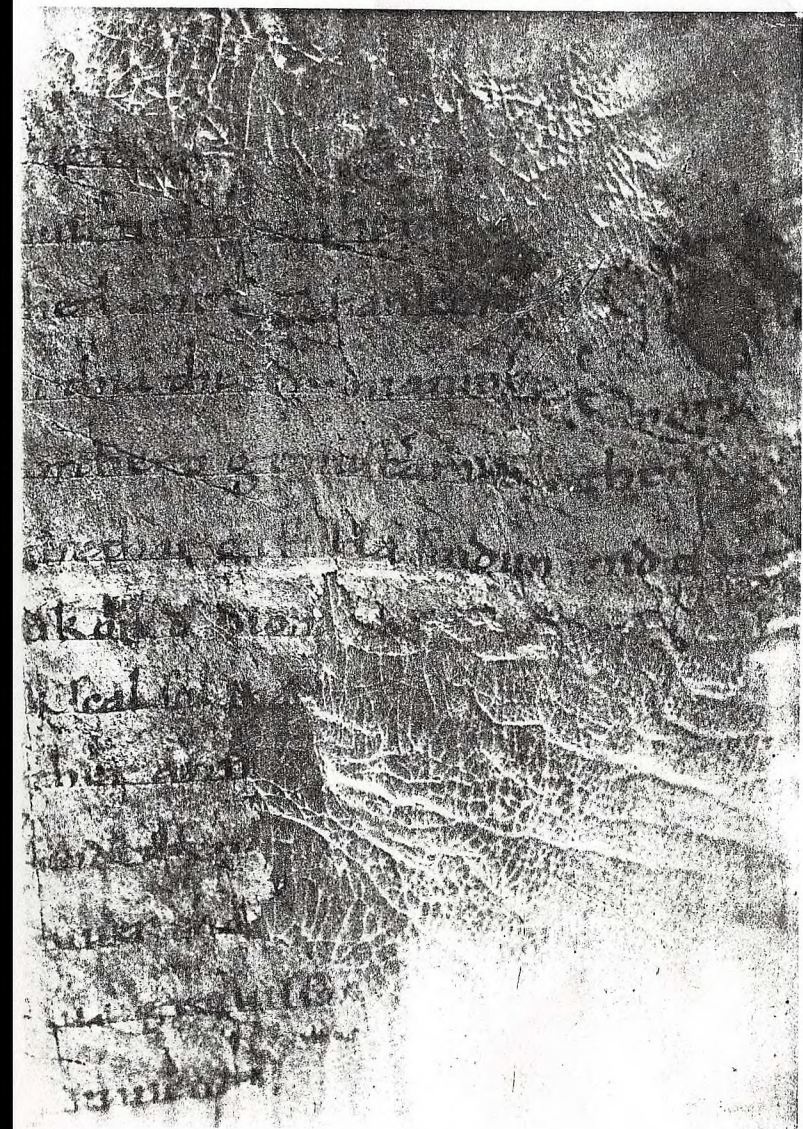
Vorname-Nachname des Besizers: Mönke

Nummer Privaturkunde Nr. 50

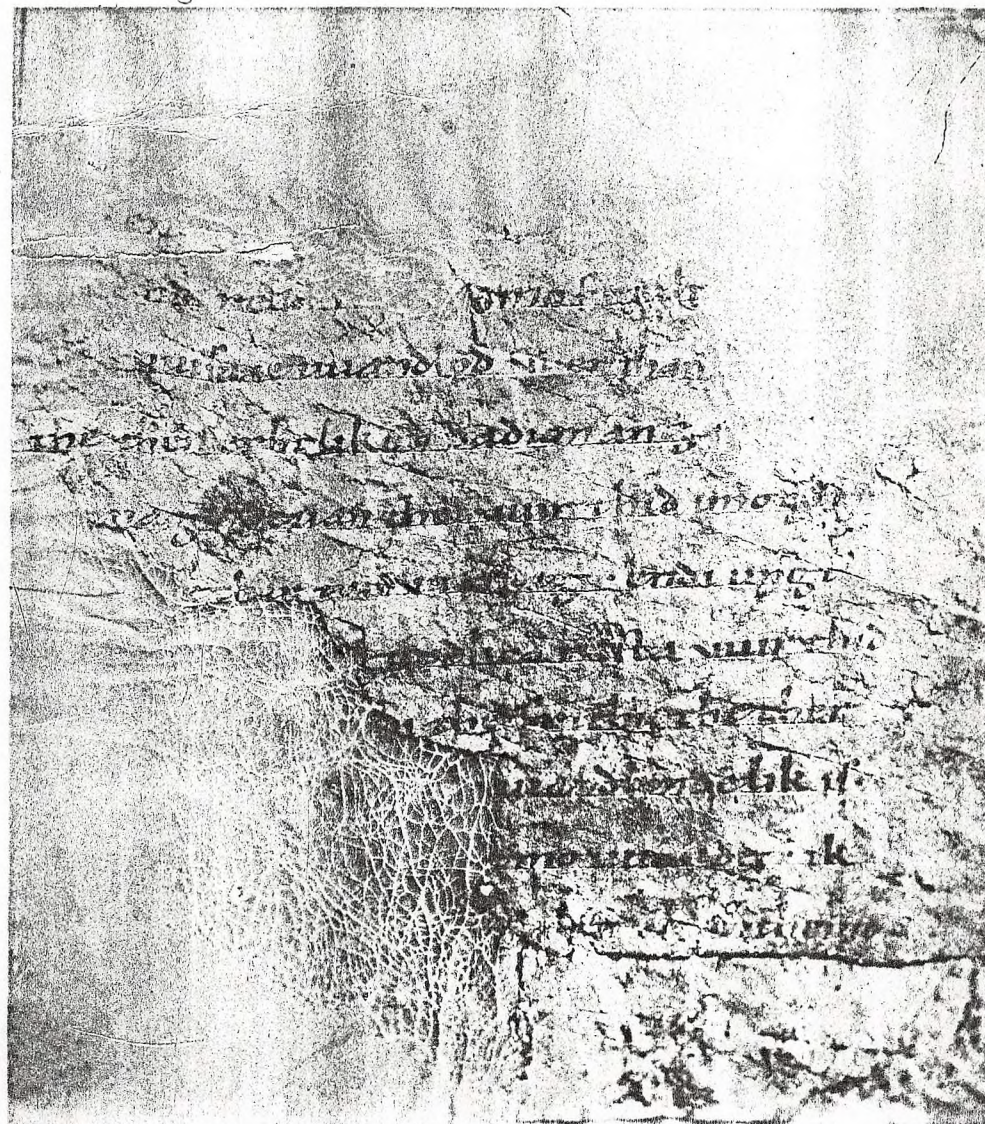
2. 12. 1911

Ort: ...

IX a

Bemg-Dessau H. fol. 1a, 11-21

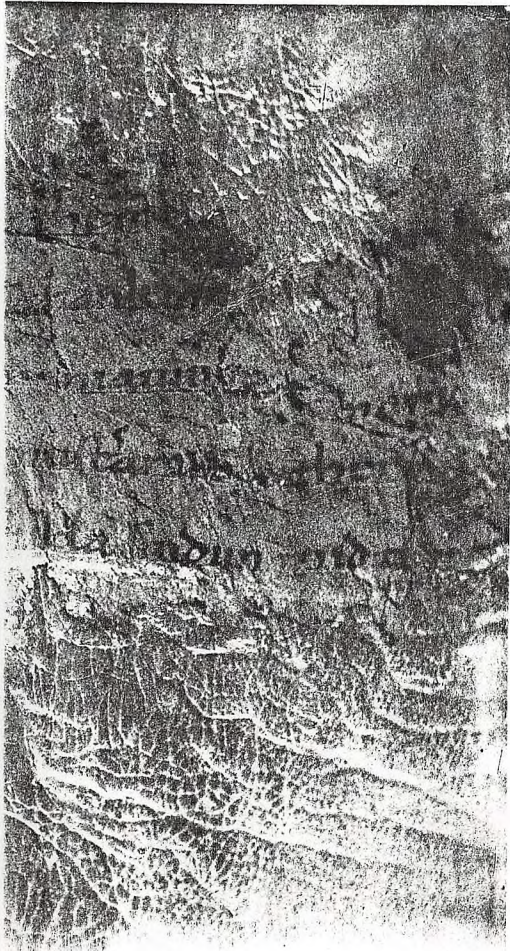
IX a b

J. H. Galle, Attrib. Spandauwien
facs. 89 (1895)

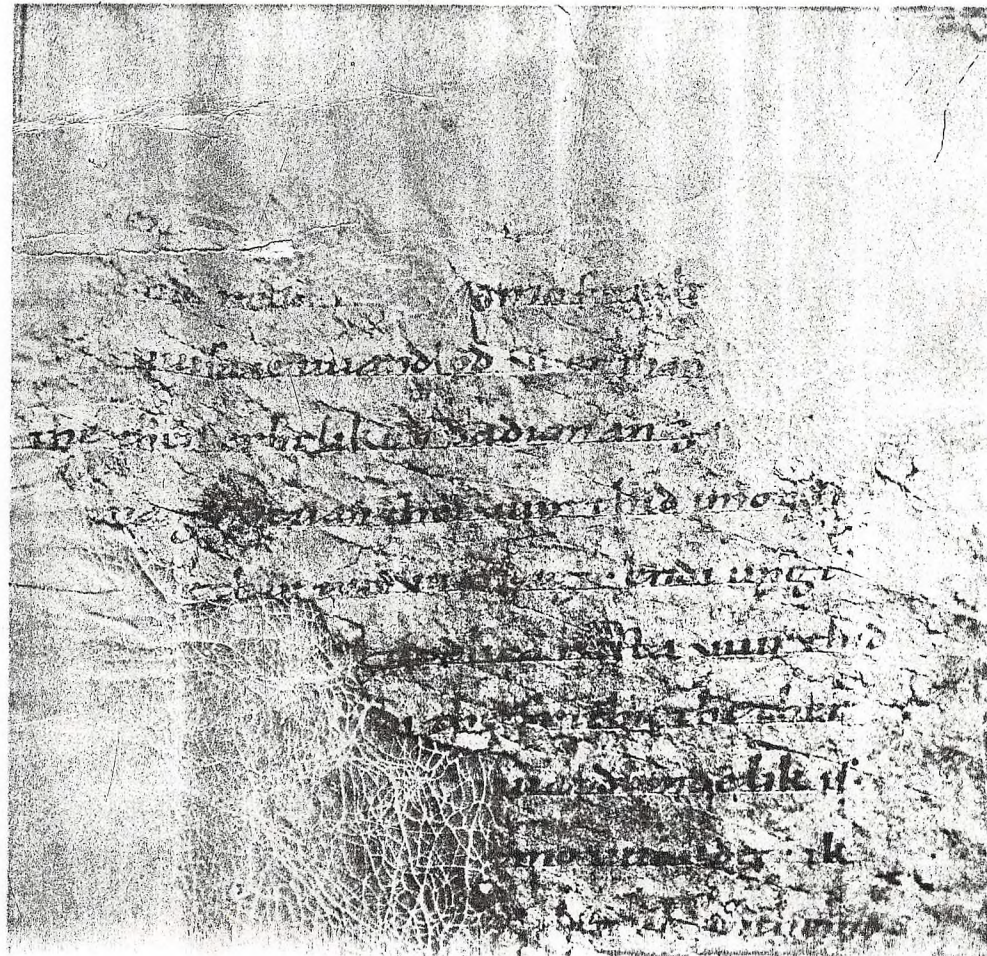
cf. Münster STA Hsa. VII 2a Nr. 34

J. H. Gallie, Altkirch. Sprachdenkmäler
Facs. Slg (1895)

Beimig-Dersau Hb., fol. 1a, 11-21

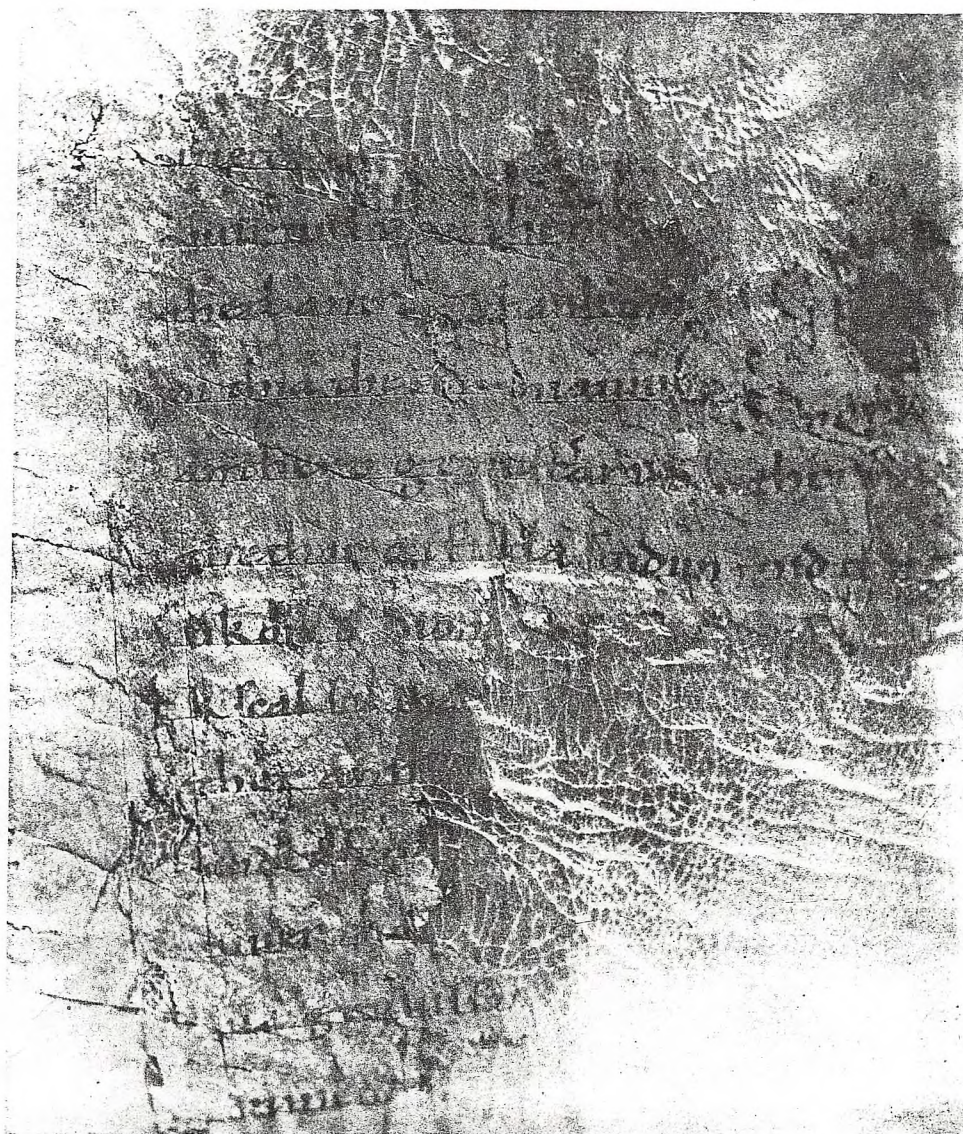

IX a

IX b

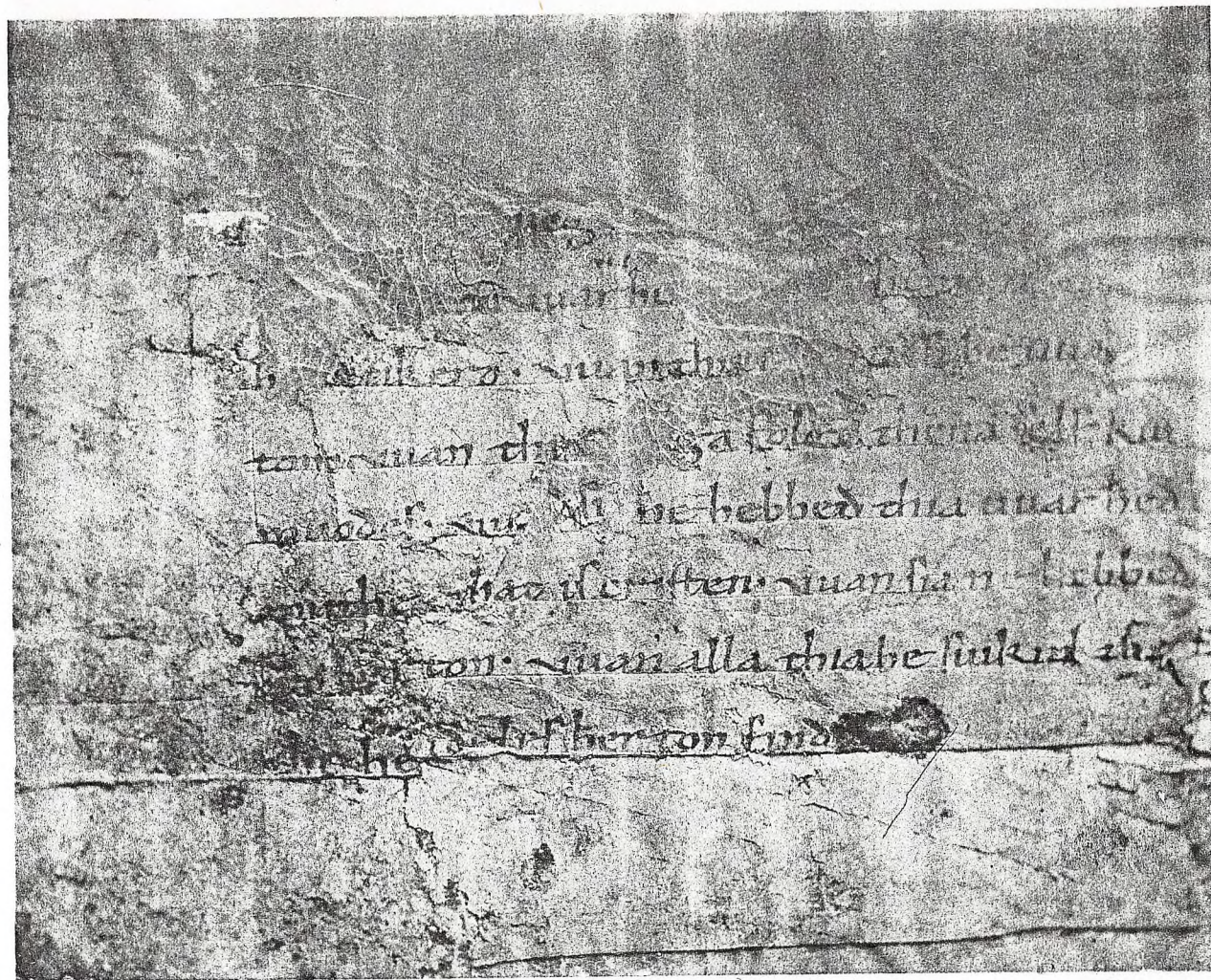
J. H. Gallie, Altsächs. Sprachdenkmäler. Facs. Slg. (1895)

IX^a.

Beunby-Dessau Hs. fol. 1^a, 5-11

J. H. Gallie, Altsödr.
Sprachdenkmäler.
Facs. Slg (1895)

IXc.

Baumg. - Jessen Hs., fol. 2^b, 15-21

(cf. Thüringer StA, Mscr. VII 2a Nr. 34)

omnia diuina mutabuntur. ut cum ego nunc hoc. nec
aliud uelim. illa quoque noscendi uices. atternare
deatur. Minime. Omne namque futurum diuinus precur
rit intuitus. & ad presentiam proprię cognitionis retor
que. ac reuocat. nec atternat ut aestimas nunc hoc.
nunc illud. per noscendi uice. sed uno ictu mutatio
nes tuas manens puenit atque complectitur. Quia
comprehendendi omnia uisendi que presentiam. non ex fu
turi aut puentu rerum. sed ex propria dei simplicita
te sortitus est. Ex quo illud quoque resoluitur quod
paulo ante posuisti indignum esse. si scientię dei cau
sam futura nostra prestare dicantur. hæc enim scientię
uis. presentaria notione cuncta complectens. Rebus
modum omnibus ipsa constituit. nihil uero a posteriori
debet. Quę cum ita sunt. manet intemerata morta
libus arbitrii libertas nec unquam leges soluit om
ni necessitate uoluntatibus premia poenasque pro
ponunt. Manet etiam spectator de super cuncto
rum presens deus. uisionis que eius presens semper attendit. cum
nostrę actionis futura qualitate concurrat. bonis pre
mia. malis supplicia dispensant. nec frustra sunt in
de posite. spes. precesque. quę cum recte sunt in elicite
esse non possunt. Aduersamini igitur. uia colite
uirtutes. ad rectas spes animi subleuate. humiles

Boellner, Cons. plant.

I 6, 39-48

CC 94, S. 104 f.

Nordrhein-Westfälisches Staatsarchiv Münster

Signatur: Katholik 2

Copyright NRW-Staatsarchiv Münster

Veröffentlichung, Nachdruck, Vervielfältigung nur
mit Genehmigung des Staatsarchivs.

pro in excelsis posita, igitur. Magna uobis est si dissimulare non uultis necessitas iudicis probitatis. cum ante oculos agitis iudicis cuncta cernentis.

ANI TII. MANLI. SEVERINI BOETII. VIRI
CLARISSIMI ET IN LVST ORD EX OLG OFF AT
Q PATRIC. PHILOSOPHICÆ CONSOLATIONIS
LIBER QVINTVS FINIT FELICITER AMEN

finis
Hortatu sophia iunioris ac papiæ grā dī aspidensū abbā. baldri
cus quidā nomine. pollens libertatis ingenuitate. uenit ad scōz martyn
celmz & damiani coenobiū. qd ē aspidæ sitū. ubiq; totius hereditatis
sua p diū condonauit. ac legali iure tradidit. Qui ut firmius effa
donū. quoddā eidē ecclē excepti p diū. hec autē ratione. ut ipse
adusu uite. uterq; utriq; Nxor quoq; & filii. gauderent eadē donati
sibi. Nā ipso & uxore manentib; in pristina libertate. filii subdi
runt se eidē ecclē serui iure. ac sic coheredes facti se hereditant;
utriq; scilicet ut p singulos annos siquis eo ū sup inxerit. & duc. na
rioz censū p soluerit. perfrui liceat. Postea autē siquis hereditates
easde ubi adquisierit. debitū ecclē seruiū p solvere studebit.
Si quis autē hoc eis denegare uoluerit successorū. p integrū tēpnō
annū. miscdā assēq; uel iudiciū. Quid si neutrū concessū fuerit.
pristina gaudeant libtate. & sua reperere sine aliqua offensionē
et sunt nomina filioz eidē baldrici. Heremerc. solcant.

Probatia Proba

Monasterium

Landesarchiv Westfälisches Staatsarchiv Münster

NRW-Staatsarchiv Münster

Abbildung, Nachdruck, Vervielfältigung nur
mit Genehmigung des Staatsarchivs.

gründet (ohne Zeitangabe). Simeon starb 1035 und wurde 1042 durch Papst Benedict IX. kanonisiert, Jaffé Reg. 4112 (3127); vgl. über einschlägige Fragen Bresslau Jahrb. Konrads II. 2, 514 ff. Um diese Zeit wird wie Simeonskirche der Porta nigra in Trier, auch die in Minden erbaut sein. 1009 wurde Mindener St. Martinskirche nicht eingeweiht, sondern begonnen, Lerbecke a. O. zu B. Sigibert.

617. R. 748. Tod Abts Hosed von Corvei.

1010 December 5. 5

Jahr Ann. Corbei. bei Jaffé Bibl. 1, 37; Ann. necrol. Fuld. MG. SS. 13, 209; Tag Catal. Corbei. bei Jaffé S. 69. Nachfolger Walh wird 1011 geweiht, Ann. Corbei. a. O.

618. Aebtissin Mathild von Essen stirbt.

1011.

Ann. Quedlinb. MG. SS. 3, 80. Grabschrift Harenberg Hist. dipl. Gandesh. S. 635.

619. Volfreier Balderich übergibt seinen Erbsitz an Kl. Essen gegen Niesbrauch desselben und eines 10
anderen Essener Gutes für sich und seine Söhne. (1011—1029.)

Hortatu Sophiae illustris ac precipue gratia dei Asnidensium abbatissae Baldricus quidam nomine pollens libertatis ingenuitate venit ad sanctorum martirum Cosme et Damiani coenobium, quod est Asnidae situm ubique totius hereditatis suae predium condonavit ac legali iure tradidit. Cuius ut firmius esset donum, quoddam eiusdem ecclesie excepit predium, hæc autem ratione ut ipse ad usum vite uteretur 15 utrisque, uxor quoque et filii gauderent eadem donari sibi. Nam ipso et uxore manentibus in pristina libertate, filii subdiderunt se eidem ecclesie servili iure ac sic coheredes facti sunt hereditatibus utrisque, scilicet ut per singulos annos, si quis eorum supervixerit et duorum (de)nariorum^b censum persolverit, perfrui liceat. Postea autem si quis hereditates easdem sibi adquisierit, debitum ecclesie^a servitium persolvere studebit. Si quis autem hæc eis denegare voluerit successorum, per integrum tempus annum miseri- 20 cordiam assequi vel iudicium. Quod si neutrum concessum fuerit, pristina gaudeant libertate et sua repere sine aliqua offensione. Hæc sunt nomina filiorum eiusdem Baldrici: Herevuere, Folcart.

619. a) B. b) vorn Rasur B.

Traditionsnotiz (in gleichzeitiger Abschrift?), losgelöst von Buchdeckel, geschrieben auf leer gelassenem Theil der Schlusseite von Boethius Philosophicae consolationis liber V. aus IX. Jahrh., St. A. Münster, 25. Kl. Nottuln Urk. 2 (B). Gedr. nach B. Wilkens Gesch. von Münster S. 71 Nr. 3. Eingereiht nach Zeit der Aebtissin Sophie. Federprobe (vom Schreier der Notiz) auf unterster Zeile Probacio, Proba, von Wilkens Gesch. der hl. Gerburgis S. 17 zu Töchtern Balderichs Probacia und Proba, Balderich selbst zum Grafen von Nottuln gemacht.

620. R. 750. Tod Herzogs Bernhard von Sachsen.

Corvei 1011 Februar 9. 30

Jahr und Tag Ann. Hildesh. MG. SS. 3, 93. Jahr 1010 Ad. Brem. Gesta Hammab. eccl. pont. II. 44, MG. SS. 7, 322; Chron. s. Michael. Luneb. MG. SS. 23, 394. Tag Grabschrift bei Wedekind Noten 3, 109; Necr. s. Michael. Luneb. eb. S. 11; Moellenbecc. Mooyer in Ztschr. 2, 11; Hildesh. bei Leibniz SS. 1, 763; Diptychon Bremense Mooyer in Vaterländ. Archiv des hist. Ver. für Niedersachsen 1835 S. 285. Als Herzog folgte sein Sohn Bernhard, Ann. Hildesh.; auf Betreiben von B. Meinwerk, dessen 35 Vasall Bernhard geworden, fügt Vita Meinw. c. 14, MG. SS. 11, 114, hinzu; vgl. hierzu Steindorff De ducatus Billung. orig. et processu (Berl. Dissert. 1863) S. 31 f.; Hirsch-Pabst Jahrb. Heinrichs II. 2, 303 A. 2.

621. Graf Liudger, Bruder Herzogs Bernhard von Sachsen, stirbt.

1011 Februar 26.

Jahr und Tag Ann. Quedlinb. MG. SS. 3, 80 (am achtzehnten Tage nach Bernhard); Vita Meinw. c. 14 MG. SS. 11, 114 (aber irrig zu 4 kal. apr., statt 4 kal. mart.); Ad. Brem. Gesta Hammab. eccl. pont. II. 44, MG. 7, 322. Tag Necr. Moellenb. Mooyer in Ztschr. 2, 16; s. Michael. Luneb. bei Wedekind Noten 3, 15; Grabschrift eb. S. 110. Aus Ann. Quedl. Annal. Saxo MG. SS. 6, 661. Liudger war Graf im Gau Westfalen, s. Nr. 576.

75
Magnū misterium & admirabile sacramentum in animalia uiderent
dominū natū iacente in sepulchro beata uirgo cui uiscera meruerunt parere
dominū xpm. Vnde audiui auditū qui etiam considerat opera tua
expauit in medio duorum animalium iacentem. pen. Vnde filius fuit illar
gum filius nos protegit sep. Quis tantarū rerū uerbosā
copia instructus existat. qui huiusmodi grā dignus poss
laudib; peragat. Vnde et huiusmodi nobis est nē ubi
cimus. etiam si nobis nitidior incendit facundia desit. t
mediocri tamen sermone partū sacre uirginis
dominici corporis dillat. et admirare. si uult.

Münster StA Mscr. VII 2a Nr. 34

Mr. VI. 2a Mr. 34

line sepor: de matre sine semine. De patre principiu
utit. de matre finis mortis. De patre ordinant omne die
de matre consecrant istu die. p. amicit em iohm homi
ne qui tunc nascitur cū dies inciperet minui. & natus
est ipse. cū dies inciperet crescere. Ne ecclesie p figura
et qd ait idem iohannes. Illū oportet crescere. me aut
minui. R. Quid uidistis pastores dyctoe annuntiate nobis uenerat
qui apparuit natum uidimus in betho anglos saluatore dñm. V.
Dñe. Et nobis hodie saluator. Ex. m. m. ca. D. Natu

Münster STA Mscr. VII 2a Nr. 34

du VII 2a 34

Nordrhein-Westfälisches Staatsarchiv Münster

Signatur: Ns 11 2 Nr 1/1. 2

Copyright NFW-Staatsarchiv Münster
Vervielfältigung, Nachdruck, Vervielfältigung nur
mit Genehmigung des Staatsarchivs.

deficientis instantie rectius estimabitur. Unde non
 preudentia sed prudentia potius dicitur. qui a p
 ab rebus infimis constituta. quasi ab celsis reru ca
 cumine cuncta perspicit. Quid igitur postulas. ut
 necessaria fiant q̄ diuino lumine sustentantur. cū
 homines quidē necessaria fiant eēque uideant.
 omnino. At qui si ē diuini humanę p̄sentis digna
 collatio. uti uos uro hoc tēporari p̄sentia q̄dā uideri
 ita ille om̄ia suo cernit extant. Quare hęc diuini
 p̄notio. naturā reru p̄prietatē non mutat. talia
 q̄ apud se p̄sentia spectat. quia intēpore olim
 futura puenient. nec reru uisua confundi
 unoq̄ sue menti intuitu tā necessariē quā non
 necessarie uentura dinoscit. sicut uos cū pariter
 ambulare inter. hominē & ori in celo solē ui
 detis. quāquā simul utrūq̄ conspectū. tam dis
 cernitis. & hoc uoluntariū. illud ē necessariū ui
 dicatis. Ita igitur cuncta despiciens diuinus intuitus
 qualitātē reru minime p̄turbat. apud se quidē
 p̄sentū ad conditionē ū tēporē figuratū. Quod fit
 ut hoc non sit opinio sed ueritat. potius nixa cog
 nitio. cū extaturū. quid eē cognoscit q̄ idē exis
 tendi necessitate carere non nesciat. hęc scilicet
 quod euenturū d̄s uidet. id non euenire ip̄osse

h

Nūc enī que
 p̄sentia cer
 nis aliquā
 eis necessi
 tatē tuus
 addit intui
 tus.

Nordrhein-Westfälisches Staatsarchiv Münster

Signatur: Msc. B. 2. 6. 1/2. 7

Copyright NfW-Staatsarchiv Münster

Veröffentlichung, Nachdruck, Vervielfältigung nur
mit Genehmigung des Staatsarchivs.

(12)